

Täysistunto

Tiistai 24.5.2016 klo 13.59—20.03

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 20.03.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—16.00), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.57) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (17.57—20.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 19.5.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 21-23/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 21 ulkoasiainvaliokunnan, asiasta U 22 hallintovaliokunnan ja asiasta U 23 talousvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan, lakivaliokunnan, puolustusvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto viimeistään 14.10.2016.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Ensimmäisen puheenvuoron aiheesta käyttää ministeri Orpo. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Sisäministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden selonteko on ensimmäinen laatuaan. Sen käynnistämisestä päätettiin jo hallitusohjelmaneuvoittelussa, ja se oli itse asiassa hyvin viisas päätös. Tämä selonteko on valmisteltu yksinomaan sisäasiainministeriön viranomaistoimintoja koskien. Sitten taas seuraavassa vaiheessa valmistellaan sisäministeriön johdolla laaja-alainen sisäisen turvallisuuden strategia ja siihen liittyvä toimenpideohjelma. Ne valmistuvat kokonaisuudessaan keväällä 17. Tämä työ jaksottuu kuitenkin siten, että keskeiset strategiset linjaukset valmistuvat tämän vuoden loppupuolella. Tähän strategiatyöhön otetaan sitten paljon laajemmin muut ministeriöt ja myöskin kansalaisjärjestöt, kansalaisyhteiskunta mukaan, jotta voimme käydä mahdollisimman laajan keskustelun niistä johtopäätöksistä, joihin tämä selonteko, joka kuvaa olemassa olevaa tilannetta ja uhkia, antaa aiheen.

Suomen turvallisuusympäristö elää hyvinkin voimakkaassa murroksessa. Turvallisuus on yhä monimutkaisempaa, eikä maailmaa voi pakottaa yksinkertaiseksi. Epävarmuus tekee muutosten ennakoimisesta ja riskien hallinnasta aikaisempaa hankalampaa. Ulkoisen toimintaympäristön lisäksi muutos näkyy arkipäiväisenä ilmiönä yhteiskuntamme polarisaation lisääntyessä. Keskinäisriippuvuus ja uudet turvallisuusuhat, kuten kyberuhat, hybridivaikuttaminen sekä ilmastonmuutoksen seuraukset, edellyttävät koko yhteiskunnalta uudenlaista varautumista ja valmiutta. Maamme sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavat keskeisesti muun muassa syrjäytyminen, tuloerot, työllisyystilanne, alkoholi- ja päihdepolitiikka, taloustilanne ja yhdenvertaisuus. Perheillä, lähiyhteisöillä, sosiaali- ja terveystoimella sekä kouluilla on ensisijainen vastuu turvallisuutta tuovasta hyvinvoinnista. Tietenkin jokainen ihminen voi vaikuttaa merkittävästi omaan turvallisuuteensa ja turvallisuusympäristöönsä.

Suomen sisäinen turvallisuus on nykyään yhä tiukemmin sidoksissa muiden EU:n jäsenvaltioiden ja naapurimaiden turvallisuustilanteisiin. Kansallisten toimien lisäksi näihin uhiin vastaamiseksi tarvitaan tehokkaita ja koordinoituja ratkaisuja EU-tasolla.

Suomeen välillisesti tai välittömästi kohdistuvista muutoksista isoimpia on Venäjän ja Euroopan suhteiden huononeminen. Samoin monimutkaisista taustoista ja syistä johtuva turvapaikanhakijatilanne tulee vaikuttamaan pitkään maamme turvallisuustilanteeseen. On myöskin nähtävissä se, että tulevaisuudessa geopoliittinen epävakaus tulee edelleen lisääntymään, konfliktit leviävät ja kestävät paljon pidempään. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan epävakaa tilanne vaikuttaa Eurooppaan lisäten turvapaikanhakijoiden määrää sekä laitonta maahantuloa ja turvallisuusuhkia.

Kestävälle pohjalle rakennettu sisäinen turvallisuus on paras ulkoisen turvallisuuden tae. Meille sisäministeriössä on tullut kovin selväksi, että rajaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä on tänä päivänä hyvin vaikea vetää, sitä ei ole: se, mikä tapahtuu Afrikassa tai Lähi-idässä, siirtyy pian Välimerelle, Kreikkaan, Italiaan, Eurooppaan — Pohjoismaihin ja Suomeen asti.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriö on turvallisuuden, varautumisen ja maahanmuuton johtava ministeriö. Sisäministeriön hallinnonalan toimijat ovat osa kansainvälistä turvallisuusyhteisöä ja työskentelevät yhteistyössä valtioiden ja kansainvälisten yhteisöjen kanssa. Sisäinen turvallisuus muodostaa koko suomalaisen demokratian ja hyvinvointiyhteis-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kunnan kivijalan. Valtion ydintoiminnoilla turvataan yhteiskunnan toimivuus ja yhteiskuntarauha. Poliisit, rajavartijat, hätäkeskuspäivystäjät, pelastustoimen henkilöstö ja maahanmuuttohallinnon virkamiehet varmistavat ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä, että yhteiskunnan toimivuuden ja yhteiskuntarauhan kannalta välttämättömät turvallisuustehtävät tulevat hoidetuksi. Suomalaisten turvallisuusviranomaisten tehtävät, keinovalikoiman lähtökohdat ja oletukset ovat pysyneet pääpiirteittäin muuttumattomina. Julkisen talouden tilasta johtuen sisäisen turvallisuuden supistuvat resurssit haastavat turvallisuusviranomaiset lisääntyvien ja monimutkaistuvien tehtävien, kansalaisten odotusten kanssa sekä toimintaympäristön nopean muutoksen kanssa.

Voimakkaasti kasvaneet turvapaikanhakijamäärät tekivät kuluneesta vuodesta hyvin poikkeuksellisen Euroopan unionissa ja Suomen historiassa. Eurooppaan saapui viime vuonna 1,3 miljoonaa turvapaikanhakijaa, ja monissa maissa turvapaikkajärjestelmät toimivat ääri rajoilla. Myös meidän oma järjestelmämme joutui koville, kun puolessa vuodessa hakijoita oli yli 30 000. Kasvuprosentti oli 800 ja oli yksi Euroopan korkeimpia.

On hyvin mahdollista, että tulevaisuudessa Suomesta tulee uudelleen turvapaikanhakijoiden kohdemaaksi, ja siihen meidän on varauduttava. Sisäisestä turvallisuudesta vastaavana ministerinä olen pystynyt tukeutumaan virkamiesten ja viranomaisten rautaiseen ammattitaitoon ja osaamiseen. Viranomaisten lisäksi myös kolmannella sektorilla sekä kansalaisilla ja kansalaisyhteiskunnalla on ollut merkittävä asema kriisin selättämisessä. Tässä vaiheessa on kuitenkin hyvä todeta, että suuria ponnistuksia on vielä edessä. Turvapaikanhakijasuman seurauksena Maahanmuuttovirastolle myönnettiin huomattavia lisäresursseja hakemusten käsittelyyn, päätöksentekoon ja vastaanottoon. Maahanmuuttovirasto on luvannut purkaa hakemusruuhkan alkusyksyyn mennessä, ja sen perusteella myös vastaanottotoimintaa sopeutetaan hakijamäärää vastaavaksi. Tällä hetkellä meillä on järjestelmässä yli 1 700 oleskeluluvan saanutta henkilöä, joiden tulisi nopeasti saada kuntapaikka ja siirtyä kuntaan kotouttamistoimenpiteiden piiriin. Tässä onnistuminen on meille ensiarvoisen tärkeää.

Me olemme tavoitelleet kahden kuukauden siirtymisaikaa positiivisesta päätöksestä kuntaan ja eteenpäin vastaanottokeskuksista. Se on jo nyt lähes kaksinkertaistunut, ja kun ajatellaan, että yhden turvapaikanhakijan vuotuinen majoitus maksaa vastaanottokeskuksessa keskimäärin 18 000 euroa, on aivan selvää, että tässä asiassa meidän pitää päästä paljon eteenpäin. Tässäkin yhteydessä jälleen kerran haastan suomalaisia kuntia ja koko yhteiskuntaa kuntapaikkojen ja sijoituspaikkojen löytämiseksi. On sekä yhteiskunnallisesti että taloudellisesti kestävämpää pitää oleskeluluvan saanutta henkilöä vastaanottopalveluiden piirissä, kun hänen pitäisi siirtyä kuntaan kotoutumaan.

Toinen iso kysymys on kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt. Heitä tulee olemaan tulevana kuukausina arvioiden mukaan tuhansia. Tähän asiaan on laajalti varauduttu erityisesti poliisin johdolla, koska poliisi on vastuullinen viranomainen. Neuvottelemme palautussopimuksia, tuemme vapaaehtoista paluuta, mutta myöskin varaudumme siihen uhkaan, että Suomeen mahdollisesti pyrkii jäämään henkilöitä, jotka ovat saaneet kielteisen oleskelulupapäätöksen ja joilla ei ole oikeutta olla ja jotka jäävät niin sanotusti paperittomina maan alle yhteiskuntaan.

Arvoisa puhemies! Poliisin toimintaan kohdistuu suuria yhteiskunnallisia odotuksia. Ihmiset mieltävät helposti, että poliisi on se, jonka toiminnalla yksin syntyy Suomen yleinen järjestys ja turvallisuus tai se, miten paljon rikoksia meillä tapahtuu. On kiistatonta, että Suomen poliisi on kansainvälisessä vertailussa erittäin suorituskykyinen ja korkeatasoi-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

nen. Poliisin nauttima luottamus on huippuluokkaa. Tästä huolimatta niin yleinen järjestys ja turvallisuus kuin rikollisuuskin ovat paljon monimutkaisempia asioita kuin pelkkä poliisitoiminnan summa. Nyt valmistuneessa sisäisen turvallisuuden selonteossa tähän ristiriitaan on pureuduttu tiukasti. Millaista turvallisuutta poliisitoiminnalla saa? Mihin asioihin poliisin resursseja kannattaa keskittää, jotta se tuottaisi mahdollisimman paljon sellaista turvallisuutta, jota me siltä haluamme?

Poliisilla on mittava määrä lakisääteisiä tehtäviä. Niistä keskeiset ovat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Missään ei kuitenkaan selvästi määritellä, milloin yleinen järjestys ja turvallisuus on ylläpidetty riittävästi. Yhteiskunta ei myöskään ole ottanut kantaa siihen, mitä rikoksia poliisin tulisi ensisijaisesti estää ja selvittää. Selvää on, että kaikkea poliisi ei koskaan tule ennalta estämään tai selvittämään. Tarvitaan siis jonkinlaista priorisointia. Tämä kuitenkin edellyttää järjestelmän ja lainsäädännön kehittämistä, ja selonteossa esitetäänkin, että tällainen avoin, julkinen menettely poliisitoiminnan kohdistamiselle otetaan käyttöön. Se lisäisi kansalaisten oikeusvarmuutta ja viranomaistoiminnan ennakoitavuutta. Tätä kautta voidaan myös luoda edellytykset poliisin nauttiman korkean luottamuksen säilymiselle haastavassa talous- ja turvallisuustilanteessa. Se on tärkeää, että me pystymme yhteiskuntana nykyistä paremmin määrittelemään, mitä poliisilta odotamme. Tämä sisäisen turvallisuuden selonteko antaa siihen meille hyvät lähtökohdat.

Suuriin poliisin kohtaamiin haasteisiin turvallisuusympäristössä ja tehtävissä hallitus pyrkii vastaamaan pysäyttämällä poliisien määrän vähenemisen. Se on linjattu tämän selonteon yhteydessä. Poliisien määrä on ollut laskussa jo useamman määrärahakehyskauden eli hallituskauden ajan. Poliisien määrä vuonna 2015 oli 7 250 pois lukien suojelupoliisissa työskentelevät poliisit. Selonteon yhteydessä linjataan, että poliisien määrä asettuu noin 7 000:n tasolle. Poliisin koulutusmäärät pyritään suhteuttamaan vastaamaan tätä määrää poliiseja, kun huomioidaan eläke- ja muun poistuman vaikutus kokonaisuuteen. Jotta poliisikoulutuksen saaneiden määrä ei tulevina vuosina laske alle 7 000 henkilön, tulisi poliisin peruskoulutuksen aloituspaikkamäärän olla vähintään 300 vuonna 2016 ja edelleen 400 vuosittain vuoteen 2019 asti. Jotta linjattu tavoite voidaan saavuttaa, tarvitaan sekä jonkin verran lisää resursseja että myöskin toiminnan kehittämistä.

Hallitusohjelmaneuvoituissa sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon lisättiin 50 miljoonaa euroa, josta sisäasiainministeriön hallinnonalalle suunnattiin 28,5 miljoonaa. Lisäys tehtiin tilanteessa, jossa melkein kaikkialta muualta jouduttiin leikkaamaan. Lisäksi viimeisessä kehysriihessä poliisille osoitettiin määrärahoja ensi vuodelle 5 miljoonaa euroa ja tuleville vuosille 10 miljoonaa euroa ja suojelupoliisille 2 miljoonan euron tasokorotus. Ensi vuosi pärjätään kohtuullisesti. Resurssi- ja kehittämistarpeet kohdistuvat kehyskauden loppupuolelle, ja siihen meidän tulee etsiä ratkaisuja.

Arvoisa rouva puhemies! Rajavartiolaitos on sopeuttanut toimintaansa rajusti jo 90-luvulta lähtien. Organisaatiota on supistettu ja toimintoja on vähennetty. Henkilöstö on vähentynyt 25 prosentilla. Toiminnot sisärajoilla on ajettu alas. Lisäksi Rajavartiolaitos on lakkauttanut yhden merivartioston, varusmiesyksikön, meripelastuslohkokeskuksen ja niin edelleen. Nämä on tehty erilaisessa turvallisuustilanteessa, erilaisen tulevaisuudennäkymän vallitessa kuin missä tänään olemme.

Rajavartiolaitoksella on käynnissä vuodesta 2013 alkaen ollut 28 miljoonan euron sopeutusohjelma. Tämä nykyisessä turvallisuustilanteessa haastaa kovasti Rajavartiolaitosta tehtävässään. Selonteon yhteydessä hallitus nyt linjaa, että sen tavoitteena on lisätä erityi-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

sesti itärajan turvallisuutta ja suunnata itärajalle 160 lisärajavartijaa. Lisäys palauttaisi itärajan valvonnan sille tasolle, jolla se oli suotuisamman turvallisuustilanteen aikana ennen turvallisuusympäristön muutosta. Rajavartiolaitos on valmis suuntaamaan omin toimenpitein 100 rajavartijan työpanoksen rajanylityspaikoilta itärajan vartiointiin, ja muu lisämiehitys ja -naisitus on sitten ratkottava myöskin jatkotyön aikana.

Rajaturvallisuus on viime aikoina ollut korostuneesti esillä myös eurooppalaisessa keskustelussa ja Euroopan unionin toimissa. Rajavartiolaitos tulee toimeenpanemaan Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmän, Schengenin rajasäännösten muutosten ja Euroopan unionin rajanylitystietojärjestelmän edellyttämät kansalliset toimenpiteet. Ministerinä tulen omalta osaltani tekemään parhaani rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi myös resurssien osalta. Tulen myös aktiivisesti vaikuttamaan EU-tason rajaturvallisuutta koskeviin linjauksiin ja päätöksiin.

Rouva puhemies! "Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi — yhteistyössä" on pelastustoimen tuore visioluonnos vuoteen 2025. Minusta se on hyvä tavoite. Visioluonnos heijastaa hyvin tätä aikaa, jolloin yksikään toimija ei omin voimin kykene saavuttamaan tavoitteita, vaan siihen vaaditaan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että pelastustoimen ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua ja koordinaointia vahvistetaan ja parannetaan. Pidän tärkeänä, että hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita viedään eteenpäin.

Hätäkeskustoiminta on yksi tärkeimmistä toiminnoista, jotka vaikuttavat suoraan luotamukseemme viranomaisiin ja yhteiskuntaa kohtaan yleisemminkin. Tämän vuoksi linjaamme, että häiriötön hätäkeskustoiminta on turvattava ja hätäkeskustoimintaan liittyviä yhteistyöprosesseja tulee edelleen kehittää. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi hallitus linjaa selonteossa kiireellisten hälytyspalveluiden saatavuudesta. Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärä vakiinnutetaan noin 600 henkilötyövuoden tasolle, ja sillä uskomme hallitusohjelman tavoitteiden ja kansalaisten tarvitsemien palveluiden toteutumiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän turvallisuusympäristömme on siis merkittäväällä tavalla muuttunut. Meidän turvallisuusviranomaisillamme on entiset haasteensa ja niiden päälle uudet, pääasiassa ulkoa meille kohdistuvat haasteet. Me olemme tilanteessa, jossa ainoastaan rahaa ja resursseja lisäämällä me emme pysty näihin vastaamaan. Me tarvitsemme laaja-alaista yhteistyötä, kansainvälistä yhteistyötä, eurooppalaista yhteistyötä, ja toki meidän on huolehdittava myöskin riittävästä resurkseista. Viranomaisten yhteistyöllä me pystymme tehokkaaseen toimintaan, joka on maailmalla ja maailmaan verrattunakin huippuluokkaa. Meidän täytyy kuitenkin pitää huolta siitä, että nyt käynnistyvässä strategia-työssä me löydämme ja tunnistamme ne keskeiset kipupisteet, ne keskeiset kehittämiskohteet, joita me tarvitsemme laajan turvallisuuden ylläpitämiseksi Suomessa ja sen tavoitteen saavuttamiseksi, että Suomi on, kuten hallitusohjelmassa linjataan, tulevaisuudessaakin yksi maailman turvallisimpia maita.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että suomalaiset turvallisuusviranomaiset ovat todellakin maailman huippuluokkaa, tekevät erinomaista yhteistyötä ja huolehtivat siitä, että Suomi on tänä päivänä uhista huolimatta erittäin turvallinen maa asua, tehdä töitä ja ylipäänsä elää. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmä ja edustaja Korhonen.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

14.18 **Timo V. Korhonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sisäisestä turvallisuudesta on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Tästä lähtökohdasta viisi näkökohtaa: Meidän on jatkettava ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa linjalla, joka ylläpitää ja lisää vakautta etenkin maamme lähialueilla. Meidän on laitettava taloutemme ja työllisyytemme kuntoon sekä kaikin keinoin torjuttava syrjäytymistä yhteiskuntamme sosiaalisen ja alueellisen eheyden turvaamiseksi. Myönteinen talouskehitys varmistaa jatkossakin riittävät turvallisuuden resurssit. Meidän on kyettävä tunnistamaan sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön muutoksia sekä aivan uudenlaisia uhkatekijöitä ja varautumaan niihin. Meidän on varmistettava sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintaedellytykset monipuolisesti, edistettävä poikkihallinnollista yhteistyötä, pysyttävä turvallisuusteknologian kehityksessä ja huolehdittava, että lainsäädäntömme vastaa viranomaisten toimintatarpeita. Viidenneksi, me jokainen voimme myös vaikuttaa arjen turvallisuuteen. Yhteisöllisyys, kanssaihmisistä välittäminen sekä vastuu omista tekemisistä on nostettava vahvemmin voimavaraksi.

Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta ei voida tinkiä, vaikka maamme taloutta joudutaan tasapainottamaan. Kansalaisten luottamus suomalaisiin viranomaisiin on edelleen korkea, ja se on säilytettävä. Jokaisen tulee voida asuinpaikastaan riippumatta tuntea olonsa turvalliseksi niin kotona, lähiympäristössään, opiskelu- tai työpaikalla kuin tien päällä. Nämä ovat myös tänään keskusteltavan selonteon lähtökohdat.

Selonteon mukaan hallitus ei vähennä poliisien määrää. Selonteossa luvataan vakiinnuttaa kenttäpoliisien vahvuus 7 000 poliisimiehen tasolle. Poliisien määrä tulee kuitenkin vähemmän nykyisestään muun muassa eläköitymisen ja eri syistä riittämättömien koulutusmäärien vuoksi. Poliisien riittävyttä onkin arvioitava huolella selonteon valiokuntakäsittelyssä. Selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta on tulevassa strategiatyössä myös katsottava tarkemmin, onko olemassa sellaisia uudistustarpeita, joilla voidaan varmistaa viranomaisten kyky toimia tehokkaasti, turvallisuutta parantavasti ja ongelmia ennalta ehkäisevästi. Ydintehtävät on käytävä lävitse, on arvioitava työnjakoa ja pohdittava, voivatko esimerkiksi poliisi, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos tai Tulli tehdä nykyistä kokonaisvaltaisempaa ja syvemmälle menevää keskinäistä yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta on niin viime kuin kuluvallekin vaalikaudella lausunnoissaan useaan otteeseen yksimielisesti todennut, että sisäiselle turvallisuudelle asetettujen tavoitteitten saavuttaminen kulloisillakin toimintaresursseilla on ollut vähintäänkin haasteellista, ja sitä se on myös jatkossa. Tässä tilanteessa syksyllä laadittavan sisäisen turvallisuuden strategian ja toimenpideohjelman merkitys on olennainen ja tärkeä. Tämän selonteon tilannekuva, peruslinja ja lähtöasetelma luo jatkotyölle erittäin vaativan paineen. Jatkotyön tulee perustua vahvasti eduskunnan tästä selonteosta antamaan mietintöön ja sen sisältämään ohjaukseen. Strategiatyössä on käytävä myös tiivistä vuoropuhelua eduskunnan suuntaan.

Tulevaisuutta silmällä pitäen on myös tärkeää luoda vakiintuneita toimintatapoja. Esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteko on perusteltua antaa vastaisuudessa vaalikausittain. Keskusta myös esittää parlamentaarista neuvottelukuntaa rakentamaan puolueitten välille vaalikaudet ylittävää yhteistä näkemystä yhteiskuntamme turvallisuudesta ja tulevaisuudessa tehtävistä ratkaisuista.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole vain päättäjien ja viranomaisten asia. Suomalaisen laaja vapaaehtoistyö täydentää ja tukee tärkeällä tavalla viranomaisten toimintaa. Näin esimerkiksi sopimuspalokuntien toimintaedellytysten turvaaminen on ykkösasioita aloitet-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tavassa pelastustoimen uudistuksessa. Jokainen voi myös itse tehdä turvallisen arjen puolesta paljon. Meidän on yhdessä torjuttava rasismia, vihapuheita ja väkivaltaa. Päättäjiltä odotetaan esimerkin voimaa vastakkainasettelujen purkamisessa. Nyt jos koskaan on rakennettava siltoja. Tätä yhteistyökykyä ja esimerkin voimaa testaamme myös tässä lähete-keskustelussa.

Itse uskon ja toivon, että voimme tänään käydä vakavista asioista hyvin rakentavaa ja enemmän tulevaisuuteen kuin menneisyyteen katsovaa keskustelua.

Puhemies Maria Lohela: Perussuomalaisten eduskuntaryhmä ja edustaja Mattila.

14.24 **Pirkko Mattila ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko lähti liikkeelle jo edellisen eduskunnan lausumasta sisäisen turvallisuuden selonteon laatimiseksi, kun käsiteltiin poliisin hallintorakenteen uudistusta. Tämän jälkeen turvallisuusviranomaisten toimintaympäristössä on tapahtunut huomattavia muutoksia, ja on hyvä, erittäin hyvä, että nykyinen hallitus kiirehti tämän selonteon laatimista. Nyt käsiteltävä selonteko ansaitseekin kiitosta osakseen, vaikka se enemmän painottuu turvallisuusviranomaisten resurssien analyysiin. Poikkihallinnollisuutta tarvitaan jatkotyössä lisää. Toivottavasti nämä seikat otetaan huomioon sisäisen turvallisuuden strategiaa laadittaessa, sillä laaja strategiatyö vastaa eduskunnan lausumaan.

Arvoisa puhemies! Lyhykäisydessäänkin sisäisen turvallisuuden selonteko antaa kaunistelemattoman kuvan suomalaisen turvallisuusviranomaisen työmaasta. Voimavarat ovat valtion taloudellisen tilanteen takia niukat, mutta onneksi vielä riittävät. Jos haluamme säilyttää Suomen yhtenä maailman turvallisimmista maista, niin suunta ja linja on pidettävä kirkkaana. Resurssit tulee turvata, vaikka niukkoina aikoina se on haasteellista. Tämä ei tarkoita panostusta vain ja ainoastaan perinteisiin turvallisuudesta vastaaviin viranomaisiin, vaan satsauksien perusteissa pitää olla laaja ymmärrys kaikista niistä seikoista, joista ihmisen turvallisuus arjessa muodostuu, perheissä, kunnissa, alueellisessa tasa-arvossa, kansalaisten tasa-arvossa, kuten Pohjoismaiseen hyvinvointimalliin on perinteisesti kuulunut.

Suomalaisten turvallisuusviranomaisten yhteistyö on aina ollut erinomaista ja tehokasta. Tornion järjestelykeskuksen nopea pystyttäminen viime syksynä ja sen toiminta kovan paineen alla on hyvä esimerkki yhteistyöstä. Sisäisen turvallisuuden strategian yksi pääkohdista tulee olla viranomaisyhteistyön kehittäminen. Nykyiset ja tulevatkin turvallisuushat nimittäin ovat poikkihallinnollisia, jos näin voi sanoa, monia eri organisaatioita koskevia. Laajempaa sisäisen turvallisuuden strategiaa laadittaessa on otettava huomioon kansalaisten näkökulma, miten arjen turvallisuus koetaan eri puolilla Suomea, lähiöstä harvaseudulle, ja miten erilaisten, eri-ikäisten ihmisten turvallisuus taataan turvallisesta koulutiestä aina arvokkaaseen vanhuuteen. Meillä on käytössä jo mittareita turvallisuudelle ja keinoja siihen, miten turvallisuudentunnetta voidaan mitata. Valitettavasti kotimme eivätkin välttämättä ole turvallisia: päivittäin sattuu tapaturmia, eikä perheväkivallasta ole päästy eroon. Suomi on ratifioinut perheväkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen. Tarvitsemme resursseja myös siihen, että naisrauha saadaan maahan.

Monet maamme sisäistä turvallisuutta koskevat haasteet tulevat rajojemme ulkopuolelta. Terroriuhun kasvu Euroopassa ja viime kesänä alkanut laajamittainen turvapaikanhaku-prosessi haastavat turvallisuuttamme. Viranomaisemme on löydettävä ratkaisukeinot, vaikka heillä ei ole käytännössä pääsyä ongelmien alkulähteille. Euroopan unionin vuota-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

vat ulkorajat ovat vaikuttaneet poikkeuksellisella tavalla Suomen rajojen sisäpuolella. Myös itärajan kautta tulleet turvapaikanhakijat ovat käytännössä ennennäkemätön ilmiö. Suomessa viranomaiset vastaavat sisäisestä turvallisuudesta, ja näin on oltava jatkossakin. Yksityiset turvallisuuspalvelut ja täydennyspoliisi eivät ole ratkaisu pitkäaikaisten ongelmien edessä. Olemme menossa väärään suuntaan, jos kansalaiset harkitsevat yksityisten turvallisuuspalveluiden ostamista, koska epäilevät mediasta saamansa käsityksen perusteella, että poliisi tulisi liian myöhään heidän avukseen.

Mutta kaiken tämän keskellä on kuitenkin tärkeätä huomata, että suomalaiset asuvat kansainvälisesti vertailtuna turvallisessa maassa. Luottamus turvallisuusviranomaisiin on korkealla, virkavaltamme on erittäin ammattitaitoista, ja hätänumero, tuo kullannarvoinen 112, vastaa edelleen. Näiden asioiden ylläpito kuuluu yhteiskunnan ydintehtäviin.

Mutta kokonaisuutena: kiitoksia ministerille selonteon esittelystä ja siinä olevista linjauksista.

14.29 Mari-Leena Talvitie kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme eduskunnan historian ensimmäistä sisäisen turvallisuuden selontekoa. Tässä yhteydessä on hyvä pohtia, mitä turvallisuus oikeastaan tarkoittaa, mitkä tekijät siihen vaikuttavat ja mikä on tämän selonteon tarkoitus. Mihin se meitä eduskuntana ohjaa, jopa velvoittaa? Turvallisuus tarkoittaa tunnetta, että jokainen voi elää ilman jatkuvaa huolta tulevaisuudesta, läheisistä ja heidän turvallisuudestaan. Kyse on myös luottamuksesta yhteiskuntaa kohtaan ja oikeudentunnosta.

Selonteko antaa meille yhteisen tilannekuvan maamme turvallisuusnäköymästä. Sisäministeri Orpon johdolla on tehty hyvää työtä. Yhteinen tilannekuva ja arvio toimintaympäristön muutostarpeista ovat välttämättömiä, jotta voimme keskustella, tehdä tarvittavia linjauksia ja päätöksiä — niin valintoja kuin painotuksia.

Nykypäivän maailmassa turvallisuuteen vaikuttavat laaja-alaiset ilmiöt, eikä niitä voida lokeroida tai ratkaista yksittäisten hallinnonalojen toimenpiteillä. Maamme turvallisuuden kannalta ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä ei enää ole selvää raja-aitaa, eikä selaista voida vetää. Suomen ollessa yhä kiinteämmin osa kansainvälistä yhteisöä maailman tapahtumat vaikuttavat epäsuorasti myös maamme sisällä. Turvallisuus rakentuukin meidän keskinäisestä luottamuksestamme niin toisiimme, eri toimijoihin kuin viranomaisiin. Myös maamme kilpailukyvyyn kannalta on keskeistä, miten turvallisena maana Suomea pidetään.

Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusviranomaistemme resurssit ovat kipurajoilla. Jokaisella turvallisuusviranomaisella on oma keskeinen tehtävänsä, ja niiden toimintaedellytykset on turvattava. Selonteossa tuodaan esille realistinen tilannekuva siitä, millaisia paineita sisäisen turvallisuuden alaan kohdistuu.

Selonteossa on linjattu, että poliisien määrä vakiinnutetaan noin 7 000 poliisin tasolle tämän vaalikauden aikana. Kokoomus pitää tätä tasoa ehdottomana miniminä, jonka alle ei voida mennä. Poliisien määrän riittävyyttä tulee säännöllisesti myöskin arvioida jatkokeskustelussa. Hallituksen linjaus poliisien koulutusmäärien lisäämisestä on olennainen. Häätäkeskuslaitoksen resurssit vakiinnutetaan 600 henkilötyövuoden tasolle. Häätäkeskuksen lyhyt vasteaika ja kyky reagoida nopeasti soittajan asiaan on keskeistä avun välittämisessä. Käynnissä oleva tietojärjestelmä uudistus mahdollistaa verkottuneen toimintamallin käyttöönoton. Rajavartioloitoksella on tärkeä tehtävä huolehtia kaikkien aluerajojemme koskemattomuudesta. Maarajamme valvonnan lisäksi merivartiosto tekee keskeistä työtä meri-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

rajamme turvaamisessa huolehtien niin pelastustehtävistä kuin elinkeinoelämän logistiikan kannalta keskeisen merenkulun toimintaedellytyksistä. Rajavartiolaitoksen tilanne on resurssien puolesta haastava, ja se on huomioitava. Pelastustoimen ja ensihoidon järjestäminen tulee viiden yliopistollista sairaalaa ylläpitävän maakunnan tehtäväksi yhteistyöalueittain. Tärkeätä on nyt huolehtia, että uusi ratkaisu turvaa pelastustoimen toimintaedellytykset ja palvelujen riittävän saatavuuden. Pelastustoimen kokonaisuudessa on tärkeää muistaa sopimuspalokuntien rooli ja tehtävä. Maahanmuuttohallinto on ollut viimeisen vuoden aikana suurien muutosten kohteena ja se on pystynyt reagoimaan nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen.

Hyvin toimiva poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyö on oiva esimerkki viranomaisyhteistyön vaikuttavuudesta. PTR-yhteistyö toimii ja tehostaa myös rikosten selvittämistä. PTR-viranomaisten johtamisvastuita on hyvä selventää ja täsmentää sisäisen turvallisuuden strategiatyössä.

Selonteosta käytävässä jatkokeskustelussa tulee muistaa, että niukentuneet resurssit riittävät oikein kohdennettuina maamme turvallisuuden ylläpitämiseen. Joudumme kuitenkin tekemään valintoja siinä, miten resursseja käytetään jatkossa vaikuttavammin. Oikea-aikaisilla, harkituilla valinnoilla turvaamme toimivan palveluorganisaation, mutta meillä on oltava valmiutta keskustella ja priorisoida: voidaanko joidenkin rikosten selvittämistä painottaa resursoinnissa toisia tärkeämmäksi.

Sisäinen turvallisuus on viranomaistoimintaa paljon laajempi kokonaisuus. Sujuva viranomaisyhteistyö luo pohjan ehkäistä ja ratkoa ongelmia mahdollisimman varhain. Turvallisuusviranomaisten rinnalla onkin muistettava ennalta ehkäisevän työn merkitys. Mitä aikaisemmin pystymme tunnistamaan tekijät, jotka johtavat yhteiskunnan turvallisuutta eri lailla vaarantaviin asioihin, sitä parempi. Sitä vähemmän syntyy myös kustannuksia, ja samalla on pohdittava, miten saamme hillittyä tai jopa vähennettyä poliisin työmäärän kasvua.

Sisäisen turvallisuuden strategiatyössä turvallisuus on ymmärrettävä laaja-alaisesti. Työhön tulee kutsua mukaan niin viranomaiset kuin kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimijat. Meidän on kyettävä hyödyntämään kunkin osaamista ja resursseja yhteiskunnan yhteiseksi hyväksi. Turvallista Suomea ei rakenneta yksittäisten toimijoiden työnä vaan yhteistyöllä ja kumppanuuksilla aktiivisten ja vastuullisten kansalaisten toimin. Sitä kautta Suomi on tulevaisuudessakin maa, jossa on turvallista tehdä työtä, yrittää, opiskella ja elää.

14.35 Mika Kari sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että meillä on käsittelyssä ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selonteko. Nopeasti muuttuva turvallisuusympäristö kuvataan siinä ansiokkaasti. Turvallisuushaasteidemme kehittyessä yhä monimutkaisemmiksi on selvää, että raja sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä on yhä vaikeampi hahmottaa. Samaan aikaan, kun turvallisuusviranomaisten resurssit ovat taloustilanteen puristuksessa vähenemässä, heidän tehtäväkenttensä muuttuu vaikeammin hallittavaksi muun muassa kyber- ja hybridiuhkien myötä. Yhtälö, jossa voimavaroja vähennetään ja tehtäviä lisätään, ei ole kestävä. Selonteossa peräänkuulutetut uudet toimintatavat, jotka nojaavat muun muassa viranomaisten yhteistyön kehittämiseen ja tietoteknologian parempaan hyödyntämiseen, ovat tärkeä kehittämiskohde, ja tarpeen niihin panostamiseen voi hyvin allekirjoittaa. Mutta täytyy vakavasti kysyä: onko niistä korvaamaan poliisimiesten ja -naisten työtä siinä mitassa ja sillä aikataululla kuin nyt on esitetty?

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole pelkästään turvallisuusviranomaisten toimintaa, vaan siihen vaikuttaa kaikki se, mitä yhteiskunnassamme tapahtuu. Ihmisten pahoinvointi lisääntyy työttömyyden, syrjäytymisen ja osattomuuden kasvun myötä. Leikkaukset hyvinvointipalveluihin ja etuuksiin lisäävät paineita. Monet suurimmista turvallisuushaasteistamme kumpuavat arjen turvallisuuden puutteista, syrjäytymisestä ja osattomuudesta.

Aivan hiljattain tuli pysähdyttävä uutinen, jossa poliisi kertoi estäneensä kymmeniä vaaralliseksi arvioituja väkivallantekoja. Paitsi että tämä kertoo jotain hätkähdyttävää ajasta ja yhteiskunnasta, jossa elämme, uutinen kertoo myös tärkeitä asioita suomalaisista viranomaisista. Meillä on erittäin osaavat poliisit, jotka kykenevät aidosti ennalta ehkäisemään näitä hirmutekokoja. Toiseksi uutinen on merkittävä osoitus siitä, että suomalaiset turvallisuusviranomaiset kertovat avoimesti toiminnastaan. Tämän jälkimmäisen asian merkitystä kansalaisten turvallisuudentunteelle ja luottamukselle poliisiviranomaiseen ei pidä aliarvioida. Poliisien riittävä määrä on keskeinen osa tätä luottamus pohjaa. Valitettavasti hallituksen toimet ovat ristiriidassa selonteon kanssa ja kasvattavat osaltaan turvattomuudentunnetta. Viime vaalikaudella 7 500 poliisia oli perussuomalaisille liian alhainen taso, jopa välikysymyksen arvoisesti — nyt olette tyytymässä selonteossa 7 000:een. Hallituksen kehyslinjauksilla mennään jopa alle 6 500:n. Tämä ei riitä SDP:lle. Me vaadimme ehdottomaksi minimitasoksi 7 200 poliisia. Se on ehdoton minimi, jos huomioimme paitsi maan talous- myös turvallisuustilanteen. Lisäksi, jotta heikentyneeseen turvallisuustilanteeseen voidaan vastata, tulee virkamiestyöryhmän esityksen mukaisesti myös selvittää täydennyspoliisijärjestelmän käyttöönottamista.

SDP:n näkemyksen mukaan kuljettaessa kohti sisäisen turvallisuuden strategiaa on erittäin tärkeää, että 1) turvallisuusviranomaisten perustoiminnasta pidetään kiinni ja tähän taataan riittävät resurssit, poliisien ehdoton minimitaso 7 200, 2) viranomaisten toimintaa kehitettäessä toimivaltuudet pidetään selkeinä, 3) viranomaisten kyvystä ennakoita ja ennalta ehkäistä turvallisuusuhkia pidetään kiinni, ja 4) viranomaisten yhteistyötä kehitetään edelleen ja Tulli otetaan mukaan tähän työhön. Vaikka ihan vielä ei ole näköpiirissä Oy Poliisi Ab:tä tai Oy Suomen itäraja Ab:tä, vaikuttaa esimerkiksi yksityisen turva-alan kasvu turvallisuusviranomaisten työhön. Tässä yhteydessä on ensiarvoisen tärkeää, että vastuut pidetään selkeinä ja virkavastuuta ei voi ulkoistaa.

Arvoisa puhemies! 1 340 kilometriä rajaa Venäjän kanssa on realiteetti, joka tulee aina ottaa huomioon turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne edellyttää valvonnan lisäämistä itärajalla. Poikkeustilanteiden todennäköisyys on lisääntynyt, ja siihen voidaan vastata vain lisähenkilöstöllä. Tekniikka ei ota kiinni rajan yli tulevia ihmisiä. Viranomaisyhteistyö on yksi Suomen turvallisuuskentän suurimmista vahvuuksista. Tätä taustaa vasten on valitettavaa, että Tulli on jätetty pois tästä selonteosta kokonaan.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta, puhutaan yhteiskunnan perusjärjestelmien toimivuudesta. Hallituksen toimet, kuten leikkaukset peruspalveluihin, heikentävät osaltaan turvallisuutta. Siihen päälle tehdyt leikkaukset turvallisuusviranomaisten resursseihin johtavat meidät kestävämpään tilanteeseen. Kansalaisten turvallisuudesta on kyettävä huolehtimaan kaikissa tilanteissa. Se on yhteiskunnan yksi päätehtävä.

14.41 **Olli-Poika Parviainen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä jakaa hallitusohjelman tavoitteen varmistaa Suomen olevan maail-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

man turvallisim maa asua, yrittää ja tehdä työtä. Sisäisen turvallisuuden selonteko ja sitä seuraava strategia toivottavasti ohjaavat näiden tavoitteiden edistämiseen. Turvallisuusympäristössämme on tapahtunut muutoksia, kuten on tapahtunut muutoksia myös kansalaisten kokemassa turvallisuuden tunteessa. Näihin muutoksiin meidän on vastattava. Esimerkiksi terrorismin ja kaikenlaisen ekstremismin ehkäisy vaatii määrätietoisia toimia jo nyt. Emme elä umpioissa, ja maailman epävakaudet heijastuvat meillekin.

Esimerkki ympäristön muuttamisesta on lisääntyvät hybridi- ja kyberuhat. Näihin vastaaminen edellyttää sekä säädösten tarkastelua että resurssien kohdentamista näiden uhkien ja tapahtuneiden rikosten selvittämiseen. Samalla viime vuosien karut paljastukset muista maista muistuttavat tarpeesta suojata myös ihmisten perusoikeuksia. Toinen esimerkki muutoksesta on rajavalvonnan tilanne. Esitys rajavalvonnan vahvistamiseksi on välttämätön. Tämä liittyy paitsi rikollisuuden torjuntaan ja odottamattomiin tilanteisiin myös esimerkiksi siihen, että rajoillemme saapuvien ihmisten turvapaikkakäsittelyt saadaan alulle asianmukaisesti ja ilman turhaa viivästystä.

Ihmisten luottamus toisiinsa ja viranomaisiin on se kivijalka, jonka päälle turvallisuus ja kaikki muu hyvinvointi yhteiskunnassamme rakentuu. Sen luominen ja ylläpitäminen on raskasta mutta menettäminen helppoa. Jokaisen pitää voida kokea olevansa Suomessa turvassa ja saavansa apua niin omassa kodissaan, kadulla, koulussa kuin työpaikallakin. Tämä koskee myös esimerkiksi oman mielensä mukaan pukeutuvaa naista, Suomesta turvaa hakevaa somalia ja kumppaninsa väkivallan kohteeksi joutuvaa miestä.

Sisäisen turvallisuuden selonteko on omalla alallaan kattava, mutta turvallisuus ei katso ministeriöiden rajoja. Selonteon rajaaminen sisäministeriön toimialaan sivuuttaa esimerkiksi eriarvoisuuden, köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisyn. Ne ovat sisäiselle turvallisuudellemme aivan olennaisia. Oli kyse sitten lasten luokkayhteiskunnan estämisestä, opiskelupaikan järjestämisestä jokaiselle nuorelle tai fiksusta työllisyyden hoidosta, ne kaikki rakentavat turvallista Suomea. Esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaan ei kyetä nykyisellään vastaamaan Suomessa riittävästi. Ihmisiä on jopa käännytetty turvakotien ovelta.

Sosiaalisia ongelmia lisäävä politiikka heikentää yleistä turvallisuutta. Ongelmia ennalta ehkäisevä politiikka vuorostaan tuo vakautta ja turvallisuutta. Kyse ei ole vain resursseista. Esimerkiksi armeijan kutsuntavaiheessa olisi tärkeää ottaa paremmin koppia myös heistä, jotka putoavat valinnoista pois erilaisten ongelmien vuoksi. Tässä kuten muussakin syrjäytymistä ehkäisevässä työssä on syytä varoa leimaamasta ihmisiä tai kohtelemasta ongelmia kohtavia nuoria yhtenäisenä möykkynä, jonka pulmiin löytyy yksi yksinkertainen ratkaisu.

Arvoisa rouva puhemies! Selonteko on poliisin työn kannalta karua luettavaa. Vihreät jakavat huolen kaduilla ja kenttätyössä toimivien poliisien määrästä koko Suomessa. Poliisien määrää ei pidä enää vähentää. Tarvitsemme riittävästi määrärahoja siihen, että poliisien määrää kenttätyössä voidaan päinvastoin jatkossa kasvattaa. Yleisesti hallintoa on toki lupa kehittää ja keventääkin. Kannamme osaltamme vastuun myös siitä, että mekin olemme aikanaan olleet hyväksymässä leikkauksia juuri poliisihallintoon. Silloin piti valita, leikataanko esimerkiksi sosiaaliturvasta, opettajista, sairaanhoitajista vai poliisin hallinnosta. Meidän mielestämme nämä kolme ensimmäistä olivat turvallisuuden kannalta tärkeimpiä. Hallinnon ja myös valtioiden rajat ylittävä yhteistyö on yksi tapa saada rajallisilla resursseilla aikaan parempaa. Kannatammekin esimerkiksi selonteossa mainittua poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön tiivistämistä edelleen.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Poliisi heijastelee kansaa. Poliisiin myös luotetaan Suomessa laajasti, ja tätä luottamusta kannattaa ylläpitää. Se onnistuu vain, jos poliisin mahdollisuudet ratkaista rikoksia säilyvät vähintään nykytasolla. Mielestämme se edellyttää myös esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten poliisien määrän asteittaista kasvattamista vastaamaan väestöpohjaa. Se tarkoittaisi esimerkiksi sen varmistamista, että maahanmuuttajataustaisilla ihmisillä on todelliset mahdollisuudet hakeutua poliisikoulutukseen ja että heitä myös kannustetaan siihen, kuten Helsingissä jo tehdään. Toinen tärkeä asia on poliisin tekemän ennalta ehkäisevän työn ja lähipoliisitoiminnan lisääminen. Moni rikos jää tekemättä, jos poliisi toimii aktiivisesti esimerkiksi järjestöjen, uskontokuntien ja eri ryhmien kanssa. Hyviä askelia on jo otettu, tarvitsemme isomman vaihteen.

Viimeisenä, arvoisa puhemies, selonteossa kiinnitetään paljon huomiota maahanmuuttoon ja turvapaikanhakijoihin. Meidän on oltava tiukkoja sekä maahanmuuttajien tekemän väkivallan ja maahanmuuttajayhteisöjen sisäisen syrjinnän että maahanmuuttajiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän suhteen. Samalla tarvitsemme hyvää ja yksilöllistä kotouttamista. Hallitus on esittänyt myös hyviä toimia kotouttamiseen. Toisaalta esimerkiksi perheenyhdistämisen kohtuuton vaikeuttaminen on kuitenkin paitsi itsessään kylmää ja kovaa myös räikeässä ristiriidassa kotoutumisen kokonaisuuden kanssa. Toimivat perhesuhteet ja lähiyhteisöt monesti rauhoittavat niin suomalaisia kuin muualta tulleitakin, etenkin nuoria miehiä.

Arvoisa puhemies! Selonteon ja sitä seuraavan strategian onnistumisen ratkaisee toimeenpano. Toivomme, että esiin nostamistamme huomioista olisi apua, kun siirrymme sanoista tekoihin.

14.46 Matti Semi vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on turvallinen maa monien mittapuiden mukaan, ja on hyvä, että tämä sisäisen turvallisuuden selonteko valmistui tähän tilanteeseen, sillä Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne muuttui viime vuoden aikana kahdella eri tavalla: Ensinnäkin, Sipilän hallitusohjelma sisälsi sisäministeriön hallinnonalalle rajut säästötoimenpiteet, jotka tulevat heikentämään esimerkiksi poliisien ja Rajavartiolaitoksen toimintamahdollisuuksia. Toisaalta viime vuoden aikana lisääntynyt turvapaikanhakijoiden määrä loi kansalaisten keskuudessa epävarmuutta, lisäsi viranomaisten työtaakkaa ja synnytti huolta Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta.

Arvoisat ministerit! Jo nyt Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuu vähemmän poliiseja kuin palveluksesta vuosittain eläköityy. Tämän hetken arvion mukaan hallitusohjelman säästötavoite tietää sitä, että poliisimäärä vähenee vuoteen 2020 mennessä 800 poliisilla. Kehystavoitteen toteutuminen tietää myös sitä, että ei yhtään poliisia palkata eläköityvien tai virkavapaalle jäävien poliisien tilalle. Tämä johtaa siihen, ettei yksikään Poliisiammattikorkeakoulusta kehysaikana valmistuva poliisi tule saamaan koulutustaan vastaavaa työpaikkaa. Rikostorjunnan osalta hallituksen säästöt johtavat henkilöstön ylikuormittamiseen, rikostorjunnan tuloksen laskuun ja ihmisten turvattomuuden lisääntymiseen. Poliisimäärän vähentäminen tietää myös toiminnan keskittämistä isommille paikkakunnille, mikä tietää romahdusta erityisesti harvaan asuttujen alueiden turvallisuudessa. Siellä turvallisuuden takeeksi ei riitä pelkkä tyhjennetyn laitoksen poliisikyllä, eikä sähköinen asiointi auta, jos avuntarve on suuri. Poliisin läsnäolo on turvattava myös pitkien etäisyyksien Suomessa. Kaikilla ihmisillä on oltava mahdollisuus asuinpaikasta riippumatta saada poliisin apua helposti ja nopeasti.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Samankaltaiseksi on tilanne kehittynyt myös Rajavartiolaitoksen osalta. Tällä turvallisuuden osa-alueella on jo aikaisemmin vähennetty satoja rajavartijoita. Nyt lupaus itärajan valvonnan vahvistamisesta 160 rajavartijalla tehdään kuitenkin niin, että 100 siirretään muualta ja loput 60 olisivat todellista vahvistusta. Tosin heidän palkkarahansa puuttuvat tällä hetkellä vielä budjetista, mutta uskotaan, että ne tulevat sinne.

Arvoisa rouva puhemies! Me vasemmistoliitossa haluamme puolustaa ihmisen arjen elämää ja turvallisuutta. Meistä on tärkeää, että Suomessa löytyy riittävät viranomaisvoimavarat turvaamaan ihmisten arkea.

Asia, joka on jäänyt vähemmälle huomiolle sisäisen turvallisuuden osalta, on liikenne-turvallisuus. Sitä arvioitaessa näyttää siltä, että liikkuvan poliisin lakkauttaminen ja voimavarojen poisotto liikenteen päältä oli virhearvio. Esimerkiksi viime vuonna lähtivät kuolemaan johtavat liikenneonnettomuudet voimakkaaseen kasvuun. Niitä oli peräti yli 40 enemmän kuin vuonna 2014. Huomioitavaa on kuitenkin, kuinka laitton ulkomaalaisten rekkujen käyttö Suomen sisäisessä liikenteessä sekä laillinen ulkomaankuljetusten määrä teillämme lisääntyy. Liikennealalla toimivat järjestöt ja poliisit ovat viestittäneet meille, että raskaan liikenteen valvonta teillämme on vähentynyt liikkuvan poliisin lakkauttamisen jälkeen. Tiedossa on, että Suomen teillä kulkee ulkomaalaisia rekoja, joiden kunto ja kuormaus eivät vastaa suomalaisen lain vaatimuksia. Kuljettajat ajavat oudossa maassa, oudoissa olosuhteissa, usein talviaikana huonoilla renkailla varustetuilla rekoilla. Lisäksi kabotaasikuljetuksiin liittyy paljon harmaata taloutta. Erityinen riski liikenneturvallisuudelle raskaassa liikenteessä on ajo- ja lepoaikamääräysten rikkominen. Nyt ajo- ja lepoaikavalvonta on täysin retuperällä. Liikenteessä ei ole riittävästi viranomaisia, joilla olisi riittävä osaaminen ajo- ja lepoaikapiirturien tarkistamiseen. Tämän kaiken kuriin ja liikenneturvallisuuden kuntoon laittaminen puoltaa maantiepoliisijärjestelmän uudelleen käyttöön ottamista. Muistutankin tässä vaiheessa, että viime kaudella sisäisen turvallisuuden ministeriryhmässä vain ministeri Kyllönen puolusti liikkuvan poliisin säilyttämistä.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Me vasemmistoliitossa olemme kiinnittäneet huomiota ministeri Orpon asialliseen tehtävänhoitoon. Hän on pyrkinyt rauhoittamaan yli äyräiden käytävää keskustelua. Ministeri Orpo on sanonut selkeästi, ettei Suomessa järjestyksenpito kuulu katupartioille vaan viranomaisille. Olemme tästä samaa mieltä. Myös Tornion järjestelykeskus saatiin toimintaan ripeästi, mikä on erittäin hyvä asia.

Puhemies Maria Lohela: Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Blomqvist.

14.52 **Thomas Blomqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voimme kai kaikki myöntää sen, että tämän päivän maailmassa ja myös Suomessa on uusia jännitteitä, jotka uhkaavat sisäistä turvallisuutta — jännitteitä, jotka eivät olleet yhtä tuntuvia 10—15 vuotta sitten. Tällöin puhumme kyberturvallisuudesta ja hybridisodasta, me puhumme keskellä Euroopan metropoleja hyvin järjestäytyneestä ja sokealla voimalla iskevästä terrorismista, me puhumme ihmisarvoa loukkaavasta rasismista ja vihapuheesta ja myös demokraattisista pelisäännöistä piittaamattomasta äärioikeistosta, joka tahtoo ottaa lain omiin käsiinsä. Sisäisen turvallisuuden uhkana on myös ihmiskauppa ja naiseen kohdistuva väkivalta, joka on edelleen maassamme suuri ongelma ja työllistää meidän viranomaisiamme.

Värderade fru talman! I redogörelsen som vi nu behandlar slås fast att vårt lands östgräns ska förstärkas med 160 gränsbevakare. Det är säkert motiverat att östgränsen stärks, men

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

det borde inte ske på bekostnad av sjöbevakningen eller de allmänna polisresurserna. Enligt redogörelsen planerar gränsbevakningsväsendet att avstå från sjöbevakningsstationerna i Porkkala, Kaskö, Kalajoki och Kemi. Särskilt Porkkala är en strategiskt viktigt utpost i Finska viken. Nu flyttar man i praktiken tilläggsresurser från Finska viken till östgränsen, trots att vi vet att aktiviteten på Östersjön under de senaste åren har ökat, inte minskat.

Arvoisa puhemies! Mikä jää päällimmäiseksi vaikutelmaksi, kun lukee selonteon kokonaisuudessaan? Johtopäätöstä voi kuvata paradoksaaliseksi: uhat ja epävarmuus lisääntyvät monilla tasoilla, mutta samanaikaisesti ne on kohdattava pienenevin resurssein. Toisaalta selonteossa julistetaan, ehkä jopa hiukan pateettisesti, että Suomesta tulee maailman turvallisin maa, toisaalta myönnetään avoimesti, että poliisin näkyvä ja järjestelmällinen valvonta vähenee huomattavasti.

Lainaan selontekoa sivulta 16: "Merkittävästi vähentyvä valvonta todennäköisesti lisää yleisellä paikalla tapahtuneiden häiriöiden ja rikosten, pahoinpitelyjen ja vahingontekojen ynnä muiden, määrää." Tämä on oikeastaan hämmästyttävän suoraa ja kaunistelematonta tekstiä. Poliisiasemien sulkeminen pienillä paikkakunnilla johtaa siihen, että poliisipartiot tulevat olemaan niin sanotusti paljon tien päällä. Voidaan kysyä, onko tämä tehokasta ajankäyttöä. Esimerkiksi omalla alueellani on jo päätetty sulkea Hangon poliisiasema. Kyse on satamakaupungista, jossa poliisin läsnäoloa tarvittaisiin muun muassa sen vuoksi, että siellä on esiintynyt jossain määrin järjestäytyneitä rikollisuutta. Maalaisjärki sanoo, että oma paikallinen poliisiasema olisi parempi kuin se, että partiot lähtevät liikkeelle suuremmista naapurikaupungeista.

Värderade talman! Redogörelsen säger öppet att många brott blir outredda på grund av resursbristen. Det är skäl att fråga sig vilken inverkan det här har på den allmänna rättsuppfattningen, säkerhetskänslan och på polisens egen arbetsmoral. Vi borde inte undervärdera betydelsen av att även mindre brott utreds och att polisen är närvarande i samhället för att preventivt hindra brott. Polisen bör även aktivare rekrytera personal bland etniska minoriteter och kvinnor. Väsentligt är att samhället på bred front i skolor, kommuner och andra sociala sammanhang motverkar utslagning. Det är genom preventivt arbete och integrationsinsatser som vi kan se till att det inte uppstår utanförskap som i förlängningen kan hota den inre säkerheten. Alla ska tas med och alla ska känna sig delaktiga.

Arvoisa puhemies! Keskeistä on, että koko ketju on kunnossa: poliisi, syyttäjät ja tuomioistuimet. Järjestelmässä ei saa olla tulppia, jotka johtavat käsittelyaikojen pidentymiseen entisestään. Tätä korosti parlamentaarinen työryhmä runsas vuosi sitten Kari Tolvasen johdolla ja katsoi, että runsaat 70 miljoonaa euroa pitäisi lisätä oikeusturvan varmistamiseen. Nyt puheena olevassa selonteossa kuitenkin toisenlaisilla taloudellisilla realiteeteilla on ratkaiseva ohjausvaikutus.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää hyvänä, että hallitus on käynnistänyt lainsäädäntöhankkeita toisaalta tiedustelulainsäädännön uudistamiseksi ja toisaalta suurempien valtuuksien antamiseksi Rajavartiolaitokselle hybridiuhkiin reagoimiseen.

Värderade talman! Avslutningsvis vill jag betona svenskans roll. Då gränsbevaknings- och räddningsväsendet reformerar och trimmar sina strukturer bör man se till att det finns kvar enheter med svenska som förvaltningspråk. För polisens del ska också de regionala enhe-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

terna som bildats på språklig grund finnas kvar i framtiden, vilket — om jag förstått saken rätt — också minister Orpo har signalerat. — Tack.

Puhemies Maria Lohela: Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Päivi Räsänen, jonka jälkeen sitten ministeri Orpolle mahdollisuus käyttää puheenvuoro, jos hän niin toivoo.

14.57 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen turvallinen maa. Osaavien ja maailman parhaiten koulutettujen viranomaistemme toimintakyky on tähän asti kyetty säilyttämään. Rakenteellisilla uudistuksilla on kevennetty hallintoa ja siirretty voimavaroja poliisiin ja rajavartioiden kenttätöihin. Nyt on muutos näköpiirissä.

Sisäisen turvallisuuden selonteko on karua luettavaa — rehellisestä kuvauksesta on annettava sisäministeriölle tunnustus. Poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen ja hätäkeskusten toimintakyvyn rapautumista resurssien vähenemisen seurauksena luetellaan sivutolkulla. Hallitus kertoo, että häiriöiden ja rikosten määrä lisääntyy, poliisin ja hätäkeskusten toimintavalmiusajat pidentyvät, osa tehtävistä jää kokonaan hoitamatta, yhä useammat rikokset jäävät selvittämättä, harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden ylläpito vaikeutuu, riski oman käden oikeuden käyttöön kasvaa ja väestön turvallisuudentunne ja jopa yhteiskuntarauha heikkenevät merkittävästi — kaikki tämä tuolta selonteosta.

Selonteossa varoitetaan poliisien määrän laskusta 7 000:n tasolle. Totuus on kuitenkin vielä pahempi. Eduskunta on juuri käsitellyt hallituksen linjauksen julkisen talouden suunnitelmaksi, jonka mukaan poliisimäärärahat alenevat kehyskaudella niin, että vuonna 2019 poliisimäärä alenisi noin 6 700:aan, mikä tarkoittaisi siis 500 poliisia vähemmän kuin tällä hetkellä. Hallitus on siis kehyspäätöksessä linjannut vielä huomattavasti suuremman leikkauksen poliisin rahoitukseen kuin selonteossa nyt poliittisesti linjataan.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen poliisin rahoituksen keskenään ristiriitaisista esityksistä sekä tarvittavat määrärahalisäykset kehyksiin. Pidemmällä aikavälillä emme saa tyytyä tähän 7 000 poliisin tasoon. Tavoite tulee asettaa vähintään nykytasolle. Poliisitoimintaan kohdenneet säästöt ovat kestäättömiä, kun samaan aikaan toimintaympäristö muuttuu yhä haastavammaksi. Laiton maahantulo ja turvapaikanhakijoiden määrän kymmenkertaistuminen ovat merkinneet satojen miljoonien eurojen lisäpanostuksia vastaanotto toimintaan, oleskelulupahakemusten käsittelyyn ja myöhemmin kotouttamiseen. Tämä on ollut välttämätöntä ja väistämätöntä, mutta eikö samalla tulisi huolehtia myös koko väestön turvallisuudesta?

Kaikkien eduskuntapuolueiden edustajista muodostettu parlamentaarinen ryhmä esitti yksimielisesti reilu vuosi sitten ennen eduskuntavaaleja, että sisäisen turvallisuuden taso säilytettäisiin nyt kuluvalle vaalikaudella 95 miljoonan euron määrärahalisäyksin. Kehyksissä on vain noin puolet tästä tarpeesta. Hallitus ei taannoisessa kehyspäätöksessään varsinaisesti lisännyt poliisin määrärahoja nykyisestä, vaan ainoastaan vähensi hallitusohjelman kehyksiin sisältyneitä säästöpäätöksiä.

Terrorismin, Venäjän kehityksen ja kyberuhkien ohella ei pidä unohtaa arjen suurinta uhkaa sisäiselle turvallisuudelle: työttömyyden, päihde- ja mielenterveysongelmien sekä yksinäisyyden aiheuttamaa syrjäytymistä. Sisäisen turvallisuuden haasteet on muistettava myös ajankohtaisessa alkoholilain uudistuksessa. Alkoholien saatavuuden laajentaminen lisää kulutusta, poliisien työkuormaa, alkoholihaittoja, turvattomuutta ja yhteiskunnan kus-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tannuksia. Yhteiskunnan resursseja voidaan säästää ja inhimillistä kärsimystä vähentää puolestaan silloin, kun perheiden ja lähiyhteisöjen hyvinvointia ja jaksamista tuetaan ja kun kansalaisia yhdistävät elämää kantavat arvot.

Arvoisa puhemies! Mitä kansalaiset odottavat turvallisuusviranomaisilta? Sitä, että hätäkeskukseen soittavalle vastataan kohtuullisessa ajassa, sitä, että poliisi, ambulanssi tai paloauto saapuu nopeasti paikalle tai että poliisi ylipäänsä ottaa tapahtuneen rikoksen tutkittavaksi. Selonteossa ehdotetaan poliisin tehtävien poliittista priorisointia, että eduskunta päättäisi, mitkä tehtävät poliisi voi jättää hoitamatta resurssipulassa. Toinen vaihtoehto on, että ensilinjassa oleva viranomainen, esimerkiksi hätäkeskuspäivystäjä, joutuu priorisoimaan, kenelle annetaan apua. Nämä molemmat vaihtoehdot on vältettävä. Poliisin, hätäkeskusten ja Rajavartiolaitoksen toimintakyvyn säilyttämisessä nykyisellään ei ole kysymys miljardien tai satojen miljoonien eurojen vuosikorotuksista. Muutaman kymmenen miljoonan euron panostuksella kyetään varmistamaan sisäinen turvallisuus niin, ettei virkamiesten tarvitse kirjoittaa turvallisuuspoliittisia kauhuskenaarioita. Turvallisuudesta huolehtiminen on valtion ydintehtävä, eikä siitä tule tinkiä suhdanteiden mukaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Orpolle 3 minuuttia, ja sen jälkeen ministeri Soini käyttää lyhyen puheenvuoron.

15.03 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos hyvin rakentavista puheenvuoroista kaikille eduskuntaryhmille.

Muutamia kommentteja heti alkuun.

Tämä poliisien määrä oli lähes kaikissa puheenvuoroissa esillä, ymmärrettävästi. Se on meidän hallituspuolueidenkin huolenaihe, ja se on siksi niissä harvoissa jo tässä vaiheessa tehdyissä poliittisissa linjauksissa, jotka selontekoon on liitetty. Selonteko on turvallisuusviranomaisten karu kertoma siitä, missä mennään, eli totuuden tunnustaminen on viisauden alku, eli katsotaan tosi rehellisesti, avoimesti se, mikä tämä turvallisuustilanne on ja mitä uhkia siihen tulee, ja siihen lähdetään nyt vastaamaan.

Ne, mitä haluttiin jo tässä vaiheessa tehdä, löytyvät hallituksen linjauksesta. Tästä määrästä me olemme myöskin arvioineet — kun se meni siihen noin 7 000:een nykyisestä 7 850:sta — että se on reaalisesti saavutettavissa, koska me olemme tälle vuodelle nyt jo lisänneet merkittävästi aloituspaikkoja Poliisiammattikorkeakouluun, ja sitä pitää jatkaa. Se 7 000 tässä kovan eläköitymisen keskellä on kova tavoite, ja siihen nyt on jo lähdetty tällä koulutusmäärän nostolla. Jos pelivaraa löytyy sitten tulevana vuosina, niin niitä koulutusmääriä voidaan edelleen nostaa, mutta tämä oli tärkeä linjaus sisäisen turvallisuuden ministeriön näkökulmasta, että tämä 7 000 saatiin tässä vaiheessa, kun on totta, että se on erilainen kuin jos lasketaan puhtaasti teoreettisesti kehyksen pohjalta. Kehys tehtiin ennen kuin selonteko valmistui, ja nyt tämän selonteon käsittelyllä ja tulevalle strategiatyöllä luodaan pohjaa sitten niille päätöksille, mitä tehdään tulevissa budjeteissa ja tulevissa kehyksissä. Määrärahatilanne on tänä vuonna, voisi sanoa, melko hyvä, ensi vuonna kohtuullinen, ja ne isot haasteet kohdistuvat seuraaviin vuosiin ja niihin ehditään tekemään korjausliikkeitä, mutta pitää tehdä myöskin sisäistä kehittämistä edelleen — tavallaan eletään ajassa, jossa kehittämisen pitää jatkua koko ajan.

Voisin ottaa vielä pari ajankohtaista asiaa.

Ensinnäkin, krp todellakin tiedotti näistä estetyistä vakavista väkivallanteon uhista. Tämä on todellakin uusi tapa, että avoimesti kerrotaan, mutta rauhoittaakseni tilannetta sa-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

noisin, että vaikka ne ovat karmean kuuloisia, niin tavallaan mitään muutosta ei ollut tapahtunut vaan poliisi on estänyt näitä vastaavalla tavalla, hyvällä, ammattitaitoisella, ennalta ehkäisevällä työllä, mutta nyt kun krp:hen on muodostettu tällainen instrumentti, joka kerää tämän tiedon, niin se on yhdessä paikassa ja siksi se oli helpompi kootusti kertoa. Mutta ei ole siis nyt mitään piikkiä, vaikka jokainen tällainen suunniteltu väkivallanteko on tietysti pelottava asia.

Toinen ajankohtainen kysymys on ollut vastaanottokeskuksista poistuneet 2 500 turvapaikanhakijaa. Poliisiin, maahanmuuttoviranomaisten ja omakin arvioni on se, että suurin osa heistä on poistunut maasta. He ovat joko pettyneet siihen, että maa ei ole vastannut niitä odotuksia, joita mahdollisesti ihmisalakuljettaja on heille kertonut, tai he ovat ennakoineet sen, että heidän kriteerinsä turvapaikan saannille ei täyty. Eli minä en ole heistä niin huolissani — isompi kysymys on tulevat kielteiset turvapaikkapäätökset.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 2 minuuttia.

15.07 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Oli hyviä ryhmäpuheenvuoroja, joissa ymmärrettiin myös tämän kansainvälisen näkökulman vaikutus maamme turvallisuuteen, koska nämä kehitysnäköalat riippuvat merkittävästi osin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikasta meillä ja muualla.

Tässä tarvitaan ministeriöiden välistä yhteistyötä, ja se onkin sisäministeriön kanssa maahanmuuttoasioissa toiminut hyvin. Nämä rajaturvallisuuden liittyvät riskit ovat todellisia, ja ne vaativat yhteistyötä myös jatkossa. Ulkoministeriöllä ja sisäministeriöllä on hyvää yhteistyötä poliisin eri organisaatioiden kanssa myös edustustoissa ja kotimaassa huumarikollisuuden vastaisessa taistelussa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Myös sitten tarvitaan sisäisen turvallisuuden hoitoon voimavaroja, ja ne tulevat olemaan riittämättömiä, mikäli ei pystytä vaikuttamaan ja puuttumaan muutto- ja pakolaiskriisin perussyihin. Jos emme näihin alkulähteisiin pääse kiinni, niin me hoidamme vain seurauksia, ja se ei ole riittävää.

Vielä sitten haluaisin todeta tähän, että tiedustelutoiminnalla on yhä kasvava ja merkittävä rooli ja siihen pitää asianmukaisesti keskittää huomiota. Se muodostaa paitsi sisäisen turvallisuuden merkittävän asian myöskin ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon perustan. Pitää olla tosiasioihin perustuvaa tietoa, ja se vaatii myös tosiasioita tuottavaa tiedustelua.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä tästä aiheesta debattia. Pyydän ilmoittautumaan siihen.

15.09 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaisia ryhmäpuheenvuoroja ja puheenvuoroja tähän saakka — tuon verran kritiikkiä pitää oppositiopuolueitten puheenvuoroissa aina hallituksen esityksiä kohtaan myös sisältyä.

Kuten tässä on todettu myös ministereitten puheenvuoroissa, haasteet sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen kasvavat monella tavalla monista eri syistä. Tähän liittyvät, totta kai, myös uudistukset, joista on pakko kysyä ministeriltä. Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon parlamentaarinen resurssityöryhmä vuosi taaksepäin omissa linjauksissaan totesi, että on käynnistettävä muun muassa selvitykset sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden rakenteelliseksi kehittämiseksi sekä PTR-yhteistyön kokoamiseksi yhden hallin-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

nonalan ohjaukseen. Nyt näitä tässä selonteossa ei kovin vahvasti käsitellä, ja kysynkin sisäministeriltä: Kuinka vahvasti nyt näitä ajatuksia ministeriössä on pohdittu? Mitä näille esityksille kenties on tapahtumassa?

15.10 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille näistä linjauksista nimenomaan poliisien määrän, tason, vakiinnuttamisesta ja hätkeskustoimintojen turvaamisesta. Tästä tulee pitää kiinni. On myös todella harmillista, että tämä Poliisiammattikorkeakoulu-uudistus tällä tavalla ehkä hivenen yllättäen tähän syliin myös sitten kaatui.

Haluaisin sitten tämän lisäksi vielä tuoda erittäin vakavan huolen Pohjois-Pohjanmaalta, tuolta Pyhäjoen ydinvoimalatyömaalta, jossa on hyvin vakavaa tihutyötä, jatkuvaa, pitkäaikaista, pitkäkestoista tihutyötä kohdistunut nimenomaan poliisiin. On kivitetty poliisiautoja, sytytetty poliisiautoja tuleen, työmaalla myöskin aiheutettu ympäristövahinkoja. Siellä on yrittäjien työkoneita rikottu, öljyletkuja katkottu ja aiheutettu öljyvahinkoja. Julkisuuressa velloo tietoja siitä, että tämä olisi mahdollisesti ulkomailta johdettua toimintaa. Onko teillä tällainen tieto? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!)

15.11 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministerille tästä selonteosta ja myös eduskuntaryhmille hyvästä, eteenpäin katsovasta palautteesta, näin pitää ollakin.

Tässä on puhuttu näistä uusista tekijöistä, joita tähän sisäiseen turvallisuuteen liittyy, uusia haasteita meidän ulkoisesta toimintaympäristöstämme. On puhuttu niinkin vakavista asioista kuin ulkoisen turvallisuuden sisäisistä tekijöistä, mutta kääntäisin itse toisinpäin, puhuttaisiin sisäisen turvallisuuden ulkoisista tekijöistä. Silloinhan siihen liittyvät nämä samat elementit: terrorismi, erilaiset hybridiuhat, kyberuhat ja niin edespäin. Nehän ovat, ikävä kyllä, meille ihan arkipäivää. Siihen tarvitaan monia toimenpiteitä, muun muassa tiedustelulainsäädäntöä ja riittäviä resursseja.

Mutta haluaisin kysyä ministereiltä, joskaan te ette nyt tätä päätä: eikö olisi perusteltua, että sisäministeri olisi TP-UTVAn jäsen, koska eihän ulkoista ja sisäistä turvallisuutta voi enää erottaa toisistaan?

15.12 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty, niin kuin edellä on todettu, hyviä ryhmäpuheenvuoroja. Sisäinen turvallisuus nähdään eduskunnassa varsin laajasti kokonaisuutena ja kokonaisturvallisuuden yhtenä osana — ja hyvä niin.

SDP halusi omassa ryhmäpuheenvuorossaan paaluttaa tämän käytännössä tällä hetkellä olevan, nykyisen poliisimäärän tason, sama tuossa kristillisdemokraattienkin puheenvuorossa tuli esille. Tämmöinen vuodesta toiseen jatkuva valuminen pienemmälle poliisimäärän tasolle, ottaen huomioon turvallisuustilanteen kehityksen lähiympäristössämme ja kotimaassakin, on väärä suunta, ja tälle kehitykselle pitää laittaa piste.

Haluan kysyä ministeriltä ihan selvyuden vuoksi: Täällä ryhmäpuheenvuoroissa mainittiin määriä, keskustan ryhmäpuheenvuorossa 7 000 kenttäpoliisia ja kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa 7 000, ja taisi olla myös perussuomalaisen puolella 7 000 poliisia. Kumminkin poliiseista osa toimii päällystötehtävissä. Tarkoitetaanko tässä nyt kenttäpoliisien määrällä tätä joukkoa, joka toimii poliisissa kokonaisuutena, vai ainoastaan suorittavaa porrasta, joka on tässä poliisitehtävissä kaikkein tärkein?

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

15.14 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin sisäministeri Orpolta: Poliisihan on tällä hetkellä melko kovien paineiden alla — useasti ovat esittäneet julkisuuteen, että toimivat kapasiteettinsa rajoilla paikoitellen. Onko sisäministeriöllä työkaluja edistää näiden sisäisen turvallisuuden ammattilaisten työssäjaksamista, sillä varmasti poliisi, joka ei ole kovin pitkälle stressaantunut, on meidän kaikkien etu?

Toinen kysymys liittyy lähipoliisitoimintaan ja ennalta estävään toimintaan, jota Suomessa jonkin verran harjoitetaan. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että toiminnan taso vaihtelee hyvin paljon alueellisesti. Kysyisinkin: olisiko mahdollista valtakunnallisesti kannustaa poliisia satsaamaan lähipoliisitoimintaan nykyistä enemmän siten, että poliisi hakeutuisi aktiivisemmin yhteistyöhön esimerkiksi erilaisten yhteisöjen kanssa myös pienemmillä paikkakunnilla?

15.15 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo julkisen talouden suunnitelmaa, niin jäin pohtimaan sitä, että kun vertaa siihen tulokseen, mitä se antaa, se tietää meillä sitä, että yhtään valmistunutta poliisia ei tänä kehyskautena palkata tai he eivät saa uutta työpaikkaa. Jäin pohtimaan sitä, kuinka se vaikuttaa meidän poliisikoulutuksemme vetovoimaisuuteen, näihin toimenpiteisiin. Kysynkin ministeri Orpolta: mitkä ovat ne toimenpiteet, millä saadaan parannettua tämmöistä vetovoimaisuutta ja halukkuutta lähteä koulutukseen semmoiselle alalle, missä tällä hetkellä on epävarmuus omasta työpaikasta, kun joka tapauksessa joskus, jossakin vaiheessahan, on kuitenkin pakko ottaa työntekijöitä sinne poliisipuolelle?

15.16 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Svenska riksdagsgruppen är inte beredd att acceptera att sjöbevakningsstationerna i Porkkala, Kaskö och Kalajoki och Kemi stängs. Särskilt Porkkala är en strategiskt viktig utpost i Finska viken, och vi vet alla att aktiviteten på Östersjön har ökat under de senaste åren. Eftersom det förekommit motstridiga uppgifter i offentligheten om vad som ska ske, vill jag fråga minister Orpo hur situationen egentligen är.

Ministeri Orpo, selonteossa todetaan, että Rajavartiolaitos suunnittelee luopuvansa Porkkalan merivartioasemasta, joka on strategisesti tärkeä etuvartio Suomenlahdella. Julkisuuudessa kuitenkin Porkkalan merivartioaseman johto on vakuutellut, että toimintaa ei lakkauteta vaan nyt on ainoastaan kyse siitä, että merivartioaseman nykyinen kiinteistö on liian kallis ja uutta, halvempaa vaihtoehtoa etsitään. Mikä on totuus tässä asiassa, arvoisa ministeri: tuleeko Porkkalan merivartioasema säilymään vai ei?

15.17 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen vahvuus on perinteisesti ollut hyvässä sisäisen turvallisuuden toimijoiden yhteistyössä, ja tähän malliesimerkkinä on poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyö. Mutta erityisesti huumarikostutkinnassa tehdään tällä hetkellä päällekkäistä työtä eri hallintojen alaisuudessa, mikä käytännössä sitä yhteistyötä vaikeuttaa. Kun nyt Tullilta veronkanto on siirtymässä Verohallintoon, niin olisi kyllä oikea hetki siirtää Tullin muut toiminnot sisäministeriön hallinnonalalle. Kun tähän suuntaan vihjataan myös tuolla selonteossa, niin kysyn: millä aikataululla tätä muutosta mahdollisesti ollaan tekemässä?

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Sitten haluan edustaja Semille kommentoida, että jos liikkuvan poliisin hallinto olisi säilytetty, niin meillä olisi nykyistä vähemmän resursseja siihen varsinaiseen liikennevalvontaan, koska tuossa hallintorakennemuutoksessa yhdistettiin vain ne hallinnot, ei sitä varsinaista liikennevalvontaa, joka edelleen säilyy. Nyt on kysymys rahasta, ei hallinnosta vähentämisestä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.18 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä lukee, että kaikkia tarvitaan ja kaikki hallinnon alat ja muut toimijat ovat mukana. Mutta miksi tässä ei ole otettu mukaan kansalaisyhteiskuntaa? Elikkä yksi mielestäni hyvin tärkeä rooli on kansalaisyhteiskunnalla, jotta ihmisten turvallisuudentunne säilyy ja vahvistuu. Toinen näkökulma on se, että kun täällä on hyvin tunnustettu, että meidän lastensuojelutoimenpiteet, meidän vahva varhaiskasvatus, meidän nuorisotyö, meidän päihdepolitiikka ynnä muut ovat ne, mitkä rakentavat suomalaisten turvallisuudentunnetta, elikkä se sosiaalinen koheesio pysyy, niin nyt näihin kuitenkin ollaan tehty vakavia leikkauksia. Miten ajattelette, että tämä yhtälö toimii, kun toisaalta otetaan voimavaroja pois sieltä oikeasta ennaltaehkäisystä ja sitten sanotaan, että ihmisten turvallisuudentunne kuitenkin säilyy, jos meillä säilyy 7 000 poliisia?

15.19 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden selonteko on jo nyt näyttänyt paikkansa, koska rakentava keskustelu ja yhteinen tilannekuva ovat tavallaan täyttäneet salin. Tässä tuli yhteistyötä ja kokonaisturvallisuutta, ennalta ehkäiseviä toimia ja oikea-aikaista puuttumista aika paljon esiin, tietenkin myös resurssien määriä. Mutta oikeastaan kysyisin ministeriltä: kun ministeri toi esiin puheenvuorossaan myöskin, että meidän on kyettävä tekemään priorisointeja, valintoja, painotuksia ja että tässä selonteossa esitettäisiin tällöistä avointa julkista menettelyä siinä, miten me kykenisimme näitä priorisointeja tekemään, niin voisiko sisäministeri Orpo tästä kertoa hieman enemmän?

15.20 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi havaintoa keskustelusta.

Ensin se, että kansalaisilla ja eduskunnalla on vahva luottamus poliisiin ja viranomaisiin turvallisuuden tuottajina, ja tämä tuntuu täällä hyvin yksimieliseltä: ei haluta yksityistä turvallisuutta, ei haluta katupartioita vaan vahva viranomaisosaaminen näissä kysymyksissä.

Mutta toinen asia, jonka ministeri Soini otti esille, oli tiedustelutiedon tärkeys myöskin maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä ja laajassa turvallisuudessa, ja olen siitä samaa mieltä. Mutta olisi tärkeää myöskin linjata kansalaisten tietoturvasuus, yksityisyydensuoja tässä yhteydessä, koska historiassakin on esimerkkejä ja kokemuksia, että näitä tiedustelutietoja käytetään joskus väärin. Ja toinen asia: Meillä pitää olla hyvä analyysikyky, koska maailmassa poliittisesti myöskin syötetään sisään tiedustelutietoa, joka ei ole luotettavaa. Kaikkein ei voi uskoa, vaan on tärkeää, että osaamme itse analysoida näitä tietoja.

15.21 Reijo Hongisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuuspolitiikka on ennakoivaa ja etupainotteista. Tämän päivän poliisien määrä on seurausta edellisten hallitusten toimista. Sipilän hallitus on vuoden verran ollut toimissaan eikä nyt ole vielä näillä nykytoimillaan kyennyt vaikuttamaan tällä hetkellä olevien poliisien määrään. SDP:n ryhmäpuheessa todettiin, että viime kaudella perussuomalaiset tekivät väliky-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

symyksen ja silloin perussuomalaisille oli 7 500 poliisia liian vähän. On varmaan rehellistä myöntää, että taloustilanne oli silloin aivan erilainen kuin se on tällä hetkellä. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Meille on ilmaantunut noin miljardin euron tilaamaton ja ylimääräinen lasku — ja jätän ajanpuutteen vuoksi sanomatta, mistä tuo lasku on tullut. Tämä raha on pois myös poliisin toiminnasta. Miljardilla eurolla palkattaisiin monta poliisia, taikka edes puolella siitä.

15.22 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointiyhteiskunnassa pahoinvointiin ei vastata ainoastaan viranomaisten resursseilla. Sen takia kaikkein tärkeintä kansalaisten turvallisuuden ylläpitämistä on viisas talous ja sosiaalipoliitiikka, jossa hallituksella on paljon petrattavaa.

Mutta pakko ottaa nyt tämä poliisien määrä -asia tässä esiin. Todella on siis niin, että viime kaudella perussuomalaiset olivat sitä mieltä, että hallitus pitää kaataa sen vuoksi, että ei pystytä turvaamaan 7 500:aa poliisia. Nyt ne päätökset, joita hallitus on poliisin rahoitukselle tehnyt, johtavat mahdollittamaan tilanteeseen: vuonna 2018 siis on riski, että poliiseja tullaan irtisanomaan, jos ei tulla tekemään uusia päätöksiä. Näillä resursseilla poliisien määrä johtaa jopa alle 6 500 poliisimiehen määrään. Se tarkoittaa sitä, että pikkurikoksia ei enää tutkita, maaseudulla poliisin tulo kestää, kansalaisten turvallisuus heikentyy. Onko todella niin, että perussuomalaiset hyväksyvät tämän? Jos mentäisiin sillä viime kauden logiikalla, silloinhan se tarkoittaisi sitä, että nykyisen hallituksen pitäisi todeta, (Puhemies koputtaa) että tällä poliisien määrällä hallituksen pitäisi erota. Onko näin? (Touko Aalto: Saa, mitä tilaa!)

15.23 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen kerran me olemme täällä erikoisessa tilanteessa. Sosialidemokraatit olivat viime kaudella hallituksessa, joka ei pystynyt pysäyttämään poliisien vähenemisen suuntaa. 2011 oli 7 653 poliisia, ja 2014 oli 7 389 poliisia. Mihin katosivat nämä poliisit, jos te olette niin päättäväisiä ne säilyttämään? Jälleen kerran perussuomalaiset ovat mukana pysäyttämässä tätä huonoa suuntaa, mitä te itse olette olleet tekemässä, mitä käännöstä te nyt tässä vielä vastustatte. Nyt me olemme hallituksessa, ja kuten te ehkä olette itsekin oppimassa, välikysymykset eivät käännä Suomen suuntaa vaan toiminta hallituksessa — paitsi ei teidän toimintanne hallituksessa — ja tämä hallitus tulee sen tekemään. Siinä vaiheessa, kun tämä suunta saadaan pysäytettyä ja Suomen talous, jota te olitte mukana tuhoamassa, saadaan myös ihan samoin käännettyä, myös nämä resurssit tulevat paranemaan. Meidän huolemme poliisien määrästä ei ole vähentynyt mihinkään.

15.24 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä täytyy ihan ihmetellä, kuulivatko korvani oikein äskeisessä puheenvuorossa. Perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja, joka on täällä hyväksynyt valtiontalouden kehykset, ihan tosissaan sanoo, että kylläpä nyt resurssit turvataan tai suunta muuttuu. Suunta muuttuu nimenomaan alenevaksi, ja sosialidemokraatit eivät tule hyväksymään sitä, että poliiseja ei ole riittävästi tässä turvallisuustilanteessa. Me lähdemme siitä, että niitä tulee olla kylliksi, 7 200, mutta teidän talouskehyselänne se voi tulla dramaattisesti laskemaan tulevina vuosina, jopa 6 500:een. Tämän täällä perussuomalaiset hyväksyvät, ja jälleen kerran, valitettavasti, arvoisat perussuomalaiset, sanat muuttuvat valkoisesta mustaksi ja teot aivan samalla tavalla. Ennen vaaleja puhuitte täysin toista. Toivoisin teidän ottavan tosissanne sen kansa-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

laisten huolen tässä turvallisuustilanteessa ja kiinnostävän huomiota siihen, että teidän resursseillanne poliisien määrä tulee vähenemään.

15.25 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä ministeri puhui jo avauspuheenvuorossa, 7 000 on se raja, mihin on tarkoitus pysäyttää tämä laskeva trendi, jota te itse olitte tekemässä. Tekään ette täällä tee mustaa valkoiseksi, kun te väitätte, että nyt oppositiosta käsin pystytte pysäyttämään (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) poliisien vähenemisen, kun ette pystyneet sitä hallituksesta käsin pysäyttämään. Tämä on merkittävä, kuinka paljon tehokkaampia te olette oppositiossa kuin te olitte hallituksessa.

Mutta yhtä kaikki, meillä kaikilla on sama huoli siitä, että poliisien määrän väheneminen pitää pysäyttää, ja tämä hallitus on sitoutunut siihen, että niin tapahtuu. Turha siitä on jatkaa kiistelyä. Tämä tullaan tekemään, ihan niin kuin kaikki muutkin meidän keskeiset — Suomen suunnan käänös kohti parempaa verrattuna siihen teidän hallituskauteenne. Kuten mainitsin jo, teidän kaudellanne laski poliisien määrä koko ajan, jatkuvasti, johdonmukaisesti, ja nyt te väitätte, että me olemme siihen syyllisiä, vaikka me olemme kääntämässä tämän suunnan. (Välihuutoja)

15.26 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos taas käännettäisiin katsetta hieman eteenpäin. Onhan kuitenkin niin, että sisäinen turvallisuus on laajastikin yhteinen asia, ja tässä selonteossakin todettu aleneva kehys on todella haasteellinen, sitä ei kiellä varmasti kukaan. Siksi tällä tulevilla sisäisen turvallisuuden strategialla, toimenpideohjelmalla, on todella kova odotusarvo ja kovat paineet, ja siihen tämä selonteko nyt sitten johdattelee. Ihan tällä näivettymisen tiellä emme voi olla. Tarvitsemme uudistuksia ja tarvitsemme uusia työtapoja. Ja siksi kysynkin, ministeri Orpo, näettekö mitään esitettävää sille, että keskustan eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa esitetty parlamentaarinen käsittelytapa olisi se ja että se myöskin toistuisi joka vaalikausi.

15.27 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta, olisi tärkeää muistaa myös syrjäytymisen, köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen ja niiden merkitys maan sisäiselle turvallisuudelle. Valitettavaa kuitenkin on se, että tämä näkökulma nimenomaan puuttuu tästä selonteosta. Herää esimerkiksi kysymys siitä, miksei lähisuhdeväkivaltaa ja meidän riittämättömiä turvakotipaikkojamme huomioida tässä hallituksessa, ja olisi kiinnostavaa tietää, mitä hallitus aikoo niille tehdä. Esimerkiksi nuorten syrjäytymisestä on todettu, että se on vakava ja monien tragedioiden taustalla oleva ongelma. Esimerkiksi eilen illalla tuli televisiossa koskettava dokumentti, jossa todettiin, että kaikkien suomalaisten koulusurmien takana on koulukiusaaminen, ja meillä on kuitenkin vakava pula esimerkiksi koulupsykologeista. Tämä näkökulma ei tule esille tässä selonteossa. Huolta herättää myöskin se, että hallitus tekee aika (Puhemies koputtaa) epäinhimillisiä päätöksiä turvapaikkapolitiikassa ja perheiden yhdistämisessä. Mitä vastaatte tähän?

15.28 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme kuulleet, niin tämä sisäisen turvallisuuden tilanne on kyllä paljon niukkuuden kanssa taiteilua, mutta ratkaisuja on löydettävä sekä uudesta teknologiasta että uudenaikaisista toimintatavoista. Esimerkiksi rikosten selvittämisen lisäksi tarvitaan toimiva prosessi aina esitutkin-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

nasta syyteharkintaan ja tuomioistuimiin. On tärkeää, että viranomaisvoimavarat käytetään tarkoituksenmukaisesti ja työvaiheita mahdollisuuksien mukaan karsitaan esimerkiksi rangaistusmääräysmenettelyjen laajentamisen myötä, toki siten, että oikeusturva ei vaarannu. Haluaisin tässä yhteydessä myös kiittää ministeri Orpoa siitä, että teette hartiavoimin työtä sen eteen, että turvapaikanhakijoita, maahan jääviä ja maasta poistuvia, on ohjattu selkeän prosessin ja polun kautta ja että siitä saadaan sujuva. Olisin kysynyt tässä yhteydessä: Mikä tällä hetkellä on kuntaneuvottelujen tilanne? Ovatko kunnat ottaneet tämän haasteen vastaan?

15.29 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuttaessa sisäisestä turvallisuudesta ei voi liikaa korostaa sosiaalisen koheesion merkitystä, sitä, millä tavalla ihmiset kokevat oman arjensa. Niin kuin tiedämme ja niin kuin itse asiassa tässä selonteossakin viitataan, nämä erilaiset heikennykset niin palveluihin kuin esimerkiksi sosiaali-etuuksiin heikentävät sitä ihmisten turvallisuudentunnetta omassa arjessa. Kun tämä yhdistetään vielä siihen, että mikäli menemme näiden kehysten mukaisesti, poliisien määrä tulee radikaalisti laskemaan edelleen, niin tämä varmasti kiihdyttää edelleen sitä tunnetta, että ihmiset kokevat epävarmuutta. Nyt olisikin tärkeää, että hallitus sitten siinä yhteydessä, kun pohtii tätä sisäisen turvallisuuden strategiaa, huomioi myös tämän laajemman kehityksen — mitä muuta meillä tapahtuu yhteiskunnassa, sosiaalipalveluissa, terveyspalveluissa, millä tavalla ihmisten arjessa tämä turvallisuus-käsite laajemminkin käsitetään ja miten se koetaan — eikä puhuta ainoastaan viranomaisresurssien riittävydestä, vaikka nekin ovat todella tärkeitä.

15.30 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on turvallinen ja hyvä maa asua, ja meidän täytyy pitää huolta siitä, että joka puolella Suomea apua saa silloin, kun tarve on suurin, ja poliisi on saatavilla myös syrjäseuduilla. Mutta turvallisuutta ei kuitenkaan luoda vain poliiseilla, niin kuin täällä on todettu, vaan turvallisuus syntyy pitkälti kansalaisten hyvinvoinnista ja yhteiskunnallisesta luottamuksesta. Hallituksen köyhyyttä ja eriarvoisuutta lisäävä leikkauspolitiikka, nuorten syrjäyttäminen ja siitä aiheutuva yhteiskunnan jakaantuminen ovat kyllä merkittäviä sisäistä turvallisuutta uhkaavia tekijöitä. Kysyisinkin: miten ministeri näkee sen, miten erityisesti nuorilta leikkaaminen, koulutuksesta leikkaaminen, nuorisotakuusta leikkaaminen ja sosiaaliturvasta leikkaaminen vaikuttavat pitkällä tähtäimellä Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja tuleeko se lisäämään eriarvoisuutta ja yhteiskunnallisia vastakkainasetteluita?

15.32 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus on todellakin hyvin monen tekijän summa, ja monilla poliittisilla päätöksillä on vaikutusta siihen, millä tavalla sisäinen turvallisuustilanne kehittyy — jos ei aivan välittömästi, niin kuitenkin pidemmällä ajalla. Esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointipolitiikka, mielenterveyspalvelut, työllisyyspolitiikka ja erityisesti harjoitettu alkoholipolitiikka vaikuttavat siihen, millä tavalla turvallisuustilanne kehittyy. Onko sisäministeriössä tehty jo laskelmia siitä, millä tavalla turvallisuustilanne tulee kehittymään, kun nyt hallitus on vapauttamassa vahvat oluet ja limuviinat ja myöskin jatkamassa ravintoloitten aukioloaikaa ja alkoholinmyyntiä siellä ja myöskin lisäämässä Alkon aukioloaikaa? Millä tavalla tämä tulee lisäämään kotihälytysten määrää? Millä tavalla väkivalta ja henkirikokset tulevat lisääntymään? Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on kyllä laskenut, mitä se tulee terveyden

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

puolella vaikuttamaan, mutta mitä tämä kaikki tulee vaikuttamaan sisäiseen turvallisuuteen?

15.33 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus todella koostuu monesta pilarista, ei vain viranomaistoiminnasta. Ennaltaehkäisy on tärkeää. Tulee tehdä toimenpiteitä, jolloin yhteiskunnan hätäturvavarakenteita, kuten poliisia, tarvitaan mahdollisimman vähän. Työttömyys, vähäosaisuus ja syrjäytyminen voivat lisätä jännitteitä Suomessa. Tämä nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen viime vuosina on todella hälyttävää. Avainasemassa sisäisen turvallisuuden lisäämisessä tulee olla nyt työllisyystoimenpiteiden, nuorten yhteiskuntatakuun ja pakolaisten onnistuneen eli ajoissa aloitetun kotouttamisen. Työ on parasta kotouttamista ja myös sisäisen turvallisuuden hoitoa.

15.33 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus vaikuttaa meidän jokaisen arkeen päivittäin. Tämä vastuu on ennen kaikkea myös meillä, eduskunnalla, ja sillä lainsäädännöllä, jota me valmistelemme ja hyväksymme täällä. Kysyisin, arvoisa hallitus, teiltä: oletteko tehneet sisäisen turvallisuuden vaikutusten arviointia, kun olette valmistelleet lainsäädäntöä tälle kaudelle? Esimerkkinä mainittakoon lasten eriarvoinen kohtelu päivähoitossa, sosiaaliturvan leikkaukset pienituloisiin, ihmisten ja perheiden toimeentulo-ongelmat ja köyhyyden lisääntyminen, koulutusleikkaukset, joidenka seurauksena esimerkiksi tutkinnon suorittaneiden määrä heikkenee, sitten työpajoihin liittyvät leikkaukset, jotka käytännössä tarkoittavat sitä, että 10 000 nuorta jää kokonaan ilman työpajatoimintaa, ja sitten, kuten täällä monesti on jo todettu, alkoholilakiin liittyvät turvallisuusvaikutukset. Oletteko tehneet vaikutusten arviointia sisäisestä turvallisuudesta, miten nämä kaikki esitykset, (Puhemies koputtaa) joita olette tehneet, vaikuttavat?

15.35 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sosiaalisen puolen merkitys yhteiskuntarauhaan on todella merkittävä. Sote-uudistuksessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että ne, joilla on jonkinasteisia tarpeita hoitoon, saavat sen kokonaisvaltaisesti. Poliisien määrästä ja sen laskuun liittyvästä tehtävien priorisoinnista: siinä on useiden vuosien aikana tapahtunut negatiivista suuntaa, ja se on kaikkien kyllä itse todettava. Pelastustoimessa on vastaava paine, että joudutaan tehtäviä priorisoimaan. Tähän mennessä tapahtuneet uudistukset ovat lähinnä kasvattaneet hallintoa. Onhan nyt tapahtuva uudistus niin, että hallintoa kevennetään ja operatiivista vahvuutta vahvistetaan?

15.36 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus ei rajaudu pelkästään sisäministeriön toimialaan. Siksi myös selonteon olisi syytä katsoa yhteiskuntaa laajemmin. Mitä vähemmän yhteiskunnassa on köyhyyttä, syrjäytymistä ja ääriyhmien toimintaa, sitä enemmän on turvallisuutta ja luottamusta yhteiskuntaan. On myös aina edullisempaa ehkäistä ongelmia ennalta kuin hoitaa syntyneitä kriisejä myöhemmin. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: miten tämä laajempi turvallisuuskäsitys otetaan huomioon sisäisen turvallisuuden strategiassa nyt myöhemmin?

15.36 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle tästä sisäisen turvallisuuden selonteosta sekä hyvistä ja ra-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kentävistä ryhmäpuheenvuoroista. Erityisesti on paikallaan nyt kyllä kiittää vihreää eduskuntaryhmää tästä puheenvuorosta ja siitä, että te kannatte vastuuta. On sääli, että osaltaan olemme ajautuneet tähän resurssipulaan pitkällä aikajänteellä. Nyt tämä hallitus on päättänyt lopultakin kääntää suuntaa. Kiitokset siitä. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Osaltaan tämä suunnan kääntäminen tulee esille myös lisätalousarviopäätöksissä, joissa on osoitettu lisäresursseja sisäiseen turvallisuuteen.

Erityisesti minua myös lämmitti tämä hallituksen linjaus 160 uuden rajavartiomiehen osoittamisesta tuonne itärajalle. Olisin kysynyt ministeriltä: miten näette tämän lisäresurssin aikataulutuksen?

15.37 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai sisäinen turvallisuus on muutakin kuin turvallisuusviranomaisten määrä. Mutta on kyllä pakko kommentoida tätä poliisien määrää, koska viime kaudella vastasimme muun muassa välikysymykseen asiasta. Hyvä hallitus, teidän itsenne esittämässä kehyspäätöksessä, julkisen talouden suunnitelmassa, esitetään määrärahojen laskua tavalla, joka Poliisihallituksen arvon mukaan johtaa siihen, että kehyskauden lopussa 2020 poliisien määrä on jopa alle 6 500:n, siis 6 500:n, teidän omilla päätöksillänne. Edustaja Jalonen täällä sanoi, että nämä pitää itse kunkin myöntää. Hyvä hallitus, teidän tulee myöntää, että teidän esittämässänne linjauksissa poliisien määrä laskee. SDP esittää, että poliisien määrä vakiinnutetaan 7 200:een. Se olisi se määrä, jolla tässä maassa turvallisuusviranomaisten osalta voidaan turvallisuus taata.

Haluaisin myös kysyä sitä, kun on esitetty tätä aika mittavaa alkoholilainsäädännön uudistusta, onko siitä vaikutusarviota, miten se vaikuttaa poliisien määrään ja poliisien työtaakkaan. Se takuulla lisää järjestyshäiriöitä, takuulla lisää perheväkivaltaa. Ministeri Orpo, arvioitko te tätä alkoholilain uudistuksen yhteydessä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

15.38 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, siitä olen hyvin ilahtunut, että kaikki jakavat täällä sen huolen ja tavoitteen, että poliisien määrän lasku pitää saada taitettua, ja se on yhteistä. Mutta pakko se nyt on sanoa, että kun katsotaan tätä alenevaa kehystä — jos edustaja Räsänen voi tämän todistaa — niin se oli viime hallitus, joka joutui tekemään todella kovia leikkauksia myöskin sisäisen turvallisuuden kehykseen, ja siitä huolesta nousi se, että meillä oli parlamentaarinen ryhmä, joka työskenteli. Nyt me olemme lisänneet sekä hallitusohjelmavaiheessa että nyt kehyksissä rahaa, ja siten me teimme tämän selonteon, joka antaa jatkotyöskentelylle pohjaa. Eli tässä salissa ei käsittääkseni ole yhtään eduskuntapuoluetta, joka ei olisi ollut tekemässä, joutunut olemaan tekemisissä, tässä vaikeassa julkisen talouden tilanteessa tämän budjettikysymyksen kanssa.

Sitten oleellinen asia on se, että me pääsemme nyt nostamaan poliisikoulutettavien määrää, viime vuonna ja tänä vuonna 300, ja tavoite on se, että ensi vuonna saadaan 400. Vetovoima on hyvä, ja tällä hetkellä kaikki valmistuvat on pystytty työllistämään, ja tällä hetkellä käytännössä kaikki poliisimiehet ja naiset ovat töissä. Mutta jatkossa, kun se eläköityminen on nopeaa, meidän täytyy pystyä pitämään koulutettavien määrä siellä 400:ssa, ja se vaatii loppukehyskaudelle korjausliikkeen. Mutta se ei ole pelkkä raha, vaan se on

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

myöskin toiminnallinen kehittäminen edelleen, jota on pakko tehdä, koska raha ei kasva niin sanotusti puissa.

Sitten nopeasti muutamia kommentteja.

PTR-yhteistyö: Henkilökohtainen mielipide on, että Tulli pitäisi liittää sisäasiainministeriön alaisuuteen nyky muodossaan, koska PTR-yhteistyö on hyvin toimivaa. Siitä on kirjaus sen kaltaisesti, että tulisi saattaa yhden ministeriön alaisuuteen, ja siitä toivottavasti saadaan selvitystyö mahdollisimman nopeasti käyntiin.

Porkkalan osalta toiminta jatkuu sillä alueella, mutta siitä kalliista tilasta pyritään pääsemään eroon. Siitä varmasti tarkemmin myöhemmin.

Minusta tämä laajempi turvallisuuden käsite on asiallinen huoli, mutta haluan vielä sanoa sen, että tämä on nyt selonteko, joka tehtiin sisäasiainministeriön alaisten viranomaisien toimesta. Strategiassa otetaan laajasti mukaan yhteiskunta ja otetaan laajempi yhteiskunnan turvallisuus-käsite, ja muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö ja kansalaisjärjestöt tulevat mukaan tähän keskusteluun. Se on sitten se paikka, missä katsotaan, millä muilla tavoilla me voimme turvallisuutta lisätä. Ja kai se nyt on rehellistä myöntää, että eihän se, jos leikataan palveluista tai etuuksista, varsinaisesti turvallisuutta lisäävä toimenpide ole. Sen takia pitää saada talous kasvuun, pitää saada työllisyys paranemaan, jotta tästä leikkausten kierteestä päästään eteenpäin ja voidaan päästä toivottavasti jonain päivänä siihen, että voimme lisätä ja parantaa palveluita ja etuuksia.

Tärkeätä on vielä se, että me kehitämme poliisin toimintaa koko ajan. Täällä mainittiin ja kysyttiin lähipoliisitoiminnasta: Se on otettu uudelleen repertuaariin, mutta vastaavasti tuodaan ihan uusia asioita. Nettipoliisitoiminta on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi tänä päivänä ja toimii hyvin.

Kuntapaikoista kysyttiin. Se on vaikea tilanne. Meillä on kunnilta lupauksia, kunnat ovat ottamassa vastaan turvapaikanhakijoita, mutta meidän pitäisi löytää tähän uusia keinoja, määrät ovat nyt niin suuria. Me pohdimme kuntakorvauksen korottamista. Se on vaikeata tässä julkisen talouden tilanteessa, mutta pelkästään rahalla ei tämäkään asia hoidu, vaan hallituksen piirissä mietitään aivan uudenlaisia keinoja, millä me voimme tukea kuntia, jotta kuntapaikkoja löytyy, jotta se kotoutuminen saadaan toimimaan hyvällä tavalla siellä kunnissa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soinille 1 minuutti.

15.42 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Vastaus kahteen kysymykseen:

Edustaja Haavisto ymmärsi juuri tämän suuren yhteensovittamisen tarpeen, joka toisaalta tulee kansainvälisestä terrorismista, tulee kansainvälisistä turvallisuushkista, mutta myös toisaalta sitten kansalaisoikeuksista ja ihmisten oikeudesta olla tarkkailun ulkopuolella. Nämä täytyy pystyä yhteensovittamaan. Tässä on kysymys sekä turvallisuudesta että demokratiasta, ja tämä on äärimmäisen tärkeä näkökohta.

Edustaja Tolvanen puhui myöskin tiedustelusta ja turvallisuudesta ja kysyi, miksei sisäministeri ole UTVAssa. Todellakaan ei näytä olevan, mutta voin lohduttaa teitä, että kyllä hän siellä pöydänkulmassa on nyt istunut ihan jokaisessa kokouksessa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan debattia.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

15.43 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On asioita, joista vaikeassa taloustilanteessa joudutaan tinkimään, mutta turvallisuus ei ole sellainen. Kansalaisten turvallisuudesta ei kerta kaikkiaan voi tinkiä. Ministeri Soini naureskeli ministeriaitiossa, kun esitimme huolestusta tästä poliisimiesten määrän vähenemisestä. Minua ei todellakaan naurata. Ei myöskään varmasti kansalaisia, joista monet aidosti tuntevat turvattomuutta. Myöskään poliisimiehiä ei taida, ministeri Soini, naurattaa.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, joka on lisännyt suomalaisten turvattomuutta, on tieto siitä, että lähiaikoina kotiseudulleni Hankoniemelle vyöryy amerikkalaisia panssari-vaunuja. Myönnän suoraan, että tieto tästä on horjuttanut myös omaa turvallisuudentunnetani. Pienen maan on syytä edistää rauhaa, ei kalistella aseita. Hallituksen ei tulisi ylenkatsoa turvallisuudentunteen merkitystä suomalaisten hyvinvoinnille.

15.44 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Feldt-Ranta, eihän Soini nauranut tälle asialle. Mielestäni nämä ovat vähän asiattomia kommentteja, koska ne eivät itse asiassa liittyneet koko asiaan.

Mutta se asia. Arvoisat ministerit, haluan myös kysyä sitä, kun kansalaisilla on aito huoli ei vain siitä, että maahan tulee ei vain sotatoimissa mukana olleita henkilöitä, joita me emme tavoita ollenkaan emmekä tiedä, mitä he ovat tehneet ennen tänne tuloa, vaan myös siitä, että tänne tulee paljon ihmisiä, jotka eivät aiokaan sopeutua suomalaiseen tai länsimaiseen yhteiskuntaan. Heillä on aivan erilaiset ihmisarvot ja erilaiset käsitykset siitä, miten täällä pitäisi yhteiskuntaa rakentaa. Siinä mielessä kysynkin, olisiko järkevämpää hallituksessa toteuttaa sitä myös ymmärtääkseni MINVAN näkemää linjaa, että esimerkiksi Syyriasta suositaan tänne sellaisia turvapaikanhakijoita, jotka sopeutuvat tähän yhteiskuntaan paremmin, kuten näitä mainittuja kristittyjä tai jesuidejä. Heillä on paljon paremmat mahdollisuudet sopeutua tänne, mutta he eivät ole päässeet tänne, koska UNHCR ei ole halunnut toteuttaa tätä valintaa.

15.46 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin hyvä, että olemme saaneet tämän selontalon käsittelyyn eduskuntaan. Itsekin jäin kaipaamaan hieman laajempaa analyysia niistä syistä, jotka johtavat sisäisen turvallisuuden tunteeseen tai sen puutteeseen, ja on hyvä, että ministeri Orpo tässä täsmensi tätä jatkotyötä. Olisin kyllä itse toivonut, että selonteko sinänsä olisi voinut pitää sisällään vähän laajemman kuvauksen tästä tilanteesta. Turvallisuudentunne tarkoittaa turvallisia lähiyhteisöjä, yhteisöllisyyttä ja kansakunnan tietyn tyyppistä eheyttä, ja näitä tavoitteita ei tehdä vain turvallisuusviranomaisten toimesta.

Haluan vielä palata kysymykseen siitä, aiotteko tehdä jatkossa jo etukäteen tarkemmin vaikutusten arviointia. Äskeisellä kierroksella ette ehtinyt tähän kysymykseen vastata. Tämä olisi kyllä keskeinen tie siihen, että saisimme etukäteen tietoa hallituksen esitysten vaikutuksista. Täällä on mainittu muutama esitys.

Sitten ministeri Soinille pakko todeta, että YK-järjestöjen kehitysapuleikkaukset eivät tue juurisyiden poistamista.

15.47 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Riittävä poliisimäärä tulee taata, ja asiaan täytyy etsiä yhdessä ratkaisua, ei riitelemällä ja kinaamalla, vaan yhdessä etsien. Sisäisen turvallisuuden uhkia tulee ulkoakin, niin kuin täällä on tuotu esille. Pariisin ja Brysselin terroristit käyttivät hyväkseen pakolaisvirtaa. Meilläkin turva-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

paikanhakijoita on esimerkiksi kadoksissa. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri Orpo: mikä on teidän arvionne tämän hetken uhkatilanteesta Suomessa radikalisoitumisen näkökulmasta? Meillä on hyviä tuloksia saatu krp:n toimesta muun muassa kouluiskujen ennaltaehkäisemisessä ja näissä, ja kiinnostaisi tietää, minkälainen on tilanne tämän radikalisoitumisen suhteen.

15.48 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on perätty tänään jo naisrauhaa. Itse peräänkuulutan samaa rauhaa myös miehille. Suomessa miehet yleisimmin saavat köniinsä kaduilla mutta yllättävän usein mies on myös lähisuhdeväkivallan osapuoli. Miesuhritutkimuksen mukaan lähisuhdeväkivallasta kärsii 17 prosenttia naisista ja 16 prosenttia miehistä. Kuitenkin poliisille tulevien yhteydenottojen määrästä 80 prosenttia eli neljä viidesosaa on nimenomaan naisilta tulevia yhteydenottoja. Tämä kertoo siitä, että miehet eivät tässä kulttuurissa joko uskalla puuttua kokemaansa perheväkivaltaan tai että me emme osaa tarjota heille sellaista apua, mitä he kaipaisivat. Kysynkin, ministeri Orpo: oletteko ministeriössä havainnut tämän ongelman ja onko teillä jotain keinoja, joilla miehiä voisi jatkossa auttaa paremmin?

15.49 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko tulee aivan erinomaiseen aikaan. Meillä on paljon uhkia, jotka tulevat Suomen rajojen ulkopuolelta kohti Suomea. Niihin on sisäministeriö ministeri Orpon johdolla pystynyt reagoimaan kiitettävästi. On tärkeää huomata se, että emme ole tässäkään tilanteessa jääneet pyörittelemään peukaloitamme vaan olemme toimineet. Se on arvokasta. Tietenkin taloustilanne Suomessa tällä hetkellä on erittäin vaikea. Vuodesta 2008 tänne asti on jatkunut tämä vaikea tilanne. Se asettaa omat reunaehdot, mutta tässäkään tilanteessa emme ole jääneet toimettomiksi ja ihmettelemään ja valittamaan, miksi ovat asiat näin huonosti. Pitää pystyä reagoimaan, ja nimenomaan tämä keskustelu ja tämä selontekohan käy erittäin hyvin läpi tämän tilanteen.

On tärkeää nyt huomata se, että poliisin palvelut esimerkiksi kaikkialla tässä maassa pystytään turvaamaan. Tilanteeseen on mukauduttu mutta siihen pystytään turvautumaan. Oikeastaan kiitän Antti Lindtmania, demarien ryhmäpuheenjohtajaa, siitä, että hän on ottanut maaseudun huomioon. Toivon, että tuo ihastus ei ole mikään yhden illan ihastus vaan kysymyksessä on pitkäaikainen rakkaussuhde. (Naurua)

15.50 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisien saatavuus on turvattava koko maassa, ja se, mikä tässä nyt on resepti, on se, että kyllä tässä nyt tarvitaan näitä konstaapeli reinikaisia enemmän kuin niitä kynäpyörittelijöitä, jotka miettivät, keihin kansalaisiin kohdistuneet ja mitkä rikokset jätetään tutkimatta ja mitkä tutkitaan. Reinikaisia tarvitaan, kynäpyörittäjiä ei, ja näihin kenttäpoliiseihin tarvitaan nyt resursseja.

Kun te puhutte tästä koulutuksen vetovoimaisuudesta, niin tässä omassa selonteossanne todetaan, että kehyskauden loppupuolella, vuonna 18, tullaan todella vaikeaan tilanteeseen. Herää kysymys, mikä tämän koulutuksen vetovoima on, jos tässä on näin epävarma näkymä. Fakta on se, että kun täällä kuunteli hallituspuolueiden puheenvuoroja, niin jäi mielikuva, että tässä oltaisiin nyt kääntämässä tämä poliisien määrän väheneminen. Sehän ei pidä paikkaansa, tähän jättyä, ei itse asiassa jatku vaan kiihtyy. Kysymys kuuluu: hyväksyvätkö hallituspuolueet tämän kehityksen?

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

15.51 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tosiasia on, että köyhyys, syrjäytyminen ja työttömyys ovat yhteiskuntarauhaa ja turvallisuutta järkyttäviä asioita, ja siinä mielessä hyvin hoidettu sosiaalipolitiikka on mitä suurimmassa määrin turvallisuuspolitiikkaa.

Ministeri Orpo, mainitsitte, että suomalaiset turvallisuusviranomaiset ovat maailman huippuluokkaa, niin kuin kaikki tiedämme, ja tässä rapautuminen olisi kohtalokasta. Onko sisäministeriössä määrätietoista ohjelmaa suunnitteilla, jotta kiinnitetään huomiota työskentelyolosuhteisiin, johtamisjärjestelmiin, jotta turvallisuusalan työntekijöiden työskentelymoraali ja asennoituminen työhön säilyy asiallisella tasolla eikä rapaudu, koska tällainen rapautumiskehitys voisi olla todellakin rappeuttavaa ja monessa mielessä järkyttävää, (Puhemies koputtaa) mikäli tällaista kyynistymistä tapahtuisi?

15.52 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä myös yhdyin niihin äänenpainoihin, jotka korostavat eriarvoisuuden kasvun roolia turvattomuutta kasvattavana tekijänä. Nyt kun meillä on perussuomalaisten puheenjohtaja, ulkoministeri Timo Soini keskuudessamme ja kun perussuomalaisten kansanedustajatkin ovat puhuneet tosi paljon eriarvoisuuden torjunnasta, niin haluaisin esittää kysymyksen: Perussuomalaiset ovat pitkään puhuneet siitä, että he ovat tavallisen ihmisen puolella ja pienen ihmisen asialla, jopa eliittiä vastaan, ja nyt olette hallituksessa, joka leikkaa uskomattoman paljon tavalliselta ihmiseltä, ja teette politiikkaa, joka kasvattaa eriarvoisuutta. Näettekö mitään ristiriitaisuutta siinä, mitä te olette aiemmin ajaneet ja nyt ajatte?

15.53 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut, sekä uhkien monimuotoisuus ja ennustettavuus on heikentynyt. Esimerkkinä nyt Venäjän ja lännen välien muuttuminen, hybridi- ja kyberuhat ja sitten laajamittainen maahantulo ovat tuoneet uusia uhkia.

No, toisaalta kehittyvä teknologia ja digitalisointi ovat turvallisuusviranomaisten hyödynnettävissä, mutta ne eivät korvaa ammattitaitoisia ihmisiä: peltipönttö ei pysäytä rattijuoppoja, eikä robotti vastaa puhelimeen. Nyt jo poliisi ja Rajavartiolaitos ja nämä ovat ääri- ja vaarajoilla, eikä ihmisiä kyllä enää pitäisi näistä laittaa pois. Ja vaikka taloustilanne on huono, niin kyllä ensihoidon, poliisin ja palokunnan pitää olla jokaisen ihmisen lähettyvillä ja tarvittaessa kautta maan ja myös siellä syrjäisemmässä kolkassa. Tähän kyllä pitäisi sitten puuttua, että me olemme tasa-arvoisia myös näissä asioissa.

15.54 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisien määrästä jatkan, mutta eri näkökulmasta. Hieman samaa asiaa sivusi edustaja Parviainen. Eli maahanmuuttajataustaisten poliisien koulutus ja määrä Suomessa on ymmärtääkseni todella pieni. Esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla muita kuin suomen- tai ruotsinkielisiä taitaa olla noin 10 prosenttia väestöstä. Se, että poliiseja on myös maahanmuuttajataustaisista ryhmistä, olisi varmasti sellainen tekijä, joka lisäisi luottamusta, koheesiota ja poliisin arvostusta. Syntyy usein tilanteita, joissa kulttuurin tuntemus, kielen tuntemus saattaisi olla eduksi. Ymmärtääkseni yksi iso kynnys tässä ovat kielitaitovaatimukset ja mahdollisuus joustaa joko suomen tai ruotsin osalta niin, että hyvitetäisiin hakijan omaa äidinkieltä siinä. Onko tämä mahdollista, ja minkälaisia ajatuksia tämän kehittämiseksi on vireillä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

15.55 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Se, että hallitus linjasi nyt suhteessa kehyspäätökseen, että poliisimiesten ja -naisten määrän aleneminen pysäytetään 7 000:een, on kova päätös. Minä toivon, että sille päätökselle annetaan arvoa. Eduskunnalla on täysi oikeus — ja oppositiolla — sitten tulevien budjettien ja kehysten aikana ja sisäministeriön hallinnonalalla tehtävien uudistusten myötä pitää huolta siitä, että tämä tavoite saavutetaan. Nyt eduskunnalla on myöskin selonteon käsittelyn yhteydessä mahdollisuus keskustella. Mutta se on kova päätös — koska ilman tätä linjausta ja sitä, että mitään ei tehtäisi, selonteko kertoo sen, että mentäisiin 6 500 poliisiin. Tässä salissa ainakaan ei ole kehtään, joka sitä ilmeisesti haluaisi. Tämä on iso päätös, sen haluan vieläkin alleviivata.

On muutamia asioita, joihin on jäänyt vastaamatta.

Ensinnäkin tämä itärajan vahvistaminen, kun sitä Kärnä kysyi: tänä vuonna siirretään jo 50 raja-asemilta maastorajojen valvontaan ja seuraavina kolmena vuotena loput 100 etupainotteisesti. Valmistelu on käynnissä, se on tulilla se valmistelu.

Priorisointi, se on iso kysymys. En minä osaa tässä vaiheessa sanoa, onnistuuko priorisointi, miten se tehdään, mutta minusta on oikein meidän turvallisuusviranomaisia ja poliisia kohtaan, että poliittinen päätöksentekijä käy sen keskustelun, katsoo sen koko valtaavan työmäärän, mikä meillä on uusien haasteiden edessä, kun entiset ovat kuitenkin pohjalla. Käydään se poliittinen keskustelu, että ymmärretään, missä ollaan ja missä meidän turvallisuusviranomaisemme tällä hetkellä tekevät työtä. Vaikka se sana onkin vaikea, niin se priorisointikin täytyy pohtia, koska sitä varten taas poliittinen päättäjä on, että tehdään päätöksiä. Tietenkin pitää lähteä siitä, että kaikki mahdollinen hoidetaan, mutta kun se ei taida olla mahdollista.

Ydinvoimalatyömaan turvallisuus: Kyllä on ollut myöskin kansainvälisiä ilkivallantekijöitä ja toimijoita, mikä kertoo sen, että kytköksiä on ulkomaille. Poliisi ja suojelupoliisi ovat tässä asiassa operatiivisesti toiminnassa ja vastuussa.

Vaikutusarviot näistä erilaisista hallituksen päätöksistä sisäiseen turvallisuuteen on mielestäni asia, joka kannattaa ottaa esille strategiaa tehtäessä, koska silloin tämä käsittely laajennetaan laajempaan yhteiskunnalliseen turvallisuuteen. Sitä kannattaa pohtia, onko tällainen turvallisuusvaikutusten arviointi mahdollista tehdä. Parlamentaarinen ryhmä toisi pitkäjänteisyyttä ehdottomasti, joten keskustan eduskuntaryhmän kannattaa keskustella keskustalaisen pääministerin kanssa tästä mahdollisuudesta, ja voimme sitten pohtia, mutta mielestäni se toisi pitkäjänteisyyttä ja ehkä laaja-alaisuutta. Turvallisuus on kuitenkin se peruselementti, josta voisi olla hyvä, mahdollisimman laaja yhteinen näkemys.

Arvio uhkatilanteesta — edustaja Heinonen kysyi. Meille on siis tullut uusia uhkia. Terrorismiuhka on jonkin verran kohonnut, mutta edelleenkin tällaisen suunnitellun, järjestäytyneen terrori-iskun uhka Suomessa on hyvin matalaa tasoa, mutta kun Suomeen on syntynyt terrorismia tukevia rakenteita ja Suomessa on henkilöitä, joilla on kytköksiä terrorismiin, niin me emme voi valitettavasti avoimessa yhteiskunnassa kokonaan sulkea sitä pois. Esimerkiksi maahanmuuton yhteydessä olemassa olevilla resursseilla meidän turvallisuusviranomaisemme — poliisi, maahanmuuttoviranomaiset, suojelupoliisi — tekevät kaikkensa, jotta pystytään tunnistamaan, löytämään niitä henkilöitä. Tässä kansainvälinen yhteistyö on kaikki kaikessa.

15.59 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Minä aloitan tästä ydinvoimatyömaasta. Kyllä se oli karmaisevaa, missä kunnossa leiri oli sen jäljiltä, kun luonnonsuojelijat olivat vastustamassa ydinvoimaa. Esimerkin voima on iso.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Edustaja Feldt-Ranta täällä kysyi tankeista Hangossa. En kyllä oikein ymmärrä, miten se tähän liittyy, mutta olisin kysynyt häneltä tai puheenjohtaja Rinteeltä, vastustaako SDP kansainvälistä harjoitustoimintaa, koska se olisi minulle uusi uutinen. Uskon, että näin ei ole.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindtman kysyi reinikaisten perään. Miten olisi, kävisikö Raatikainen? Hän on siinä heti teidän takananne. Meillä perussuomalaisilla on viisi poliisia ryhmässä, me kyllä nämä asiat tiedämme. (Välihuutoja vasemmalta) — Vastaaminen olisi helpompaa, kun ei puhuttaisi päälle.

Edustaja Yanarille sanon, että kyllä, leikkauspolitiikka ottaa koville, mutta vielä kovemille ottaisi se, että tuleville sukupolville jätettäisiin sellainen velkapommi, mikä tätä rataa on syntymässä.

16.01 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syrjäytymisen estäminen ja luottamuksen rakentaminen ovat niitä tärkeimpiä ja keskeisimpiä asioita sisäisen turvallisuuden kannalta. Tuota luottamusta syrjäseuduilla nakertaa kuitenkin tällä hetkellä hyvin vahvasti se, että poliisia ei saa silloin, kun tarvitsee. Muukin viranomaisapu on hakusessa. Pohjois-Karjalassa pelastustoimi on rakentanut vahvaa yhteistyötä poliisin ja rajavartioston kanssa, ja siellä on saatu erittäin hyvää työtä aikaiseksi. Pelastuspalvelu on myös hyvin laajasti toiminut ensihoidon tehtävissä, ja nyt kun sote-uudistuksessa ensihoidon ollaan irrottamassa tästä ja viemässä viidelle sote-alueelle, tämä rikkoo tämän erittäin hyvän, tehokkaan yhteistyön, jolla ihmiset ovat myös harvaan asutulla alueella saaneet apua. Tässä on kysymys nimenomaan siitä, (Puhemies koputtaa) miten katsotaan laajasti nämä vaikutukset.

16.02 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä käydyssä keskustelussa on tullut selkeästi esille, sisäiseen turvallisuuteen ehkä kaikista vaikuttavin tekijä on poliisien määrä. On tyydytyksellä laitettava merkille, että hallitus on rajannut sen minimissään siihen 7 000 henkilöön, vaikka selonteko olisikin osoittanut, että se alenee jopa sinne 6 500:een. Pitkälti syy on siinä, että poliiseja eläköityy paljon enempi kuin saadaan uusia poliiseja.

No, nyt sitten kysyisin ministeriltä, onko mietitty, miten Poliisiammattikorkeakoulun vetovoimaisuutta voitaisiin lisätä eli saada yhä laadukkaampia hakijoita ja yhä enemmän hakijoita Poliisiammattikorkeakouluun. Olisiko esimerkiksi paluu siihen vanhaan järjestelmään, ilmaiseen asumiseen ja ilmaiseen ruokailuun — jotka ovat aikaisempina vuosina poistuneet — vaihtoehto, koska tätä kautta saataisiin sitten riittävä määrä ja päädyttäisiin sitten vähintään siihen 7 000 poliisiin?

16.03 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On musiikkia korville, kun vasemmisto ja vihreät haluavat lisää poliiseja Suomeen kuten me perussuomalaiset. Ristiriitaa on vähän vain siinä, että vasemmisto haluaa rajat auki kaikkine uhkineen ja sitten päälle poliiseja tarkkailemaan. Me haluamme hallittua maahantuloa, nopeaa tutkintaa ja tehokasta maasta poistoa niille, jotka eivät ole oikeutettuja täällä oleskeluun. Onhan tämä erikoista, että muissa Pohjoismaissa poliisien määrä suhteessa väkilukuun on nousussa, kun Suomessa se on ollut laskussa. Sisäministeri kertoi, että Polamkista ei valmistu poliiseja yhtä nopeasti kuin nyt eläköityy, ja siihen on hallitus vastannut, ja kuten ministeri sanoi, tilannetta seurataan tarkasti ja reagoidaan sen mukaan. Edustaja Semi mainitsi aikai-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

semmin näistä vetovoimatekijöistä, ja taisi tulla äsken uudelleen siitä, ja todellakin tämä hakijoiden laadukkuus on aika olennaista: monetkaan nuoret eivät tiedä siinä vaiheessa, että semmoiset pössyttelytuomiot vaikuttavat siihen, että sitten (Puhemies koputtaa) ei pääse kouluun.

16.04 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Räsäselle liikkuvan poliisin lakkauttamisesta: Niinhän siinä piti käydä, että pomojen määrä vähenee ja kentällä resurssit lisääntyvät, mutta valitettavasti kentältä, niin kuljettajajärjestöiltä kuin poliisiltakin, on tullut viestiä siitä, että tätä valvontaa on heikennetty ja (Oikealta: Se on kiinni resursseista!) nuo toimenpiteet ovat vähentyneet ja resurssit ovat heikentyneet siltä osin. (Oikealta: Resursseja on vähennetty!) — Niin.

Kun tähän lisätään vielä kabotaasiliikenteen määrän kasvu ja etenkin kun siellä on laittomuusiakin ollut, niin kyllähän tämä puoltaa sitä, että liikennevalvonnassa pitäisi olla enemmän poliiseja hoitamaan tätä liikenneturvallisuutta parempaan malliin. Siltä osin minä kysyn ministeri Orpolta: millä aikataululla uskotaan, että me pystymme palauttamaan tämän liikenneturvallisuuden tason ja sen poliisien määrän sille tasolle, mitä (Puhemies koputtaa) nykyinen tilanne vaatii?

16.05 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ihan ymmärrettävää, että jo merkittäväksikin poliisipuolueeksi noussut perussuomalainen puolue kärsii tässä keskustelussa, koska viime kaudella välikysymys tehtiin asiasta, jossa nyt viedään vielä alemmalle tasolle. Hallituksen aitorippituolista on kumminkin turha pyytää synninpäästöä. Hallituspuolueilla on valta kehyksissä, sitä valtaa käytetään, ja tätä vastuuta ei edes ryhmäpuheenjohtaja Terho voi väistää.

Kysyn arvoisalta ministeriltä — jolle kyllä annan tunnustusta tästä selontekotyön tuomisesta tänne saliin, valmistelusta myös koko virkakunnalle — tästä täydennyspoliisijärjestelmän käyttöönotosta. Vähän reilu vuosi sitten virkamiestyöryhmä esitti käyttöönoton mahdollistamista myös muissa tilanteissa kuin vakavissa poikkeusoloissa. Mitä ajattelette tästä?

Sitten vielä uudistan kysymyksen näistä kenttäpoliiseista: Kun täällä on puhuttu 7 000 kenttäpoliisista, tuleeko tämän päälle nyt sitten vielä joitain satoja päällystön edustajia? Mikä on nyt se oikea luku, (Puhemies koputtaa) jolla tätä poliisitoimen tasoa mitataan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Räsänen, Mattila ja Korhonen, sen jälkeen on ministerillä puheenvuoro, ja sen jälkeen kyllä edustajat saavat vielä jatkodebatointia.

16.06 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toki tuo 7 000 poliisin kipuraja on parempi kuin se hallituksen kehyksiin perustuva 6 500 poliisin raja, mutta haluan nyt muistuttaa meitä kaikkia ja myös edustaja Terhoa, joka käytti tästä puheenvuoron, siitä, että reilu vuosi sitten me kaikki eduskuntapuolueet yhdessä sovimme, että panostetaan noin 100 miljoonaa euroa lisää sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon toimijoihin ja säilytetään nykytasoa. Nyt sitä ollaan kuitenkin selkeästi laskemassa, ja mielestäni tässä ei saisi antaa periksi. Eli haluamme, me kristillisdemokraatit, olla tukemassa siinä mielessä ministeri Orpoa, että vaatikkaa vielä enemmän, vaatikkaa hallitukselta se, että tuo 7 250 poliisimiestä säilyy. Ja sitten toivon, että jos teillä ei ole vastausta siihen, mitä tuo

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

(Puhemies koputtaa) alkoholilain muutos merkitsee, niin teettäkää selvitys siitä sisäministeriössä.

16.08 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karille täytyy todeta, että itse välikysymystekstistä tuota 7 500:aa poliisia ei kyllä löydy. En kyllä kiistä sitä, etteikö se kelpaisi, mutta ette te 7 500:aa ole itsekään täällä salissa tänään vaatimassa. Mutta hyvä linjaus tämäkin, mikä ministeriltä on saatu. Välikysymys koski nimenomaan liikkuvan poliisin lakkauttamista. Aika hyvässä hengessä hallintovaliokunnassa muutoin tuo poliisin hallintorakennemuutos vietiin läpi. Se, mistä olimme eri mieltä, oli se, että liikkuva poliisi lakkautettiin valtakunnallisena yksikkönä.

Mutta, ministeri Orpo, haluaisin tuoda teidän tietoonne, kun täällä puhuttiin koulurauhasta — tai varmasti tiedättekin, mutta haluaisin korostaa sitä — mitä kentältä kuuluu koulupoliisitoiminnasta. Se on hyvin pieni toimija, mutta uskoakseni ne kokemukset, mitä koulupoliisitoiminnasta on saatu useassa kaupungissa, ovat nimenomaan koulurauhan kannalta tärkeitä. Mielestäni ne ovat hyvä esimerkki viranomaistoiminnasta, (Puhemies koputtaa) minkä Suomessa on täälläkin salissa todettu olevan hyvää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ennen edustaja Korhosta ja ministeriä edustaja Lindtman.

16.09 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta, koska on pakko nyt todeta edustaja Mattilalle ja kaikille perussuomalaisille: ette te pääse tästä nyt kiemurtelemaan pois. Te, Mattila, itse totesitte silloin välikysymyskeskustelussa, että silloisella tasolla, joka oli vielä hiukan korkeampi kuin tänä päivänä, poliisille kuuluvia tehtäviä ei nykyresursseilla kyettä suorittamaan periaatteellisellaakaan tasolla. Siis mielestänne edes periaatteellisellakaan tasolla resurssimäärä, joka oli nyt hallituksen esittämää 7 000:n tasoa merkittävästi korkeampi, ei riitä poliisin tehtäviin. Ja kyllähän tiedettiin, että perussuomalaiset nyt ei suurimmassa osassa asioita pysty vaalilupauksiaan pitämään alkaen Kreikan tukemisesta, mutta olisi voinut ajatella, että edes tässä poliisiasiassa pidetään.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kari otti tärkeän uuden avauksen esiin, (Puhemies koputtaa) tämän apupoliisijärjestelmän. Olisi mielenkiintoista kuulla sisäministerin kommentit.

16.10 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat sosialidemokraatit, täällä ei kärsi kukaan ainakaan keskustelusta, niin kuin te väitätte. Me kärsimme kyllä siitä, että poliisien määrä vähenee, kun emme ole vielä ehtineet tätä teidän aloittamaanne trendiä katkaisemaan. Me tulemme tällä vaalikaudella pysäyttämään poliisien määrän laskun ministerin lupaamaan 7 000:een. Te ette pystyneet sitä tekemään. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Kuinka paljon tahansa kiemurtelette, pyörittelette tai pakenette vastuutanne, te olette jälleen kerran tehneet juuri sitä, mistä te nyt syytätte meitä. Ja kun me pysäytämme sen huonon suunnan, minkä te olette tehneet, niin jälleen te valittatte siitä. Tämä on hyvin merkillinen toimintatapa, mutta se sopii teille, enkä puutu siihen. Oleellista on se, mitkä faktat on todettu: tämä hallitus tulee pysäyttämään poliisien määrän vähenemisen 7 000:een. Se on kova päätös, niin kuin ministeri sanoi. Siitä pidetään kiinni.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt vastauspuheenvuoro, edustaja Korhonen.

16.11 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden selonteko olisi pitänyt tehdä jo viime kaudella hyvissä ajoin, kuten keskusta silloin vaati. Valitettavasti sitä ei tehty. Hyvä, että nykyinen hallitus tämän teki.

Nyt tietysti on ongelma se, että kehykset tulivat ennen tätä selontekoa, mikä minun maailmankuvassani vain tarkoittaa sitä, että nyt jatkossa sitten tälle strategiatyölle ja toimenpideohjelmalle tulee erittäin paljon painetta, jotta se saadaan myös taloudellisten resurssien osalta toimivaksi. Mitä tietysti tulee näihin talouskysymyksiin, niin vaikkakin taisin tuossa ryhmäpuheessa itse sanoa, että ei pidä katsoa taaksepäin vaan tulevaisuuteen, niin selasin tässä näitä viime syksyn vaihtoehtobudjetteja, ja tämän mukaan yksikään nykyisistä oppositiopuolueista ei esittänyt vaihtoehtobudjeteissaan lisärahaa sisäiseen turvallisuuden viiranomaiselle, ainoastaan poliisille harmaan talouden osalta, jonka hallitus omalta osaltaan kuittasi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt on puheenvuoro ministerillä, 2 minuuttia, ja jos ei se riitä, niin hetken päästä sitten ministeri saa uudestaan.

16.12 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Kiuru kysyi näistä kielitaitovaatimuksista: täytyy olla yhdenvertaiset pääsykriteerit, mutta kiinnitetään mahdollisilla muilla kuin kielitaitokriteereillä huomiota siihen, että myöskin maahanmuuttajataustaisia saataisiin hakeutumaan poliisikoulutuksen piiriin.

Liikkuvan poliisin lakkauttaminen, se aina puhututtaa. Tärkeää on huolehtia siitä, kun se yhdistettiin paikallispoliisitoimintaan, että ne tavoitteet, jotka liikennevalvonnassa asetettiin, joista eduskunnan hallintovaliokunta on tehnyt kirjauksia, toteutuvat. Siinä täytyy seurantaa tehdä, että näin myöskin tapahtuu, mutta tähän mennessä saamieni virallisten raporttien mukaan ne valvontamäärät ovat sillä tasolla, mitä on tavoiteltu. Voi olla, että on alueellisia eroja.

Täydennyspoliisi. Lainsäädäntöhanke on lähdössä käyntiin, ja tässä haetaan sitä oikeaa tapaa ja sitä, mitä täydennyspoliisi tekisi, minkä kaltaisissa tilanteissa heitä voitaisiin käyttää. Se on sensitiivinen asia, ja muun muassa poliisiammattijärjestöjen kanssa siitä täytyy huolellisesti keskustella, miten siinä edetään. Mutta tässä muuttuneessa turvallisuuskuvassa ja erilaisten uusien uhkien ollessa meillä on syytä olla jo tämänkin tyyppistä reserviä.

Poliisiammattikorkeakoulu oli taas tällä kertaa onneksi hyvin vetovoimainen. Hakijoita oli paljon, ja siellä on usko korkealla, että nyt saadaan laadukasta väkeä sisään poliisikoulutukseen. Meidän pitää nyt tehdä päätös lähiaikoina siitä, että ensi vuodelle se sisäänottomäärä on 400, ja nyt jo tehdyt pienet kehyksen korjaukset 5 miljoonalla, ensi vuodelle 10 miljoonalla, antavat uskoa tähän. Mutta nyt vielä todettakoon se, että jos puhtaasti rahalla katsotaan, mitä tämän 7 000 poliisimiehen lisääminen tarkoittaa, siis jos ei ole muita toimenpiteitä, niin se tarkoittaa siellä kehyskauden lopulla noin 15—20 miljoonan korjausta kehykseen, ja minusta tämä on täysin mahdollisuuksien rajoissa todellakin, että tämä pysytään sitten hoitamaan. Nyt ensimmäinen vaihe on se, että on tämä päätös. Sitten lisätään koulutusmääriä ja tehdään hyvää työtä yhdessä. Kenttäpoliisien määrä on siis se 7 000, mistä puhutaan, plus suojelupoliisi. Se on siis kokonaisuudessaan poliisimiesten ja -naisten vahvuus.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Alkoholilainsäädännön vaikutuksista sisäiseen turvallisuuteen: en ole siihen asiaan kovin syvällisesti perehtynyt, mutta pitää perehtyä. Uskon, että sitä on varmaan paljon pohdittu. (Puhemies koputtaa) — Jatkan vielä myöhemmin, jos sopii.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Näin on. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Hongisto.

16.15 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa puheenvuoroissa on kiinnitetty huomiota poliisien määrään, ja kun ministeri tuossa totesi, että jos mennään tasaisen juoksun taulukolla ja kehyksen mukaan, poliisien määrä putoaisi tuohon 6 500:aan, ja nyt on monissa puheenvuoroissa todettu, että hallitus pysäyttää sen 7 000:een. Minä ainakin ymmärrän ja tulkitSEN tämän asian näin, että hallitus aikoo kohdentaa poliisille lisää rahaa. Kysynkin nyt ministeriltä, joka herkistyy kuuntelemaan tätä minun kysymystäni: olenko minä tulkinnut ja ymmärtänyt asian oikein, että poliisille löytyy rahoitusta niin paljon, että se vähintään pysähtyy tuohon 7 000:een?

Sitten veljille vasemmistosta elikkä SDP:lle kysymys, kun hallituksia tulee ja menee: jos ja kun te sitten tulevaisuudessa olette hallitusvastuussa, niin sitoudutteko tässä nyt juhlallisesti lupaamaan, että teidän ollessanne hallituksessa poliisien määrä on vähintään se 7 200?

16.16 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Korhosen kysymykseen tai kommenttiin: Meillä oli vaihtoehtobudjetissa poliisien koulutukseen ja harmaaseen talouteen. Kun kehyksiä tehtiin, niin koko hallintovaliokunta yksimielisesti oli sitä mieltä, että kehyksissä vuonna 2018, jolloin on se suuri romahdus ja muutos, pitää pystyä lisäämään rahoitusta. Se ei ollut pelkästään sosialidemokraattien eikä muitten oppositiopuolueiden kanta vaan koko hallituksen puolueiden myös.

Yksi kysymys liittyen pelastuslaitoksiin, jotka nyt ollaan siirtämässä viidelle alueelle liittyen soteen. Täällä tuli jo kysymys ensihoidon irrottamisesta, joka on iso riski, ja huolta tulee tuolta alueilta paljon. Mutta ihan huhuna kuultu: eihän missään tapauksessa olla selvittämässä yksityistä pelastustointia tai yhtiöittämistä, niin kuin tuntuu tässä sotessa se muotisana nyt olevan?

16.17 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy hive-nen kyllä ihmetellä tätä SDP:n esittämää kritiikkiä. Edellisellä hallituskaudella teillä oli valtiovarainministerin salkku, ja silloinkin leikattiin raa’asti sisäisestä turvallisuudesta. Te päästitte tämän asian osaltaan luisuun. Ymmärsittekö silloin niitä kehyspäätöksiä hyväksyessänne, mihin tämä tulee johtamaan ja miten tätä asiaa ei kyetä hoitamaan nopeasti kuntoon, vaikka haluttaisiin? Me tiedämme, että Suomessa on tällä hetkellä poliisimiehillä, rajamiehillä käytännössä täystyöllisyys. Meillä ei kasva tässä maassa poliiseja, rajamiehiä puissa, joista heitä otetaan ja nopeasti komennetaan jonnekin työtehtäviin. Se on pitkä prosessi. On pitkän tähtäimen kehityksen tulosta se tilanne, jossa nyt ollaan, ja haluan esittää hallitukselle lämpimät kiitokset siitä, että olette nyt päättäneet lopulta katkaista tämän kierteen ja nostaa Suomen nousuun tässäkin asiassa. — Kiitos.

16.18 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillähän on tehokas, luotettava ja kansalaisten arvostama poliisi. Lännen Media suoritti kyselyn näille luotetta-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

ville poliiseille, ja Pohjanmaan poliisista siihen vastasi 166 poliisimiestä. "Miten koette suoriutuvanne työtehtävistänne nykyisillä resursseilla?" 25,9 prosenttia totesi, että työtehtäviä jää usein hoitamatta, ja 51 prosenttia, että työtehtäviä jää toisinaan hoitamatta. Kommenttina oli: "Hälytystehtäviä joutuu jättämään hoitamatta yhä useammin, ja partiointi pienillä paikkakunnilla on unohdettu, koska ei enää ehdi. Maantieteellisesti jää yhä isompia alueita ilman omaa poliisipartiota. Osa poliiseille välitetyistä hälytystehtävistä jää hoitamatta sen vuoksi, että partioita ei enää riitä kaikille." Oletteko tietoinen näitten erinomaisten kenttäpoliisien tunnoista tänä päivänä, kun he ovat motivoituneet tekemään tehtäväänsä? Lopuksi sanoisin, että onpa nyt hienoa, että me olemme nyt kaikki sitoutuneet siihen, että (Puhemies koputtaa) poliisien määrän väheneminen (Puhemies koputtaa) pysähtyy 7 200:aan.

16.19 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tänään on täällä monessa puheenvuorossa ollut, niin sisäisen turvallisuuden kysymys on tietysti paljon laajempi kuin vain poliisien määrä. Mutta nyt kun tästä poliisien määrästä on puhuttu, on ollut hieno kuulla, että täällä vallitsee hyvin suuri yksimielisyys siitä, että meillä täytyy olla riittävästi poliiseja niin kentällä kuin ympäri maata. Myös selonteossa esiin tullut tarve priorisoida poliisiin tehtäviä on varmasti aivan oikea, mutta haluan kuitenkin muistuttaa, että se kiusaus, että ensimmäisenä vähennetään työpöydän ääressä olevista poliiseista, voi osoittautua myös hankalaksi pitkällä tähtäimellä, sillä esimerkiksi ympäristö- tai talousrikosten tai harmaan talouden tehtäviin tarvitaan poliisia ja sieltä tulee valtiolle myös tuloja, joilla me voimme sitten ylläpitää niin poliisia kuin paljon muutakin. Myös ennalta ehkäisevästä työstä ja piilorikollisuuden torjunnasta leikkaaminen on vaarallista, sillä myös rikollisuudessa ja (Puhemies koputtaa) poliisiasioissa ennaltaehkäisy on yleensä kaikkein halvin vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja nyt vielä myönnän kolme vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerille toistamiseen 2 minuutin puheenvuoro. Hän joutuu lähtemään muihin menoihin. Ensimmäisenä edustaja Hakkarainen, Razmyar ja Hoskonen, ja siis näiden jälkeen sitten ministeri.

16.20 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta sisäisestä turvallisuudesta sen verran: väestörakenteesta. Helsingin Sanomissa julkaistiin 15. toukokuuta artikkeli otsikolla "Yksin jääneet". Lainaan siitä vähän: "Suomessa oli viime vuonna Tilastokeskuksen mukaan 155 kuntaa, joissa nuorten aikuisten sukupuolijakauma oli vähintään yhtä epätasapainossa kuin Kiinassa." Elikkä siellä pilkistaa niitä poikamiehiä, tuolla maaseudulla, joka torpasta. Nyt kun näitä maahanmuuttajia täällä ollaan kotouttamassa, ja kun he ovat, suurin osa, miehiä, siis 90 prosenttia, miten heidät tuonne sekaan laitetaan sitten, kun siellä ei ole ennestäänkään naisia heille, ja he siellä sitten — jääköön sanomatta — ovat, miten he kotoutuvat sinne? Siellä varmasti tulee yhteentörmäyksiä josakin vaiheessa. Onko ministeri ottanut tällaisen huomioon, vai syrjäytetäänkö kantasuomalaiset muslimimiesten tieltä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, siinäpä kysymys.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

16.21 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kiitos tästä selonteosta. Se on rehellistä analyysiä, ja se on varmasti tervetullutta. Nyt odotetaan vain, että teot toimivat perässä. On täysin totta, että eriarvoisuus ja epävarmuus luovat turvattomuuden tunnetta, ja se turvattomuuden tunne pitää ottaa vakavasti. Myös vaikeina aikoina erityisesti ääri-ilmiöt lisääntyvät, ja näistä ovat valitettavasti esimerkkeinä ääri-liikkeiden väkivalta, ääri-liikkeiden vihateot ympäri Eurooppaa, mutta valitettavasti myöskin Suomessa. Miten hallitus aikoo puuttua, miten hallitus aikoo huomioida tämän, ja miten erityisesti tässä teidän sisäisen turvallisuuden strategiassanne, jota me kovasti myös odotamme, tämä asia tulee siinä näkymään?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Hoskonen.

16.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi tärkeä osa suomalaista turvallisuutta ja suomalaisten turvallisuutta on se, että pystymme valvomaan omat rajamme niin, että Suomen maa-alueiden, merialueiden ja ilmatilan koskemattomuus säilyy. Rajavartioston tilanne Suomessa on tänä päivänä kohtuullisen vaikea. On tilanteita, joissa kerta kaikkiaan miehistöä ei riitä sinne, missä heitä kipeimmin tarvittaisiin. Rajavartiosto on tehnyt määrätietoista työtä lisäämällä muun muassa teknistä valvontaa itärajalla erittäin vahvasti. Nyt onneksi on muutamia lisävirkojakin saatu sinne, mutta on tärkeää nyt kiinnittää huomio siihen, että vihreällä rajalla pystymme uskottavasti valvomaan rajan koskemattomuuden, koska pitää muistaa, että meidän rajamme on Schengen-raja ulospäin, ja myös sitten itäinen naapurimme olettaa ja tietää sen, että pystymme rajamme vartioimaan hyvin yhteistyössä. Venäläiset pitävät oman puolensa kunnossa ja me omamme. Onko tähän tulossa mitään merkittäviä lisäyksiä henkilöstöresursseihin, kysyn ministeriltä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministerillä puheenvuoro, ja ministerin puheenvuoron jälkeen sitten ne edustajat, jotka haluavat vielä käyttää vastauspuheenvuoroja, hetimiten sen jälkeen ylös ja V-painiketta. Sen debattivaiheen jälkeen siirrymme sitten varsinaisiin puheenvuoroihin. — Nyt, ministeri, olkaa hyvä, 2 minuuttia paikkan päältä.

16.23 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa herra puhemies! Aloitan pelastustoimesta, kun se unohtui tuossa aikaisemmin. Pelastustoimi siis siirretään järjestettäväksi viidelle suurelle alueelle, joilla on yliopistollinen keskussairaala. Se on järkevää tehdä niin, koska pelastustoimessa, jota vaikka verrataan Hätäkeskuksen suurempiin aluejakoihin, tämä toimii aivan hyvin. Mutta eivät ne paikalliset pelastusviranomaiset sieltä minnekään lähde eikä niitä yhtiöitetä. Pelastustoimi on julkista toimintaa. Mutta sitten pitää erottaa ensihoito, jossa siis pelastustoimella ja pelastuslaitoksella on keskeinen rooli tänä päivänä ja tulee olemaan jatkossakin. Mutta nyt meidän lainsäädännön valmistelussa pitää ratkaista tämän ensihoidon tuottamisen osalta se, että kun pohjana pitää olla niin kuin nykyäänkin se mahdollisuus monituottajamalliin, niin mielestäni se pitää siellä jatkossakin olla. Mutta pelastuslaitoksella tulee olemaan jatkossakin iso, keskeinen ja suurin osa ja rooli tässä ensihoidon tuottamisessa. Mutta tähän varsinaiseen pelastustoimeen ei siis paikallisella tasolla sen uudistuksen pitäisi näkyä muuta kuin siinä, että turvataan resursseja ja byrokratiaa ja hal-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

lintoa vähennetään edelleenkin. Lähimmän partion periaatetta, joka on erinomainen, käytetään ja silloin kaikki turvallisuusviranomaiset toimivat hyvässä yhteistyössä.

Tämä poliisimiesten ja -naisten tuntema työhyvinvointi, siihen liittyvä tehtävien hoidon paine, on tiedossa. Se on yksi syy, miksi tämä selonteko on tehty, koska meillä on huoli siitä, miten meidän turvallisuusviranomaisemme, miehet ja naiset, jaksavat sen työpaineen alla. Siksi siitä priorisoinnistakin pitää puhua. Jos on liikaa tehtäviä suhteessa resursseihin, niin on kohtuutonta jättää yksittäisen virkamiehen päätettäväksi näitä asioita. Meidän pitää pystyä siitä poliitikkoina myöskin puhumaan, vaikka se on hankalaa. Kyllä siis kirjoituspöytätyö voi olla monella tavalla aivan keskeisessä asemassa tämän päivän poliisin ja turvallisuusviranomaisten työssä. Talousrikollisuus, terrorismin torjunta, tiedustelutyö, harmaan talouden torjunta kaikki vaativat kirjoituspöytätyötä. Itse asiassa tänä päivänä, kun mietitään poliisikoulutuksen houkuttelevuutta, pitäisi kiinnittää tähän huomiota.

Kotouttamisesta edustaja Hakkaraiselle: Te voitte jatkaa — minulla loppuu aika — keskustelua kotouttamisesta vastaavan ministeri Lindströmin kanssa. (Puhemies koputtaa) Hänellä on päävastuu niistä keinoista. Muuten haluan kiittää erinomaisen hyvältä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaha, vielä lyhyt aika debattia, ja ensimmäisenä edustaja Räsänen, sitten edustaja Hautala. Lähdetään tästä liikkeelle.

16.26 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun resurssit ovat niukat, niin on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että viranomaisten toimivaltuudet ovat riittävät. Kyllähän meillä tällä hetkellä nimenomaan tiedustelun kannalta on selvästi puutteita lainsäädännössä esimerkiksi terrorismin torjunnan näkökulmasta. Sen takia vetoan kaikkiin eduskuntapuolueisiin, että todella saisimme nyt tämän vaalikauden aikana hyväksytyksi tiedustelulait sisäisen turvallisuuden osalta, jotta saisimme oman lainsäädäntömme samalle tasolle kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa.

Sitten haluan vielä nostaa esiin sen, että viime kauden lopulla sisäministeriössä tehtiin perusteellinen selvitys niin sanotusta jälkikäteen ilmoitettavasta kotietsinnästä. Olen moneen kertaan ministeri Orpolta kysynyt, missä vaiheessa tuo lainsäädännön valmistelu on. Tässäkin suhteessa meillä on selvä puute verrattuna muihin Pohjoismaihin, ja toivon, että tässä päästään (Puhemies koputtaa) eteenpäin.

16.28 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti ministeri Orpo joutui nyt poistumaan, mutta hän tuossa äsken pitämässään puheenvuorossa kiinnitti huomiota siihen, että pelastustoimen päätöksenteko on tässä maakuntaudistuksessa menossa nyt viidelle piirille eli näille erityisvastuupiireille. Minä hivenen ihmettelen tätä menettelyä, koska tässä tulee käymään niin, että nämä viisi erityisvastuualuetta tekevät päätökset, mutta sotealueet tai nämä maakunnat maksavat. Silloin tässä on iso ristiriita, kun toinen päättää ja toinen maksaa. Nyt kun otetaan huomioon hätäkeskusten jakautuminen ja jo toimineet mallit näitten pelastuslaitosten osalta, niin katson kyllä, että kannattaisi sisäministeriössäkin vielä uudelleen harkita, josko tämä tehtävä laitetaisiin maakuntien vastuulle.

16.29 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmi tosiaan, että ministeri joutui lähtemään. Olisin kiittänyt valtioneuvostoa ansiokkaasta sisäisen turvallisuuden

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

suuden selonteosta. Tämä on ensimmäinen laatuaan ja hyvä alkku. Tällaisia pitää saada ja parempia jatkossa lisää.

Ajattelen, kun kuuntelin ministerin viimeistä puheenvuoroa äsken, että kysymys on siitä, että valtioneuvosto tuo nyt eduskunnan tietoon keskeiset ongelmat poliisien resurssissa, sisäisen turvallisuuden resurssissa, ja tämän selonteon luettuaan eduskunta on hyvin tietoinen, kuinka pienillä resurssilla poliisi joutuu toimimaan. Joudutaan priorisoimaan tehtäviä. Se tarkoittaa sitä, että joitakin tärkeitä tehtäviä jää poliisilta hoitamatta, ja tämä on eduskunnan kannalta tietysti hyvin katkera kysymys.

Toinen asia, mikä selonteosta ehkä puuttuu, on se, että se on rajattu vain sisäministeriön alueelle. Täällä Olli-Poika Parviainen alussa kommentoi sitä, että tässä selonteossa olisi voinut olla laajemmin myös muiden ministeriöiden alueita. Ajattelen erityisesti sitä, että Suomi on kärkeä naisiin kohdistuvassa väkivallassa, ja tätä problematiikkaa ei tässä käsitellä ollenkaan, vaikka se on iso osa meidän sisäisen turvallisuuden ongelmaa.

16.30 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteon sivulla 45 mainitaan, että nopeasti kehittyvä teknologia mahdollisuuksineen tulee huomioida sisäisen turvallisuuden strategiaa laadittaessa. Kun Suomen turvallisuustilanne erityisesti kielteisten oleskelulupapäätösten kasvun osalta muuttuu nyt ja tulevaisuudessa, olen kyllä huolissani siitä, miten viranomaiset pystyvät valvomaan mahdollisia jälkiseuraamuksia. Sisäministeri Orpo on maininnut palautuskeskukset, joita myös perussuomalaiset kannattavat, mutta miten pystytään valvomaan ja yksilöimään näissä palautuskeskuksissa olevia henkilöitä ja heidän liikkuvuuttaan maan sisällä? Tarvittaisiin kattava biometrinen pankki näistä henkilöistä, aivan kuten jokaisesta biometrisen passin hakeneesta suomalaisestakin on olemassa. Muuten saattaa syntyä rikollista toimintaa, johon ei löydy syyllistä, koska meillä nämä henkilöt eläisivät silloin tämän meidän laillisen järjestelmän ulkopuolella.

16.31 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään keskusteltu todella laajasti sisäisen turvallisuuden tekijöistä, mutta haluan nostaa myös kriisinhallinnan merkityksen, joka tulee varmasti korostumaan. Yhteiskunnalla ja meillä näissä selvityksissä ja strategioissa täytyy olla suunnitelma, miten selvittää erilaisista kriiseistä. Ihmisillä pitää olla tieto ja luottamus siitä, kuka toimii, kenen vastuulla, milloin tapahtuu mitään ja kenen kanssa toimitaan, oli sitten kysymys sotilaallisista kriiseistä, luonnonmullistuksista tai epidemioista. Myös sotilaallinen turvallisuus ja ulkopolitiikan toimivuus ja myöskin huoltovarmuus ovat kriisivalmiuden kulmakiviä. Kuitenkin kaikki toiminta lähtee yksilöistä ja myöskin yhteiskunnan kyvystä kouluttaa myös kriisivalmiuteen. Siksi haluaisinkin muistuttaa poliisikoulutuksen rinnalla kriisivalmiuskoulutuksen tärkeydestä ja sen kehittämistä edelleen näissä meidän strategioissamme.

16.32 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisit ovat kehittäneet toimintaansa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa kiitettävästi, ja Pohjois-Karjala on hyvä esimerkki eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä. Mutta jos poliisien määrä vielä vähenee, niin digitalisaatioteknologia tai halu yhteistyöhön eivät kyllä auta takaamaan turvallisuutta. Kun tähän lisätään vielä Häätäkeskuksen heikkenevät resurssit, niin turvallisuuden ylläpitäminen on tulevaisuudessa todella haasteellista etenkin harvaan asutulla seudulla.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Arvoisa puhemies! Ministerin kommentit ihan lopussa ensihoidon yhtiöittämisestä eivät kuulostaneet hyvältä. Minä todella huolestuin tästä asiasta, siihen liittyy niin paljon riskejä. Olen kyllä tässä asiassa pettynyt hallituksen linjauksiin ja toivon, että hallitus vielä kerran miettisi tätä asiaa uudelleen. Tämä ei ole nimittäin mikään pieni juttu. Tähän voi liittyä todella isoja ongelmia.

16.33 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostaisin vielä kerran esille tämän minusta tärkeän asian, koko oikeusturvan ja myös turvallisuudentunteen, että tällä koko ketjulla — siis poliisilla, syyttäjällä, tuomioistuimilla, kaikilla — on riittävät resurssit ja että kansalainen voi luottaa siihen, että asioita käsitellään nopeasti, että asioita käsitellään ylipäänsä. Tässä on kyllä iso haaste hallitukselle ja meille kaikille, että turvataan nämä riittävät resurssit. Tämä parlamentaarinen työryhmä, joka viime vuonna antoi suosituksensa, katsoi, että tähän tarvittaisiin runsaat 70 miljoonaa euroa. Tämä on kyllä iso haaste, ja siitä olisin kysynyt myös ministeriltä, mutta hän ehti jo poistua. Mutta kuitenkin totean vielä kerran, että tämä on isoimpia haasteita meille kaikille.

16.34 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden asiat on nostettava uuteen arvoon. Siinä mielessä on äärettömän hyvä, että tämä selonteko nyt sitten saatiin, ensimmäinen laatuaan. On tärkeää, että tämä tulee jatkossa toistumaan myös vaalikausittain, eli vaalikausittain annetaan aina uusi selonteko.

Meillä on ollut oikein hyvä keskustelu tässä eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Nythän siirytään seuraavaan vaiheeseen, ja on tärkeää, että tätä strategiatyötä nyt sitten tehdään sen ohjeistuksen ja niitten näkemysten perusteella, mitä eduskunta täällä tulee jatkossa tästä selonteosta lausumaan. Sinällään mielenkiintoista oli se, että kun ryhmäpuheenvuorossa esitin parlamentaarista neuvottelukuntaa tämän työn eteenpäin viemiselle ja vaalikausien yli linjaamiselle, niin täällä yhdestäkään oppositiopuolueesta ei tullut sille tukea, ja siitä varmaan (Puhemies koputtaa) jotain johtopäätöksiä on syytä tehdä.

16.35 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni täällä keskustelussa on korostunut varsin hyvällä tavalla se, että tänä päivänä on hyvin tärkeää, että pystymme huolehtimaan kansalaisten arjen turvallisuudesta. On noussut esiin se huoli, mitä tämä yleisesti ottaen aika julma leikkauspolitiikka saa aikaan: se saa aikaan turvatomuutta. Täällä edustaja Paatero aiemmin puhui esimerkiksi ennaltaehkäisyn merkityksestä ja siihen kohdistuvista leikkauksista. Tällainen leikkaamisen tie on väärä suunta, ja tässä suhteessa suuntaa pitäisi muuttaa.

Puhemies, haluaisin myös tähän loppuun käyttää puheenvuoron siitä, mikä täällä tuli aiemmin ilmi. On harmi, että perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja poistui salista. Mutta kun hän niin kovasti väitti ja kertoi, että nyt hallitus olisi katkaisemassa poliisien määrän vähenemisen, niin millä ihmeen matematiikalla se on mahdollista, koska viime kauden loppulla poliiseja oli 7 200, tässä linjataan 7 000:een, (Puhemies koputtaa) mutta kehyksen tosiasialliset resurssit ovat 6 500. Minä haluaisin, että tähän myös hallituspuolueet kiinnittäisivät huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt vastauspuheenvuoro edustaja Karille, joka näytti nousevan ylös edustaja Korhosen puheenvuoron aikana.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

16.36 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensiksi haluan sanoa tuosta Rajavartiolaitoksesta vielä: Tässä keskustelussa poliisi ja poliisimäärä ovat nousseet keskustelun ydinasiaksi, ja ihan varmasti aiheesta ja syystä. Mutta vähintään yhtä tärkeätä kuin on puhua poliisista, olisi puhua myös Rajavartiolaitoksesta, koska pitkän ajan, jo useiden vuosien ja hallituskausien aikana, on syntynyt tilanne, jossa Rajavartiolaitoksen resurssit ovat huolestuttavasti vähentyneet — varsinkin, kun otetaan huomioon hybridiuhat ja erilainen vaikuttaminen Suomeen. Onneksi yhteistyö suomalaisten rajaviranomaisten ja venäläisten viranomaisten sekä ministeriöiden kanssa toimii.

Mutta tähän edustaja Korhosen kommenttiin: Me tarvitsemme aitoa ja hyvää valmistelua, joka lähtee pitkältä linjalta. Tilanteessa, jossa käsittelyssä meillä on (Puhemies koputtaa) selonteko, voi olla hieman jälkikäteistä pyytää (Puhemies koputtaa) tästä ikään kuin yhteistä pohjaa, mutta sen yhteisen pohjan tekeminen on tietenkin yhtä tärkeätä sisäisessä turvallisuudessa kuin ulkoisessa turvallisuudessa.

16.38 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä pohdin sitä, mitä tapahtuu Suomen itärajalla syys—lokakuun vaihteessa neljän kuukauden kulluttua. Silloin nimittäin tulee kuluneeksi 180 päivää siitä, kun presidentti Putin sulki osittain tuon itärajan elikkä ei päästä sieltä enää turvapaikanhakijoita tänne. Mutta mitä tapahtuu syys—lokakuun vaihteessa? Siinä on yksi selkeä uhka tähän maahan. Toinen uhka on se, että tällä hetkellä turvapaikanhakijoista on teillä tietämättömillä 2 500. Osa näistä ihmisistä on alaikäisiä, ja voitte olla vakuuttuneita siitä, että he eivät ole Mikä-mikä-maassa, tai jos ovat, niin se on tämän päivän Mikä-mikä-maa, jota ei johda kapteeni Koukku vaan jota johtaa joku rikollisjengi tai mahdollisesti joku terroristeihin viittaava jengi. Nyt on harmi, että ministeri ei ole enää täällä, elikkä ei voi esittää kysymystä, mutta huolestumisensa voi aina esittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen vielä huomannut tähän keskusteluvaiheeseen, kun pyysin puheenvuoroja: edustajat Paatero ja Savio puheenvuorot ja vielä edustajat Niikko ja Korhonen, ja siitä laitetaan poikki.

16.39 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhä edelleen jatkan tästä ensihoidon, pelastustoimen ja varautumisen yhteydestä, koska olen ymmärtänyt, että kansalaisten turvallisuus ja erityisesti suuronnettomuuksiin varautuminen perustuvat tähän kolmiyhteyteen. Nyt jos on tämä versio, minkä ministeri tuossa äsken vihjasi, että ensihoito otetaan siitä irralliseksi kokonaisuudeksi ja yhtiöitetään ja kilpailutetaan yksityisten markkinoiden kanssa, niin meillä on iso aukko tässä kokonaisuudessa. Sen takia toivon, että hallitus tämän osan nyt vielä tässä sote- ja maakuntamullistuksessa kävisi uudemman kerran läpi, ettei myöskin tätä ensihoitoa pistetä sinne bisneksen armoille.

Parlamentaariseen toimintaan: Viime kaudella oli parlamentaarinen strategiaa valmisteleva työryhmä, josta tehtiin nämä linjaukset, joillahan tähän on pitkään viitattu, elikkä me olemme olleet tukemassa sitä aina. Nyt varmaan strategian tekeminen porukalla olisi vielä tärkeämpää, ensisijaisesti, (Puhemies koputtaa) kuin sitten se neuvottelukunta.

16.40 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri mainitsi aiemmin tänään, että kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden palauttamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja siihen edustaja Elokin otti äsken kantaa. Näillä

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneilla hakijoilla voi toisinaan olla suurikin motivaatio jäädä oleskelemaan Suomeen ilman viranomaisten tietoa, ja samalla valitettavasti kasvaa myös riski rikolliseen toimintaan ryhtymisestä. Nämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt olisikin tarkoituksenmukaista siirtää joko säilöönottoyksiköihin tai sitten hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti perustettaviin tehostetusti valvottuihin ja vain minimipalveluita tarjoaviin palautuskeskuksiin, ja niiden perustamisestahan on maininta myös tässä selonteossa. Tämä olisi yksinkertainen ja kustannustehokas tapa parantaa Suomen sisäistä turvallisuutta. (Puhemies koputtaa) Ministeri jo lähti, mutta olisi ollut mielenkiintoista kuulla, miten ja missä aikataulussa näiden palautuskeskusten (Puhemies koputtaa) käyttöönoton valmistelu etenee.

16.41 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän parlamentaariseen valmisteluun. Esitin siis jatkuvuutta kaiken kaikkiaan tämän sisäisen turvallisuuden kokonaisuuteen eli ensinnäkin selonteon muokkaamista jokaisen vaalikauden yhteydessä. Meidän on tärkeää luoda tällaisia vakiintuneita toimintatapoja. Eli siis tulisi sisäisen turvallisuuden selonteko vaalikausittain, mutta myös sitten tällainen parlamentaarinen neuvottelukunta rakentamaan puolueitten välille vaalikaudet ylittävää näkemystä koko tämän yhteiskuntamme tulevaisuuden keskeisistä sisäisen turvallisuuden ratkaisuisista. Eli tämmöistä pitkän tähtäimen jatkuvuutta tässä itse tämän parlamentaarisen (Puhemies koputtaa) työn osalta peräänkuulutan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Niikko ja sitten vihoviimeisenä edustaja Kari ja siitä poikki, sitten listaan.

16.42 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo on hyvin kyllä käsittänyt sen, että sisäinen turvallisuus ja siitä huolehtiminen kuuluu valtion ydintehtäviin, ja tällä hetkellä resurssit ovat kyllä kohdallaan. Mutta on selvää, että resurssien tulee olla jatkossakin oikein mitoitettuja. Siinä mielessä sosialidemokraattien moite täällä ministeriötä kohtaan on mielestäni kohtuuton, koska esimerkiksi poliisien eläköityminen oli se suuri syy, minkä takia poliiseja hyvin paljon jää tulevaisuudessa pois, ja ministerihän lupasi, että rahoitusta tullaan heille varmistamaan.

Mutta se itse asia, mikä huolestuttaa itseäni enemmän: Ministeri alussa piti semmoisen puheenvuoron, jossa hän mainitsi sen, että on hyvin mahdollista, että Suomea uhkaa turvapaikanhakijoiden virta jatkossakin. Tämähän on täyttä totta, koska Libyassa odottaa tällä hetkellä yli miljoona afrikkalaista päästääkseen Eurooppaan ja Italiaan niitä jatkuvasti myös saapuu. Se oli huolestuttavaa, kun ministeri sanoi, että meidän tulee siihen varautua mutta me emme ole varautuneet siihen. Meidänhän tulisi varautua jollakin ennakkopäätöksellä, millaista lainsäädäntöä me teemme,; päästämmekö me (Puhemies koputtaa) tulevaisuudessa rajan yli kaikki, jotka tänne vain tulevat... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.43 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosi sitten toimin varapuheenjohtajana sisäisen turvallisuuden parlamentaarisessa työryhmässä, jossa pohdittiin pitkän aikavälin sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon asioita. Niin kuin edellisessä puheenvuorossani sanoin, niin sisäisen turvallisuuden kuin ulkoisen turvallisuuden osalta pieni Suomen kansa, reilu viiden miljoonan kansa, tarvitsee mahdollisimman suurta

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

yksimielisyyttä. Niille asioille, joita hallitusvetoisesti vedetään, olisi aina hyvä hakea laajempaa parlamentaarista katetta, ettei meidän tarvitse neljän vuoden välein tehdä isoja suunnanvaihtoja oman sisäisen tai ulkoisen turvallisuuden keskeisissä asioissa.

Mutta näihin selontekoihin liittyy myös se ominaisuus, että tällä hetkellä saan olla myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan puolella seurantaryhmässä, kun hallitus laatii selontekoa UTP-asioista, ja tämäntyyppiseen työskentelyvaiheeseen (Puhemies koputtaa) parlamentaarinen työ sopii, ei ehkä niin hyvin tällaiseen jälkikäteiseen ikään kuin silittämisen tehtävään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.44 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa todetaan totuudenmukaisesti, että terrorismin uhka on kohonnut Suomessakin. EU:n sisäisen turvallisuuden tärkeimmäksi tavoitteeksi on määritelty terrorismin sekä terrorismirekrytoinnin ja -rahoituksen torjunta. Europolin mukaan Euroopassa kuoli viime vuonna terrori-iskuissa 151 ihmistä, joista 150 ääri-islamistisissa iskuissa. Suojelupoliisin mukaan Suomeen on muodostunut ääri-islamistien verkosto, jonka jäsenistä ainakin osa on Syyrian sodasta palanneita kokeneita taistelijoita. Välitöntä terrorismin uhkaa maan turvallisuudelle ei ole, mutta jihadistit ovat aktivoitumassa. Pohjoismaiden hyvinvointivaltio ei pysty sosiaalituella pelastamaan kuoleman kultilta, jota ääri-islamismi ideologisesti edustaa. Ennalta ehkäisevän toiminnan voidaan katsoa olevan terrorismirikosten rangaistavuuden laajentamista, jonka johdosta muun muassa rahoittamissädöksiä on jo tiukennettu.

Tein kirjallisen kysymyksen ääri-islamismien vastaisen toiminnan tehostamisesta. Sisäministeri Orpolta saamani vastauksen mukaan taistelualueille lähteneistä yli puolella on Suomen kansalaisuus. Perustuslain 9 §:n mukaan "Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan". Sinänsä perusteltu lainsäädäntömme toimii ääri-islamistien kohdalla yleistä turvallisuuttamme vastaan.

Ulkomaalaisille ääri-islamisteille voidaan asettaa maahantulokielto ulkomaalaislain 156 §:n perusteella. Radikaalisaarnaajista Suomessa ovat viime vuosina käyneet ainakin somalialaisen terroristijärjestö al-Shabaabin hengellinen johtaja Hassan Hussein, šeiikki Khalid Yasin ja Anjem Choudary. Olen ihmetellyt ja yhä ihmettelen, että tällaiset yksilöt pääsevät Suomeen levittämään tuhoisaa maailmankuvaansa. Radikaalisaarnaajien työ on vaikuttanut osaltaan siihen, että Suomesta on suhteutettuna väkilukuumme lähtenyt poikkeuksellisen suuri määrä taistelijoita Syyriaan ja Irakiin.

Arvoisa puhemies! Perustuslain 5 §:n ja kansalaisuuslain 4 §:n mukaan keneltäkään ei voi ottaa pois kansalaisuutta, jos hänestä tämän johdosta tehdään kansalaisuudeton. Nykyinen lainsäädäntö asettaa kapeat raamit terrorismin vastaiseen taisteluun. Ääri-islamistien riveihin taistelemaan lähtenyt Suomen kansalainen osoittaa teollaan, että hän hylkää ne länsimaiset arvot, joiden pohjalle suomalainen yhteiskunta rakentuu. Henkilö liittyy vihollisen asevoimiin, mikä nähdäkseni vertautuu maanpetokseen. Suomen kansalaisuuden pitäisi olla annettu etuoikeus, ei luovuttamaton ihmisoikeus. Länsimaisen demokratian väkivaltaisesti torjuvalla ei pitäisi olla oikeutta länsimaisen demokratian kansalaisuuteen.

Hallitus on ryhtynyt määrätietoisiin toimiin kaksoiskansalaisten osalta. Perussuomalaisen vaatimuksesta lakiin tulee mahdollisuus mitätöidä Suomen kansalaisuus terroritoimiin osallistuneilta kaksoiskansalaisilta. Lakimuutoksen selvitys aloitetaan syksyllä sen jäl-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

keen, kun YK:n ja EU:n terroristijärjestöksi luokitteleman organisaation toimintaan osallistuminen ja matkustaminen ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten ja tällaisen matkustamisen rahoittaminen on kriminalisoitu.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Sauli Niinistön mielestä EU:n Turkki-sopimus ei ole täydellinen mutta kuitenkin kannatettava. Näin asian itsekin näen. Tilastoidut luvut osoittavat, että sopimus on vähentänyt merkittävästi ihmisvirtaa Turkista Kreikkaan. Käytännössä esitys on lähellä jo viime kesäkuussa tekemääni esitystä pakolaisveneiden käännättämisestä. Käännättämistä vain ei tehdä merellä vaan Kreikan maaperällä. Todellinen testi Euroopalle koittaa kuitenkin kesällä. Suomen vastuulla on hallitusohjelman mukaisesti vähentää turvapaikanhakijoiden vetovoimatekijöitä, pitää huolta rajaturvallisuudestamme ja laittaa käytäntöön hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman linjaukset. Kaikki tietävät nyt, miten vaikeaksi tilanne voi muuttua. Kukaan ei voi sanoa enää ensi kesänä, että me emme tienneet.

16.50 Mika Niikko ps: Arvostettu puhemies! Suomi on kiistämättä yksi maailman turvalisimmista maista. Me perussuomalaiset haluamme myös pitää Suomen sellaisena. Kaaos maailmassa ei lopu kaaosta levittämällä. Selonteko kertoo rehellisesti, mitä ongelmia viime vuoden turvapaikanhakijoiden aaltoon on liittynyt: häiriöitä vastaanottokeskuksissa ja niiden ympäristössä, seksuaalista häirintää ja järjestäytyntä rikollisuutta. Jos ja kun ihmisoikeussopimukset johtavat ihmisoikeuksien polkemiseen eikä alkuperäiseen tarkoitukseensa, vastuullinen valtio tulkitsee niitä myös kansallinen etu huomioiden.

Nykyinen turvapaikkapolitiikka uhkaa suomalaisten turvallisuutta, vaikka paljon on parannettu. Lisäksi se ohjaa rahaa nälkään nääntyvien lasten ruokkimisesta nuorten miesten majoittamiseen kalliiseen Eurooppaan. On myöhäistä itkeä sisäisen turvallisuuden menetystä, jos tietien tahtoen haluamme edistää laitonta maahanmuuttoa, joka muissa Euroopan maissa on pitkällä tähtäimellä johtanut hyvin karuihin lopputuloksiin. Ei tarvitse pelkäättään katsoa terrorismin nousua ja tapahtuneita tekoja. Länsimaiseen Eurooppaan on saapunut miljoonia henkilöitä, jotka eivät halua edes sopeutua länsimaiseen yhteiskuntaan. Siinä mielessä meidän täytyy rehellisesti katsoa, mitä on mennyt pieleen. Turvallisuudesta huolehtiminen kuuluu valtion ydintehtäviin. Siihen tarvitaan resursseja. Valtiovarainvaliokunnassa ohjasimme viime joulukuussa lisärahaa supolle terrorismin torjuntaan, paikallispoliisille vastaanottokeskusten ympäristön turvaamiseen, Rajavartiolaitokseen valvontalentokoneelle sekä maanpuolustusjärjestölle. Vastuullisella linjalla kannattaa jatkaa huolimatta taloustilanteesta.

Sisäinen turvallisuus edellyttää myös riittäviä tuomioita rikoksista. Eilen oli uutisissa, miten nuorta naista neljä vuotta vankina pitänyt mies sai hovioikeudessa viisi vuotta ja kahdeksan kuukautta vankeutta. Naista pahoinpideltiin, ja hänet pakotettiin synnyttämään neljä lasta. Vajaan kuuden vuoden tuomio siitä, että riistää toisen vapauden neljäksi vuodeksi, on kohtuuttoman lyhyt. Jos miehellä ei ole vankilatuomiota muutamalta viime vuodelta, hän istunee nykyisestä tuomiostaan vain puolet. Kansan oikeustaju ei kestä näin lieviä tuomioita törkeissä rikoksissa. Tämä on arkipäivää Suomessa. Tähän täytyy tulla muutos. Törkeiden rikosten, kuten murhan tai ihmiskaupan vankeusrangaistukset pitäisi istua lähtökohtaisesti kokonaan vankilassa. Teinkin asiasta lakialoitteen viime kuussa. Sen allekirjoitti muun muassa 28 perussuomalaista kansanedustajaa. Asian uskoisin etenevän tällä vaalikaudella varsinkin, kun hallituksessa istuu perussuomalaisten valitsema oikeusministeri.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Hallitus kertoo turvallisuustilanteesta avoimesti. Tunnustamme tosiasiat, jotta voimme parantaa tilannetta. Tunnustamme myös sen, että Suomessa on tehty ja tehdään turvallisuuden eteen pitkäjänteistä ja vastuullista työtä. Meillä on toimintakykyinen ja luotettava poliisi, Rajavartiolaitos, armeija ja muut tahot. Kansalaiset luottavat turvallisuusviranomaisiin, ja siitä luottamuksesta täytyy pitää kiinni.

Hallituksen 80 kohdan turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman toteutus etenee. Tällä hetkellä rajan yli tulee noin 100 turvapaikanhakijaa viikossa, mutta riski uuteen vyöryyn on olemassa aivan, kuten sisäministeri täällä myös tänään mainitsi. Suomessa asuvien turvallisuuden kannalta on välttämätöntä ryhtyä kansallisiin toimenpiteisiin. Dublin-järjestelmän toimimattomuus on osoittanut hyvin karulla tavalla sen, että yhteisvastuu Euroopassa ei ikävä kyllä toimi. Turvapaikanhakijat kertovat vieläkin, kuinka esimerkiksi Ruotsin viranomaiset ovat ohjanneet heitä Suomeen. Ruotsissa ei ole kunnioitettu näitä sopimuksia ja periaatteita, vaan vastuu on haluttu sysätä pois heidän omasta maastaan.

Suomen ei pidä suostua jatkossa minkäänlaiseen hyväksikäyttöön, vaan yksinkertaisesti lopettaa turvapaikanhakijoiden vastaanotto rajalta. Mikäli mitään muutosta emme tee tai emme edes varaudu muutokseen, me tulemme jatkamaan vastaavanlaisella linjalla kuin viime syksynä. Me olemme vastuussa omasta maastamme ennen kaikkea Suomen kansalaisille, jotka ovat meidät tänne valinneet päätöksinä tekemään. Siinä mielessä, arvoisat kollegat ja arvoisa puhemies, meidän tulee olla ajan hermolla ja tehdä nopeitakin ratkaisuja ja muutostilanteita, mikäli tilanne sitä jatkossakin vaatii.

16.55 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Maailma on muuttunut sukupolven aikana paljon. Monet totalitaariset yhteiskuntajärjestelmät romahtivat 1990-luvulla. Globalisaatio vaikutti paitsi kauppaan ja finanssimarkkinoihin myös ihmisten liikkuvuuteen. Rajat madaltuivat. Toisinaan muutos oli dramaattinen: kansojen vankiloista purettiin piikkilangat ja miinakentät ulkorajoilta, ja ihmisille annettiin lupa liikkua vapaasti. Toisinaan muutos oli arkinen: demokraattiset oikeusvaltiot huomasivat, ettei rajoilla ollut enää syytä pitää virkakuntaa seuraamassa katseella ihmisten liikkumista.

Tänä päivänä rajat ovat tekemässä paluuta. Erityisesti demokraattisissa järjestelmissä käänne on huomattava. Muureja on jo rakennettu Balkanin suuntaan. Uusia lupailaan milloin Meksikoa, milloin Italiaa vastaan pystytettäväksi. Rajaesteiden rakentamisen perusteluna on voittopuolisesti sisäinen turvallisuus. Muurien luvataan torjuvan huumekauppaa ja terroristeja. Suorapuheisimmat sanovat kursailematta, että niitä tarvitaan torjumaan kaikenlaisten maahanpyrkijöiden tulo, olivatpa kyseessä sitten työnhakijat tai turvapaikkaa etsivät.

Arvoisa puhemies! Rajojen purkaminen on esitetty idealismina. Rajojen rakentamisessa nähdään realismia. Kuva on yksioikoinen, tai oikeammin, kuva on vääristynyt. Rajavalvonta on tarpeellista, mutta on hurskasta toiveajattelua kuvitella, että pysymme turvassa muurien takana. Todellinen sisäinen turvallisuus edellyttää, että pystymme vaikuttamaan ongelmiin rajojemme ulkopuolella ja että hallitsemme yhteiskunnan riskitekijät sisäpuolella. Kansainvälisen muuttoliikkeen hallinta alkaa kaukaa rajoiltamme. Huolehtimalla kehitysyhteistyön riittävästä tasosta ja kansainvälisen kaupan vapaudesta parannamme elämisen ja toimeentulon mahdollisuuksia myös niissä maissa, joista on laajaa pyrkimystä lähteä kohti paremmaksi uskottuja maita, kohti Eurooppaa. Tarjoamalla myös laillisia maahantulon väyliä voimme muuttaa nykytilannetta, jossa kaikki tulijat pakolaisista työntekijöihin sekoittuvat niihin tulijoihin, joilla on pahat mielessään.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Sisäinen turvallisuus edellyttää erityisiä toimia maamme rajojen sisällä. Syrjäytyneisyys on suurin turvallisuushuoli. Se pätee niin kutsuttuun tavanomaiseen rikollisuuteen, joka on selonteon mukaan pienen syrjäytyneen vähemmistön vastuulla. Syrjäytyneisyys on yhteydessä myös terrorismin uhkaan. Euroopassa terroritekoihin syyllistyneiden yhteinen nimittäjä on useimmiten aiempi työttömyys ja aiemmat ei-poliittiset rikokset. Hallituksen selonteko rajaa tarkastelunsa sisäasiainhallinnon toimiin. Tehokas turvallisuuslinjaus edellyttää tarkastelun laajentamista.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus edellyttää sitä, että turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla — poliisilla, Rajavartiostolla ja muilla — on riittävästi voimavaroja. Sosiaalidemokraatit esittävät, ettei poliisien määrän anneta laskea alle 7 200:n. Hallituksen kehyslinjauksessa, siis julkisen talouden suunnitelmassa, esitetyllä toimintalinjalla päädyimme kehyskauden lopulla, 2020, pahimmillaan 6 500:aan. SDP tavoittelee riittävää poliisien tasoa varsinkin maamme haja-asutusalueilla pohjoisessa ja itäisessä Suomessa. Poliisien määrä pitää mielestämme vakiinnuttaa tasolle 7 200. Mutta, puhemies, sisäinen turvallisuus edellyttää myös sitä, että näemme sekä maailmanlaajuiset ongelmat että oman yhteiskuntamme eheyteen ja eriarvoisuuteen liittyvät riskit.

16.59 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Hienoa, että sisäisen turvallisuuden selonteko on tehty — täytyy sanoa, että valitettavasti vasta nyt, mutta hyvä, että nyt. Toivottavasti se nousee samaan sarjaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustuspoliittisen selonteon kanssa.

Tosiasioiden tunnustaminen on useimmiten viisauden alku. Tässä selonteossa tosiasioita tunnustetaan, tunnustetaan muun muassa se, että turvallisuusviranomaisten toimintatasa vuosina 16 ja 17 on suht hyvällä tasolla mutta sen jälkeen se laskee hälyttävälle tasolle. Siksi on hyvä, että selonteossa muun muassa on todettu, että poliisien määrä ei laske alle 7 000:n — siihen muuten lisätään vielä 200 suojelupoliisin työntekijää — sekä hätäkeskuspäivystäjien määrä ei laske alle 600 henkilötyövuoden. Toki nämä määrät ovat jo kipuran alle, ne ovat liian pieniä, mutta pahimmillaan määrät olisivat menneet paljon pienemmiksi. Ja teemme me nyt mitä päätöksiä tahansa, ne näkyvät vasta kolmen vuoden kuluttua, eli valitettavasti poliisien koulutusmäärää ei ole aikaisemmin lisätty, koska nyt se määrä tulee laskemaan ainakin siihen 7 000:een plus 200 suojelupoliisin virkamiestä vielä päälle. Näin on.

Sitten on tehty myös reippaita luonnehdintoja meidän turvallisuusympäristömme muutoksista, ja ne ovat kaikki totta. Meillä on arvaamaton naapuri Venäjä, meillä on hybridiuhkia, meillä on terrorismia, meille on tullut turvapaikanhakijoita talven aikana 32 476, ja sen lisäksi meillä on erilaisia kyberuhkia. Tämä on totta. Ja meidän terrorismiuhkatasomme on lievästi noussut, joskaan se ei tietysti mikään iso tällä hetkellä ole. Tämä on hyvä tunnustaa, ja nyt kun strategiaa laaditaan, näihin pitää löytää lääkkeet.

Samaan aikaan ihan perustellusti kansalaisten turvattomuudentunne on lisääntynyt äsken kertomieni kovien rikosten ja rikosuhkien takia mutta myös tämmöisen arjen toiminnan takia. Meillä on entistä enemmän sosiaalisessa mediassa käyttäytymistä, jota ei aikaisemmin ole ollut. Meillä on liikenteessä entistä enemmän liikenne- tai rattiraivoa, millä nimellä sitä kutsutaankaan, ja meidän katukuvamme on valitettavasti muuttunut entistä turvattommaksi. Se on kuitenkin tosiasia, että rikostilastojen mukaan meidän kokonaisrikollisuutemme määrä on vähentynyt — siis se on vähentynyt — mutta ihmiset tuntevat entistä enemmän turvattomuutta. Meillä ovat jotkut rikostyyppit nousseet, muun muassa

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

maksuvälinerikokset ja myös seksuaalirikokset, joskin niiden nousussa lienee suuri syy siinä, että niitä ilmoitetaan entistä enemmän poliisille ja poliisin toimintatapa on muuttunut.

Tosiasia on myös se, että eri turvallisuusviranomaisille, muun muassa poliisille, on annettu lisää rahaa tai leikkauksia on peruttu, miten nyt vain, ja näin on tehty myös Rajavartiolaitos- ja Häätäkeskukselle. Nämä ovat minun mielestäni semmoisia laastareita, joita on viranomaisille annettu, tai on paikkailtu niitä haavoja, mitä on olemassa, ja saatu tällä hetkellä tämän toiminta toistaiseksi pidettyä tyydyttävällä tasolla. Mutta antibiootti puuttuu, eli potilasta ei vielä pystytä parantamaan, ja siihen pitää löytyä toimet tuossa strategiassa, joka tullaan tämän jälkeen laatimaan. Se on nimenomaan laaja-alainen, siihen pitää osallistaa eri viranomaisten, eri ministeriöiden. Sosiaali- ja terveystieteiden osuus on todella tärkeä, mutta siihen pitää osallistaa myös eri järjestöjen, yhdistysten, yritysten, koska esimerkiksi vain pieni joukko ihmisiä, alle 5 prosenttia, tekee puolet meidän rikoslakirikokistamme, ja he ovat syrjäytyneitä, etupäässä miehiä. Minä sanoisin, että yhdistyksillä, yhteisöillä ja järjestöillä on suuri mahdollisuus vaikuttaa tähän tilanteeseen. Me tarvitsemme tällaisia niin sanottuja pehmeitä keinoja, me tarvitsemme myös kovia keinoja tällaisien ulkoisten uhkien torjuntaan. Me tarvitsemme tiedustelulainsäädäntöä, mutta me tarvitsemme myös viranomaisille — kaikille, puhutaan hätäkeskuspäivystäjistä ja kaikista siltä väliltä aina vankilaviranomaisiin — riittäviä resursseja, ja niitä tuossa strategiassa sitten pitää käydä läpi. Elikkä nyt on meidän tehtävämme päättää, mikä tulee olemaan Suomen turvallisuustaso jatkossa.

17.05 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Suomalaisten vakaa turvallisuudentunne on horjunut, vaikka maailman mitassa tilanne on edelleen hyvä. Hallitusohjelman visio "Suomi on maailman turvallisin maa asua, yrittää ja tehdä työtä" on vähintäänkin riittävän kunnianhimoisen. Kyseessä on siis ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selonteko. Siinä tarkastelua on tehty sisäministeriön virkamiesten näkökulmasta, ja siellä erityisesti poliisin osuus on noussut keskiöön hyvin korostuneesti — syystäkin.

Sisäisen turvallisuuden kannalta vaikuttavin asiakirja on syksyllä laadittava sisäisen turvallisuuden strategia toimeenpano-ohjelmineen. Sitä varten asetetaan johtoryhmää, ohjausryhmää, sihteeristöä ja asiantuntijaryhmiä. Strategian valmisteluun osallistuvat sisäisen turvallisuuden kannalta keskeiset asiantuntijat strategian painopistealueiden pohjalta hallinnon eri sektoreilta, maakunnista, kunnista, järjestöistä ja elinkeinoelämästä. Valmistelussa otetaan huomioon laajasti eri näkökulmat ja lähestymistavat. Keskustan esittämä parlamentaarinen neuvottelukunta täydentäisi vielä sitä tosiasiaa, että sisäinen turvallisuus on nostettu nyt todellakin arvoonsa.

Sisäinen turvallisuus on yhteinen ja hyvin laajakin asia. Selonteossakin todettu sisäisen turvallisuuden aleneva kehys on erittäin haasteellinen. Siksi tulevalle strategialla toimenpideohjelmineen on erittäin keskeinen merkitys ja sitä kohtaan on suuret odotukset. Siihen tämä selonteko ihan hyvin johdattelee. Näitten alenevien resurssien aikana vaarana on näivettyminen ja toimintojen priorisoiminen niin, että panokset ovat poissa esimerkiksi ennalta ehkäisevästä työstä, maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden viranomaispalveluista ja normaalista raja- ja muusta valvonnasta.

Arvoisa puhemies! Näistä haastavista tilanteista huolimatta hallituksen toimenpiteet ovat kuitenkin onnistuneet vastaamaan ajan yllättäviinkin haasteisiin. Turvapaikanhakijoiden tulva on otettu hallintaan lopulta hyvin, kotouttamisen tehostamisen suuntaviivat on löyty lukkoon. Käynnissä on uudistuksia, esimerkiksi tiedustelulainsäädäntö, Rajavartio-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

laitoksen toimivaltuudet vastata hybridiuhkiin, on käynnissä myöskin pelastustoimen uudistus. Ja sitten on tietysti tämä selonteko, ensimmäinen laatuaan, ja strategiatyö. Tämä strategiatyö ja sen uudet työstämistavat olisivat niitä, joita olisin suonut myöskin opposition kannattavan täällä, eli tämä parlamentaarisen neuvottelukunnan perustamista tähän yhteyteen. Tämä hyvä sisäinen turvallisuus edellyttää viranomaisten jatkuvaa ja saumatonta yhteistyötä ja myöskin kansalaisjärjestöjen ja ihmisten itsensä osallistumista. Turvallisuutta ei voi ulkoistaa vaan se on seurausta siitä, miten yhteiskunta ja sen jäsenet toimivat ja millä tavalla turvallisuus otetaan huomioon ihan jokapäiväisessä arjessa.

Arvoisa puhemies! Sosiaalinen eriarvoistuminen ja syrjäytyminen on perinteisesti koettu maassamme suurimmaksi sisäisen turvallisuuden uhaksi. Vaikea talous- ja työllisyystilanne ei ole tätä helpottamassa, ja siksi on tärkeää, että ihmiset eivät menettäisi luottamustaan yhteiskunnan toimivuuteen eivätkä myöskään poliittiseen päätöksentekoon. Merkkejä tällaisesta kuitenkin on, kun esimerkiksi turvallisuuden takaamiseksi kansalaiset ovat jo ottaneet valtaa ja vastuuta omiin käsiinsä. Työllisyyden parantaminen sisäisen turvallisuuden takaajana korostuu varsinkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien kohdalla.

Totta on, että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajat ovat hämärtyneet. Maailman konfliktialueiden auttaminen on yhä enemmän myös sisäisen turvallisuuden takaamista. Muualla käytävät sodat, kuivuus, nälänhätä ja hallitsematon väestönkasvu koituvat vakavaksi uhaksi pakolaiskriisien muodossa myös sisäiselle turvallisuudellemme. Samaa asiaa alleviivaa myös kyberuhkien rajattomuus. Uskon kuitenkin, että suomalaisen arvomaailmaan kuuluu realistinen rauhantyö, kansainvälinen yhteistyö ja sovinnon etsiminen. Maailmassa on yhä enemmän kriisejä, joissa ei ole suoranaisesti mukana kansallisvaltioita vaan erilaisia radikalisoituneita ryhmittymiä. Yhteiskunnalla pitää olla valmiudet vastata myös näihin uudenlaisiin haasteisiin, joissa turvallisuuspolitiikan uhkakuvat ovat muuttuneet.

17.10 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta on laadittu selonteko nyt ensimmäisen kerran. Kuluneen vuoden aikana maamme turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja suomalaisten turvallisuudentunne on heikentynyt merkittävästi. Maanpuolustuksen tiedotuksen suunnittelukunnan viimeisimmän tutkimuksen mukaan kaksi kolmasosaa vastaajista kokee tulevaisuuden turvattomampana, kun vuosi sitten näin ajatteli vain joka toinen. Edelleen kaksi kolmesta vastaajasta näki turvattomuuden lisääntyvän lähitulevaisuudessa.

Suomessa on jo nyt Euroopan maista vähiten poliiseja suhteutettuna väkilukuun. Uuden sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan poliisien määrä tulee vähenemään tulevana vuonna 7 000 poliisiin, ja vaikka poliisiasemien lakkautuslista hieman pieneni, vähennetään kuitenkin useita asemia. Selvityksessä todetaan, että tehokas valvonta lisää katu- ja yhteiskuntarauhaa mutta edellyttää nykyistä enemmän voimavaroja. Teknologia tarjoaa uusia mahdollisuuksia mutta ei korvaa poliisin läsnäoloa. Huolestuttavin tilanne on haja-asutusalueilla, missä poliisia hälytettäessä pelätään avun tulevan liian myöhään. Yksi kysymys on poliisin resurssien kohdentaminen. Poliisin rakennemuutoksessa hallintoa oli tarkoitus vähentää, mutta nyt pitäisi tuoda esille, onko niin todellisuudessa tapahtunut.

Rajavartiolaitoksen henkilökunnasta on leikattu 25:n viime vuoden aikana neljännes. Neljä vuotta sitten laaditusta sopeuttamisohjelmasta seuraa, että itärajan valvontahenkilöstön määrä vähenee 40 prosenttia. Tähän tulossa oleva lisärahoitus on tarpeen, mutta onko rajavartioiden määrä sen jälkeenkään riittävä? Kun turvapaikanhakijoita alkoi virrata viime syksynä länsirajalta, kaikkia tulijoita ei pystytty rekisteröimään, ja viimeisten tietojen

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

mukaan kielteisen päätöksen saaneita on kadonnut tämän vuoden aikana jo noin 2 500. Keskusrikospoliisin mukaan tähän liittyy vakavia uhkia. Tällaisen laajamittaisen laitton maahantulon on jatkossa oltava hallittavissa. Selvityksen esipuheessa todetaan: "Sisäisen turvallisuuden supistuvat resurssit ovat ristiriidassa turvallisuusviranomaisten lisääntyvien ja monimutkaistuvien tehtävien, kansalaisten odotusten sekä toimintaympäristön nopean muutoksen kanssa."

Sisäministeriön virkamiesten näkemyksen mukaan turvallisuuden ylläpito vaikeutuu tulevaisuudessa koko maassa ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Sisäisen turvallisuuden muista viranomaisista poiketen pelastustoimi on pääosin kunnallinen toimija ja kuntien rahoituksen varassa. Esimerkiksi ensihoito- ja potilassiirtopalveluiden tuottamisesta sovietaan osana sote- ja maakuntauudistusta. Maaseudulla ollaan huolestuneita näiden palveluiden riittävän nopeasta saatavuudesta.

Terveystieteiden uudistus vuonna 2010 siirsi järjestämistä vastuun kunnilta sairaanhoitopiireille, jolloin ne siirsivät palveluiden tuottamisen itselleen ja pelastuslaitoksille. Sairaankuljetusliiton mukaan useat kunnat ovat raportoineet sairaankuljetusten kustannusten huomattavasta noususta. Kustannuspaineesta johtuen esimerkiksi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on päättänyt laskea hoitotason yksikön valmiutta pohjoisella haja-asutusalueella omassa kunnassa ympärivuorokautisesta 12 tuntiin eli puoleen. Tällaiset toimenpiteet voivat aiheuttaa kohtalokkaita seurauksia.

Selonteon jälkeen tehtävässä poikkihallinnollisessa strategiassa on otettava huomioon kokonaisturvallisuus, joka koostuu monesta hyvin erilaisesta asiasta. Yhtä lailla ihmisten päivittäiseen arkeen vaikuttava sosiaali-, terveys- ja päihdepolitiikka kuin kaukaiselta tuntuva hybridihyökkäyksenkin torjuminen ovat sisäisen turvallisuuden tekijöitä. Uudelle turvallisuustilanteelle on leimallista, että ulkoista ja sisäistä turvallisuutta ei voida enää erottaa toisistaan. Tällaisia uhkia ovat esimerkiksi hybridi- ja kyberuhat sekä kasvanut terrorismin uhka. Konfliktialueella taisteluihin osallistuneiden saapuminen ja paluu Suomeen sekä ääriliikkeistä kiinnostuneiden määrän kasvu ja heidän väräyksensä radikaaliin toimintaan kohottavat uhkaa. Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden tilannekuva on kovin yhteneväinen, ja toimenpiteet tunnistettujen uhkien torjumiseksi ovat nyt hallituksen vastuulla.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan on kirjattu, että Suomi on maailman turvallisin maa asua, (Puhemies koputtaa) yrittää ja tehdä työtä. Ahkerat ja oikeudentuntoiset suomalaiset ovat tällaisen maan ansainneet. Sen turvallisuudesta on yhteisvoimin pidettävä huolta.

17.16 Mika Raatikainen ps: Arvoisa herra puhemies! Julkisen vallan tärkein tehtävä on huolehtia valtion sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Meidän tehtävämme poliittikkoina on järjestää siihen pelimerkit, ja omasta mielestäni emme ole pärjänneet kovinkaan hyvin — ei tämä hallitus eivätkä ehkä edelliseltäkään. Uskon, että sekä hallitus että oppositio ovat samaa mieltä siitä, että sisäisen turvallisuuden resurssien supistuminen sattuu erittäin huonoon aikaan. Toimintaympäristömme on muuttunut voimakkaasti, ja ne uhat, joita vielä muutama vuosi sitten pidimme melko teoreettisina, ovat nyt konkretisoituneet aivan eri tasolle. Kansalaisten turvallisuudentunne on heikentynyt huomattavasti, ja merkittävimmät syyt siihen ovat turvapaikanhakijoiden räjähdysmäinen kasvu ja terrorismin uhka. Kansalaiset kysyvätkin, riittävätkö poliisin resurssit yleisestä turvallisuudesta vastaamiseen.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Poliisien määrä on vähentynyt jo useamman määräkehyskauden ajan. Suomessa on edelleen väkilukuun suhteutettuna vähemmän poliiseja kuin melkein missä tahansa muussa maassa. Muissa Pohjoismaissa poliisien määrä suhteessa väkilukuun on ollut nousussa, kun Suomessa suunta on ollut laskeva. Jotta poliiseja olisi yhtä paljon kuin esimerkiksi Ruotsissa, se tarkoittaisi noin 9 600 uuden poliisin palkkaamista. Näin siis naapurimaa Ruotsissa. Kannattaa miettiä. Erilaisten kyselyiden mukaan kansalaiset haluaisivat lisää poliiseja turvaamaan arkeaan. Jos ja kun Ruotsin kaltaiset levottomuudet leviävät Suomeen, olemme pulassa. Täällä ei ole reserviä. Meillä on poliiseja, mutta kun alkaa tapahtua, niin se määrä, mitä on, on aika äkkiä loppuun käytetty.

Aiemmat hallitukset suuressa viisaudessaan päättivät, että vapaa liikkuvuus on hieno ja hyvä asia. Samalla he päättivät, että poliisin ja rajavaltuutuksen resurssit heikennetään. Määrärahoja on siis jo aiemmin supistettu samalla, kun rajan yli tulevien rikollisten määrä on kasvanut. On kuitenkin hyvä, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tilanteen parantamiseksi. Rikostutkintaa pyritään tehostamaan vähentämällä byrokratiaa ja sujuvoitetaan esitutkintaa muun muassa selvittämällä ja käyttämällä hyväksi nykytekniikkaa aiempaa paremmin. Kansalaisia kannustetaan siirtymään sähköiseen rikosilmoitukseen ja yleisvalvontaa tullaan kohdentamaan estävään toimintaan kohteena erityisesti toistuvasti rikoksiin syyllistyvät erilaiset yhteisöt sekä laajamittaisen väkivallan uhat. Käyttöön otetaan sähköisen viestintäteknologian ja perinteisen toimintamallin yhdistelmä turvallisuuden edistämiseksi. Tosin tässä yhteydessä on hyvä muistaa, ettei esimerkiksi kotihälytykselle vielä voida mennä digitaalisesti.

Arvoisa herra puhemies! Poliisi on varautunut poikkeukselliseen tämän vuoden kevät- ja kesäaikaan. On tosiasia, että vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden lisääntyneen määrän myötä lisääntyvät myös uutiset ahdisteluista, väkivallasta ja seksuaalirikoksista. Maanpuolustustiedotus julkaisi tutkimuksen vuodelta 2015, jonka mukaan 75 prosenttia suomalaisista oli paljon tai jonkin verran huolestunut Eurooppaan tulevien turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta. Luku on suuri. Poliisin tiedotteen mukaan seksuaalirikosten määrä nousi alkuvuoden 2016 aikana noin 13 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suojelupoliisi arvioi, että väkivaltaisesta jihadistisesta toiminnasta kiinnostuneiden henkilöiden lukumäärä kasvaa Suomessa turvapaikanhakijatilanteen vuoksi. Myös terrorismin tuki- ja värväystoiminta saattaa yhä lisääntyä. Maassamme pyörii turvapaikkainvaasion myötä tulleita potentiaalisesti sotarikoksiin syyllistyneitä tai muuten epämääräisiä henkilöitä, joiden kaikkien taustaa ei todellakaan tiedä kukaan, vaikka eräs kansliapäällikkö muuta onkin julkisuudessa kertonut. Oikeilla poliiseilla ei tällaista tietoa ole. Vastaanottokeskukset työllistävät poliisia, mikä on merkittävässä määrin ajallisesti pois muista poliisin tehtävistä.

Hallitus julkaisi joulukuussa 2015 turvapaikkapoliittisen 80 kohdan toimenpideohjelman. Nyt nämä toimenpiteet tulee toteuttaa nopeasti. Aikaa ei ole hukattavana, sillä seuraava turvapaikanhakijatulva on mahdollisesti piankin ovellamme. Perheenyhdistämisen kriteereitä on tiukennettu, humanitäärisen suojelun kategoria poistettu. Maahanmuuttovirasto on päivittänyt turvapaikkapäätöksen teon linjauksia useisiin lähtömaihin nähden, ja niiden turvallisuustilannetta päivitetään jatkuvasti. Tämä on ollut hyvä ja erittäin tarpeellinen suuntaus.

Arvoisa herra puhemies! Sisäistä turvallisuustilannetta parannetaan tiukentamalla Suomen maahanmuuttopolitiikkaa, lisäämällä tulevaisuudessa poliisien määrärahoja reilusti ja varmistamalla, että poliiseja on riittävästi kenttätyössä. Meidän on myös tiedotettava avoi-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

memmin myös ulkomaalaisten tekemistä rikoksista. Kansalaisten etuja palvelee avoin ja rehellinen tiedottaminen. — Kiitos.

17.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Turvallisuudentunne on ihmisen perustarpeita, ja siksi asia on todella tärkeä meille kaikille. Kansalaiset kokevat edelleen Suomen olevan turvallinen maa, ja ihmisten turvallisuudentunne on korkea. Tilanne on kuitenkin muuttunut, ja erityisen haasteelliseksi tilanteen tekee se, että muutosvoimia tulee monelta eri taholta. Uhkia tulee sekä oman yhteiskunnan ulkopuolelta että sisältä. Yhteiskunnan ulkopuolelta tulevia turvallisuusuhkia ovat esimerkiksi kansainvälinen terrorismi, turvapaikkaa hakevien määrän kasvu, kehitys Venäjällä, kyberuhat, tarttuvat taudit ja ympäristökatastrofit. Omassa yhteiskunnassamme esimerkiksi köyhyyden ja eriarvoisuuden kasvu sekä syrjäytyminen ja niiden seurausilmiöt ovat vakava uhka turvallisuudelle.

Turvallisuus ja sen kokeminen on siis laaja-alainen ilmiö, ja tässä selonteossa asiaa käsitellään kapea-alaisesti, keskittyen sisäasiain hallinnonalan toimijoihin, erityisesti poliisiin. Kuten selonteossakin mainitaan, tarkastelun ulkopuolelle on jätetty tuomioistuimet, syyttäjävirasto, Rikosseuraamuslaitos, Tulli sekä sosiaali- ja terveystoimi. Sisäistä turvallisuutta heikentäviä asioita, eriarvoisuutta, syrjäytymistä, tuloerojen sekä työttömyyden kasvua ei myöskään ole käsitelty. Toivottavasti tulevassa sisäisen turvallisuuden strategiassa asia huomioidaan tarpeeksi laaja-alaisesti.

Arvoisa puhemies! On huolestuttavaa, jos joudutaan tinkimään yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä, yhteiskuntarauhan varmistamisesta, piilorikollisuuden paljastamisesta ja sitä ennalta estävästä toiminnasta tai liikenneturvallisuuden valvonnasta. Toisaalta, mitä enemmän meillä on eriarvoistumista ja syrjäytymistä, sitä enemmän tarvitaan myös poliisien työpanosta. Kun tähän vielä lisätään se, että selonteon mukaan myös hätäkeskuspalvelun tason ylläpito vaikeutuu ja häiriöiden todennäköisyys lisääntyy määrärahojen vähentymisen vuoksi, niin kyllä turvallisuuden ylläpito on kokonaisuudessaan haastava tehtävä yhteiskunnassamme. Hätäkeskuksen palvelutason heikennykset hankaloittavat myös poliisien työtä. Kaikkien edellä mainittujen seikkojen yhteisvaikutukset voivat johtaa meidän ongelmia lisäävään kierteseen, joka heikentää turvallisuutta ja nostaa myöskin yhteiskunnan kokonaiskustannuksia. Tärkeintä olisikin kehittää kokonaisvaltaista ennalta ehkäisevää toimintaa, sillä pitkällä tähtäyksellä se olisi kaikkein kustannustehokkainta. Tämän näkökulman toivoisin olevan keskeisesti esillä tulevassa sisäisen turvallisuuden strategiassa.

Arvoisa puhemies! Vielä kaksi asiaa. Huolestuin todella ministeri Orpon kommentista siitä, että ensihoito ja pelastustoimi aiotaan erottaa toisistaan: ensihoito yhtiöitetään ja altistetaan tällä tavalla myöskin kilpailutukselle. Toivon todella, että hallitus vielä pohtisi tätä asiaa uudelleen, sillä tämä ratkaisu kyllä heikentäisi koko pelastustoimen kustannustehokkuutta ja erityisesti harvaan asuttujen alueiden tilanne huononisi muun muassa huolella rakennettujen synergiaetujen ja yhteisten johtamisjärjestelmien menettämisen johdosta.

Toinen asia, josta ihan tähän loppuun mainitsen tai oikeastaan kiitän, on se, että tässä selonteossa on nyt hyvin huomioitu kuitenkin tämä itärajan tilanne, eli itärajan valvontaan liittävätkin resurssit ovat myönteinen ja tärkeä asia, koska nykyisillä resursseilla tässä muutuneessa turvallisuustilanteessa ei rajavalvontaa pystytä tekemään asianmukaisella tavalla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

17.25 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta, puhutaan kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Hallituksen koulutukseen ja peruspalveluihin kohdistuva leikkauspolitiikka lisää köyhyyttä ja syrjäytymistä ja heikentää sisäistä turvallisuutta. Kaikki pohjautuu meillä Suomessa siihen luottamukseen, että jokaisesta pidetään huolta. Yhteiskuntarauha muodostuu siitä, että kansalainen voi luottaa yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen ja tyytymättömyys kanavoituu vaaleissa, ei radikaaleina, väkivaltaisina tekoina, kuten Välimeren toisella puolella on tapahtunut.

Euroopan lähialueilla yhteiskuntien epävakautta ja levottomuuksia ruokkii nuorisotyöttömyys, koulutuksen ja terveydenhuollon puute, eriarvoisuus ja korruptio. Viha muhii ja kasvaa, jos kansalaisilla ei ole ihmisoikeuksia ja poliittisia vaikutusmahdollisuuksia eikä tulevaisuuden toivoa. Ihmiset kokevat, että heidät on hylätty oman onnensa nojaan. Tällöin ei millään ole enää mitään väliä. Terroristien on helppo saada rekrytoitua lisää vihaisia joukkoonsa ja yhteiskunnat radikalisoituvat. Suomessa tällainen tuntuu kaukaiselta ajatukselta, mutta emme voi pitää sisäistä turvallisuuttamme itsestäänselvyytenä, vaan siitä on pidettävä jatkuvasti huolta kansalaisyhteiskuntaa ja pohjoismaista hyvinvointivaltiota vahvistaen. On parempi, että olemme kaikki tavallisia keskivertosuomalaisia kuin että polarisoidumme ja jakaudumme äärihaloille.

Arvoisa puhemies! Huoli kansalaisten jakautumisesta ja sisäisestä turvallisuudesta tulisi olla myös rikkaiden huolena. Esimerkiksi Yhdysvalloissa Los Angelesissa lähellä Beverly Hillsin hienoja taloja on Skid Row'n kaupunginosa, joka on yksi suurimmista köyhien asuinalueista Yhdysvalloissa. Siellä asuu noin 7 000 koditonta kaduilla. Rikkaat puolestaan ovat joutuneet aitaamaan omat asuinalueensa ja talonsa, ja vartijat kulkevat yötä päivää partioimassa. Turvatoimet on tehty, jotta köyhät eivät tule ryöväämään rikkaiden jääkaappeja. Tällainen ei ole onnellista elämää kenellekään.

Tahdon sanoa sitä, että Suomen sisäinen turvallisuus on paljon laajempi asia kuin viranomaisten määrä, vaikka sekin kuuluu siihen osaltaan, ja pidän erittäin tärkeänä poliisien riittävää määrää. Hallituksen tulisi kuitenkin sisäisen turvallisuuden näkökulmasta lähestyä tavallisten ihmisten hätää ja tehdä esityksiä, jotka lisäävät yhteiskunnan yhteenkuuluvuutta ja pienentävät eriarvoistumiskehitystä liittyen nuoriin, työllisyyteen, asumiseen, peruspalveluihin ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen.

Nyt saadulla vuoden mittaisella kokemuksella tästä Sipilän porvarihallituksen arvomaailmasta minulla on tunne, että tämän hallituksen jäljiltä Suomessa tulee olemaan yhä enemmän ihmisraunioita, köyhiä, sorrettuja ja yhteiskunnan ulkoreunoille jääneitä. Vaikuttaa sille, ettei hallitus halua samastua köyhän ihmisen asemaan ja kantaa huolta oikeudenmukaisuuden toteutumisesta ja riittävästä toimeentulosta. Tämä heikentää sisäistä turvallisuuttamme. Hallitus asettaa tärkeysjärjestyksessä jatkuvasti markkinat ihmisten ja kansalaisyhteiskunnan edelle unohtaen sekä ihmisen että moraalin, keskittyen kohtuuttomasti etsimään vain taloudellista tulosta ja tehden, ministeri Stubbin sanoin, historiallisen kokoomuslaista politiikkaa.

17.31 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston selonteko Suomen sisäisestä turvallisuudesta tulee erittäin hyvään aikaan, aikaan, jolloin Euroopassa kuohuu ja se turvallisuudentunne, mikä kansalaisilla Suomessa on ollut ja myös Euroopan alueella on ihmisillä ollut, on aika pahasti järkkynyt. Kun tähän samaan yhteyteen lisätään vielä vaikea taloudellinen tilanne Euroopassa ja varsinkin Suomessa, on sellainen yhteisvaikutus syntynyt, joka nyt tässä selonteossa selvitetään Suomen osalta. Voi sanoa, että on

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

erittäin hyvä, että tämä tilanne käydään nyt rauhassa läpi, minkä jälkeen ruvetaan tekemään johtopäätöksiä ja toimenpiteitä sitten niillä varoilla, mitä on käytettävissä. Tärkeää on kuitenkin, että teemme rauhassa tämän työn, ja valtioneuvoston selonteko antaa sille erinomaisen pohjan.

Ulkoiset tapahtumat ovat muuttaneet Suomen turvallisuustilannetta olennaisesti. Väli­meren ympäristössä tapahtuneet asiat viime vuosina ovat olleet järkyttäviä: Syyriassa suoranainen aktiivinen sota, täysimittainen sodankäynti, taikka sitten Libyan alueella eräänlainen epävarma kapinatilanne on jatkunut jo pitkään eikä näytä rauhoittuvan vielä tänäkään päivänä. Samoin Irakin alueella on jatkuva sotatilanne päällä, mikä johtaa siihen, että pakolaisvirta suuntautuu yhä voimakkaasti kohti Eurooppaa. Tässä tarvitaan Euroopan unionin mittapuussa yhteistyötä, jotta saamme tämän pakolaisvirran hallintaan. Samalla se vaikuttaa myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen, kuten olemme viime talven aikana havainneet. Terrorismiuhka Euroopassa ja myös Suomessa on olemassa joka päivä, ja tätä tilannetta ei missään tilanteessa sovi väheksyä. On tärkeää, että itse käymme läpi omat asiamme huolella ja valmistaudumme siihen, että kansalaisten turvallisuus pystytään takaamaan kaikissa olosuhteissa.

Poliisin asema sisäisessä turvallisuudessa aina korostuu ja on erittäin tärkeä. On tärkeää, että poliisilla on näkyvyyttä koko maan alueella. Viime aikoina käyty keskustelu poliisiasemien sijainnista, missä poliisiasemat Suomessa sijaitsevat, on saatu päätökseen sijoituspaikkojen osalta. On hyvä, että siinä on huomioitu myös pitkät välimatkat. Annan sille erittäin suuren arvon, että sisäministeri Orpo on tämän asian ottanut vakavasti ja huomioinut nämä erilaisten alueiden erilaiset vaatimukset. Se on totta, että meillä on rahaa tällä hetkellä niukalti käytettävissä, mutta se, mitä meillä on, pitää käyttää järkevästi ja pyrkiä hyvään ratkaisuun koko Suomen edut huomioiden.

Poliisin tehtävistä sanoisin, että huumetutkinta on sellainen asia, joka pitää hoitaa entistä paremmin. Hyvin monien nuorten elämä tuhotaan huumeilla, ja tähän asiaan meidän pitää panostaa jatkossakin lisämäärärahoja. Järjestäytynyt rikollisuus nostaa päätään eri muodoissaan ympäri Suomea, ja jatkuvasti erilaisia järjestäytyneitä rikollisryhmiä saapuu Suomeen. Yhtä lailla kyberuhat ovat meillä valtava riski. Poliisin ja viranomaisten on tähän valmistauduttava myös ja pidettävä vara, etteivät tietoverkkojen kautta tulevat hyökkäykset koidu Suomelle suureksi haitaksi tai peräti kohtalokkaiksi. Suojelupoliisin tehtävä on myös tärkeä, että saamme tietoa yhteistyökumppaneiltamme ja hankimme sitä tietoa etukäteen, jotta voimme valmistautua niihin mahdollisiin uhkiin, jotka meitä uhkaavat.

Tiedustelulakeja koskeva valmistelu on parhaillaan käynnissä ministeriössä, ja tarkoitus on, että tämän vuoden aikana tämä valmistelutyö saadaan jonkun asteiseen hyvään päätökseen yhteistyössä. Tietenkin siinä tarvitaan Puolustusvoimia ja myös sitten lakiasiantuntijoita, kun tiedustelulakeja valmistellaan, kun kysymys on aika pitkälti myös ihmisten perusoikeuksista, jotka perustuslaki turvaa.

Rajavartioston tehtävä on vaativa tällä hetkellä Suomessa. On tärkeää, että eduskunta turvaa Rajavartioston riittävät resurssit ja ennen kaikkea niin, että kun asumme täällä Schengenin ulkorajalla, niin pystymme nämä Suomen rajat turvaamaan niin, että siellä rajoja vartioi riittävä määrä rajavartijoita ja myös tekninen laitteisto on kunnossa. Sillä alueella on varmasti haasteita, mutta yhtä tärkeää kuin se, että meillä on ulkoiset puitteet kunnossa, on se, että myös naapureihin ne suhteet pidetään kunnossa ja että voimme luottaa siihen, että myös toisella puolella viranomaisten ja Suomen viranomaisten yhteistyö säilyy. Tästä meillä on viimeisenä hyvänä esimerkkinä tehty sopimus, jolla pohjoisten

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kansainvälisten rajanylityspaikkojen liikenne pannaan ulkopuolisilta kiinni puoleksi vuodeksi Raja-Joosepin ja Sallan rajanylityspaikoilla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, yksi kommentti siitä, että turvallisuuden ja Suomen turvallisuustilanteen ja vakauden kannalta on tärkeää, että pystymme hoitamaan myös tätä isoa asiaa eli Suomea taloudellista tilannetta paremmaksi. Kun ihmisillä menee hyvin taloudellisesti ja henkisesti, niin elämä on silloin paljon turvatumppaa ja mukavampaa kuin silloin, jos taloustilanne jatkuu vaikeutuvana ja talouskriisi kärjistyy.

17.36 Lasse Hautala keski: Arvoisa herra puhemies! Tämä valtioneuvoston tänään julkaissama selonteko sisäisestä turvallisuudesta on ollut hyvä tilannekatsaus eri virastojen ja laistosten sisäiseen tilanteeseen, resursseihin ja myöskin sisältää ideoita toiminnan kehittämiseen.

Ajankohtaisimpia asioita sisäisessä turvallisuudessamme on tämä turvapaikkatilanne. Viime vuonna Suomeen saapui hiukan vajaa 32 500 turvapaikanhakijaa, mikä määrällisesti on noin kymmenkertainen aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tässä tilanteessa meidän tulee varautua siihenkin, että meille Eurooppaan saattaa tulla uusi aalto johtuen erityisesti Etelä-Euroopan tilanteesta ja myöskin Turkin tilanteesta. Niiden, jotka ovat jo hakeneet turvapaikkaa meiltä, kotouttaminen on yksi keskeisimpiä asioita, mikä pitää hoitaa, että sisäistä turvallisuutta ei tämän takia vaarannettaisi. Se on myös erittäin iso haaste kunnille. Valitettavasti kuitenkin on niin, että nämä turvapaikanhakijat, sen jälkeen kun he ovat saaneet oleskeluluvan, ovat vapaita siirtymään maan sisällä. Tähän mennessä on tullut osoitukseksi, että he haluavat siirtyä suurimpiin keskuksiin, mikä tuo tietysti niihin keskuksiin isot asiat hoidettavaksi.

Sisäisen turvallisuuden keskeisempiä toimijoita ovat poliisit, ja täällä tänään on käyty keskustelua poliisin resursseista, poliisimääristä. Hallitus on linjannut, että poliisien määrä tulee olemaan vähintään 7 000 kenttäpoliisia plus sitten suojelupoliisi päälle. Se, että me päädyimme tähän 7 000:een, merkitsee sitä, että meidän tulee lisätä poliisikoulutuksen vetovoimaisuutta ja sen vetovoimaisuuden lisäksi myöskin sitä, että me saamme riittävän laadukasta hakijajoukkoa poliisikoulutukseen. Ajankohtaisista kysymyksistä terrorismi ja sen torjunta ovat myöskin semmoisia asioita, joihin meidän pitää ennalta varautua. Ja aina kun nyt viime aikoina Euroopassa on tapahtunut terrorismitekoja, niin se on lisännyt myös valmiutta meillä ja näin ollen se on vienyt myöskin sitten työpanoksia.

Syrjäytyminen on maan sisäisistä kysymyksistä yksi suuri sisäisen turvallisuuden ongelma. Työttömyys ja ihmisten taloudellinen tilanne ajaa herkästi syrjäytymisen tielle, ja siitä tulee sitten ongelmia.

Täällä on myöskin monissa puheenvuoroissa pohdittu tätä itärajan tilannetta, ja siinä korostaisin nimenomaan hyviä suhteita Venäjään ja yhteistyötä.

Tuohon sisäisen turvallisuuden selontekoon on kerätty myöskin näitä tunnuslukuja. Tällä hetkellä kaksi kolmasosaa kansalaisista näkee, että tulevaisuuden osalta turvattomuus on lisääntymässä. Sitä myöskin kuvaa se, että selvittämättömien rikosten määrä on kasvussa, ja se sekä poliisin toiminta-ajan kasvu yli minuutilla ovat selkeitä osoituksia siitä, että näihin resursseihin ja turvattomuuden torjuntaan tulee kiinnittää huomiota. Myös tutkinta-ajat ovat osin pidentyneet. Suojelupoliisi on meillä erittäin tehokas yksikkö. Runsaan 20 miljoonan euron määrärahalla suojelupoliisi toimii erittäin tehokkaasti, verrattiin sitä mihin Euroopan maahan hyvänsä. Sisäisen turvallisuuden työssä poliisin, Tullin ja Rajavartioston yhteistyö on äärimmäisen tärkeää.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Palo- ja pelastustoimi liittyy läheisesti sisäiseen turvallisuuteen, ja siellä tämä vapaaehtoistyön merkitys palvelun toteutuksessa on tärkeä. Pelastustoimi on mukana maakuntaudistuksessa, ja sillä tavoitellaan kustannusten kasvun rajaamista alle prosenttiin per vuosi. Aikaisemmin on sisäministeriö linjannut, että päätöksenteko menisi näille viidelle erityisvastuualueelle, joissa yliopistolliset sairaalat toimivat. Pidän tätä kuitenkin asiana, joka tulisi vielä uudelleen harkita, koska maksajat ovat maakunnissa ja päätöksenteko tämän jälkeen olisi sitten näillä viidellä alueella.

17.42 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selonteko on tässä päivän aikana ollut käsittelyssä, ja itse koen niin, että tämä on ehkä tarpeellisimpia selontekoja, mitä tällä hallituskaudella tehdään. Tässä tulee hyvin kuvattua suomalaisten viranomaisten keskinäinen yhteistyö, se, kuinka se toimii ja kuinka sitä mahdollisesti pitää vielä tehostaa.

Itse omassa puheenvuorossani haluan nostaa esille erityisesti vapaaehtoisen palokuntatoiminnan tai yleensäkin pelastuslaitoksien toiminnan. Sopimuspalokunnat Suomessa tekevät merkittävän määrän ensivastetehtäviä, ja siksi koen, että tämä asia on erityisen tärkeä.

Pidän julkistettua ensimmäistä sisäisen turvallisuuden selontekoa hyvin kirjoitettuna. Se nostaa selkeästi esiin kansalaisten ja päättäjien pohdittavaksi sen, miten sisäisen turvallisuuden tila voi heiketä, jos sisäisen turvallisuuden riittävistä resursseista ei huolehdita. Tämä selonteko ei varmaan jää pölyttymään arkistoihin, vaan tehtyä hyvää työtä käytetään perusteltujen päätösten tekemiseen. Olen kuitenkin huolestunut siitä, jos pelastustoimen menotaso kehittyy selonteossa kuvatulla tavalla. Jos tällainen kehitys toteutuu, pelkään sen romahduttavan pelastustoimen palvelun. Pelastustoimi on henkilöstömäärältään sisäisen turvallisuuden suurin toimija. Sen operatiivisissa pelastustehtävissä toimii pelastushenkilöstö, joka muodostuu noin 4 000 ammattilaisen ja 13 400 sopimuspalokuntalaisen toimista. Tällä henkilöstöllä on toistaiseksi pystytty pelastustoimen palvelut järjestämään koko maassa. Pelastustoimi nauttii myös tutkimusten mukaan turvallisuusviranomaisista kustannustehokkuudestaan huolimatta suurinta kansalaisten luottamusta.

Sisäisen turvallisuuden selontekoa on valmisteltu yhtä aikaa ulko- ja turvallisuuspoliittisen ja puolustuselonteon kanssa. Kun viimeinenkin selonteko valmistuu, nähdään selontekojen koko kuva ja se, mihin yhteiskunnassa halutaan satsata. Jos Suomessa ei sisäinen turvallisuus ole riittävällä tasolla ja kansalaiset kokevat olonsa turvattomaksi, mikä on silloin olemisemme perusta, on syytä kysyä.

Nyt hiukan tilastoa suomalaisesta palokuntatoiminnasta. Suomessa toimii 709 sopimuspalokuntaa, jotka jakautuvat 491 yhdistysmuotoiseen sopimuspalokuntaan eli vpk:hon ja 200 henkilökohtaisen sopimuksen sopimuspalokuntaan eli hspk:hon. Meillä on lisäksi myös 18 työpaikkasopimuspalokuntaa. Näissä yhteensä toimii noin 13 400 hälytyskelpoista palokuntalaista. Paloauto lähti viime vuonna hälytystehtävään sopimuspalokunnan asemalta 75 294 kertaa. Tämä on tarkka tilasto. 5 minuutissa hälytyksestä ympäri vuorokauden yhteiskunnan käytössä on palokuntasopimuksen mukaisesti 1 400 sopimuspalokuntalaista. Puolessa tunnissa henkilöstömäärä on kasvanut jo yli 3 000:een. Puhumme siis erittäin merkittävästä toiminnasta. Sopimuspalokunnista 380 tekee ensivastetehtäviä, ja kun tähän lisätään ammattipalokunnat, ensivasteessa toimii noin 500 palokuntaa Suomessa. Usein pelastuslaitoksesta onkin kiinni, miten tämä ensivastetoiminta kaiken kaikkiaan koko maassa toimii.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Kaiken kaikkiaan nämä 33 000 palokuntalaista, joista hälytyskelpoisia on siis se 13 400, luo suomalaiseen yhteiskuntaan sellaisen turvallisuuden ja pelastustoimen turvallisuusreservin, jota on hyvä käyttää erilaisissa palokuntayhdistyksissä, harrastus- ja valmiuosastoissa muun muassa. Haluan antaa tällaiselle toiminnalle suuren arvostukseni ja tukeni.

17.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden uhkista suomalaisia huolettaa kaikkein eniten työllisyystilanne. Näin kertoo maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan kysely siitä, millaiset asiat herättävät suomalaisissa turvattomuutta. Listan kärkipäähän nousivat myös Euroopan talouden näkymät ja ilmaston lämpeneminen. Sisäisen turvallisuuden selonteko ei ota kantaa mihinkään näistä. Siinä keskitytään perinteiseen turvallisuuskäsitykseen: poliisiin, pelastustoimeen ja Rajavartiolaitokseen. Taloudellista turvallisuutta ei kuitenkaan voi erottaa tästä perinteisestä turvallisuudesta. Hallituksen rajut leikkaukset kaikkein heikoimmilta synnyttävät aiheellista huolta myös yleisen turvallisuuden näkökulmasta. Tiedämme, että syrjäytyminen on yhteydessä rikoksen poluille ajautumiseen ja ajatusmaailman radikalisoitumiseen. Pelkoa työpaikan menetyksestä ei poliisi pysty poistamaan. Se poistuu sillä, että puututaan työttömyyteen ja luodaan uusia työpaikkoja, että turvataan jokaiselle kohtuullinen toimeentulo, että varmistetaan se, ettei kukaan putoa kelkasta.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina huomattavasti kasvanut maahanmuutto on lisännyt turvattomuuden tunnetta, mikä myös näkyy maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan kyselyssä. Ihmisten huolta ei hälvennetä sillä, että rasistiset katupartiot kulkevat kaupunkien kaduilla. Ne eivät lisää turvallisuutta — päinvastoin, ne lisäävät turvattomuutta. Emme tarvitse katupartioita. Kansalaisten turvallisuuden varmistaminen kuuluu poliisille. Suomalaiset luottavat poliisiin, ja niin pitää olla jatkossakin. Tarvitaan lisää määrärahoja siihen, että poliisien määrää kenttätöissä voidaan kasvattaa. Tarvitsemme lisää lähipoliisitoimintaa. Kulttuuritaustojen tuntemus ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen on poliisityössä yhä tärkeämpää. Poliisien rekrytoinnissa pitää lisätä maahanmuuttajataustaisten ja naisten osuutta. Hyvä kotouttaminen ja maahanmuuttajien pääsy mukaan yhteiskuntamme täysivaltaisiksi jäseniksi on avainasemassa kasvaneen maahanmuuttotilanteen hallinnassa. Perheenyhdistämisen tiukentaminen on huonoa turvallisuuspolitiikkaa. Yksin tänne tulleet turvapaikanhakijanuoret ovat kaikkein suurimmassa riskissä radikalisoitua.

Arvoisa puhemies! Kasvava haaste turvallisuudessa on se, miten harvaan asutuilla alueilla ihmisten turvallisuus voidaan varmistaa. Huolimatta poliisin, pelastuslaitoksen ja Rajavartioston hyvin toimivasta viranomaisyhteistyöstä avun saaminen kestää monesti liian kauan. Tähän haasteeseen on vastattu erilaisin hankkein. Esimerkiksi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK on aloittanut Kyläturvallisuus-hankkeen. Pohjois-Karjalassa on menossa EU-rahoitteinen Turvaa maaseudulle -hanke. Hankkeiden tavoitteena on lisätä kylien turvallisuusosaamista ja toimintakykyä erilaisten häiriötilanteiden varalle. Tulipaloja turvallisuushankkeilla ei kyllä sammuteta. Niistä on kuitenkin saatu hyviä kokemuksia liittyen turvallisuudentunteen lisääntymiseen, häiriötilanteiden ennaltaehkäisyyn sekä kyläläisten valmiuteen ottaa vastuuta. Sillä aikaa kun kyläläiset odottavat avun saapumista, he osaavat käyttää ajan toimenpiteisiin, jotka auttavat viranomaisia tarttumaan heti toimeen heidän saapuessaan paikalle. Hankkeissa kehitettyjä toimintamalleja tulee jatkossa ottaa osaksi pysyvää toimintaa.

Arvoisa puhemies! Poliisien määrä tulee lähivuosina vähenemään eläköitymisen vuoksi joka tapauksessa, sillä vaikka poliisille lisättäisiin nyt rahaa, ei meillä ole riittävästi koulu-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tettuja poliiseja. Työtä tekevien käsiparien vähentyessä on tärkeää miettiä, mitä jäljelle jäävät tekevät. Priorisointia tehtäessä kiusaus saattaa olla suuri vähentää ensimmäisenä sellaisesta poliisityöstä, joka ei näy ulospäin. Pitää kuitenkin muistaa, että toimistostakin käsin tehdään tärkeää työtä, esimerkiksi selvitetään ympäristö- ja talousrikoksia ja torjutaan harmaata taloutta. Myös ennalta ehkäisevästä työstä ja piilorikollisuuden torjunnasta ollaan selonteon mukaan valmiita leikkaamaan. Näistä leikkaaminen olisi lyhytnäköistä ympäristön ja oikeudenmukaisuuden kannalta, mutta se myös lisäisi entisestään leikkauspainetta valtionhallinnossa. Ympäristö- ja talousrikoksista ja harmaasta taloudesta saadut tulot ovat menoja suuremmat, ja aivan kuten kaikilla muillakin aloilla, myös rikosten torjunnassa ennalta ehkäisevä työ on pitkän päälle huomattavasti edullisempaa. Muistetaan siis turvallisuuskysymyksissäänkin avara mieli ja kauas näkevä katse.

17.52 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! On selvää, että suurin uhka Suomen sisäiselle turvallisuudelle on islamisaation eteneminen. Jokaisessa länsimaassa se on merkinnyt rikollisuuden kasvua ja kantaväestön keskinäisen vastakkainasettelun lisääntymistä ja jyrkentymistä ja tietenkin yhä nousevia veroja ja maksuja siivestäjien elättämisen kattamiseksi. Nytkin hallitus joutuu lisäämään 230 miljoonaa näille lisää rahaa, ja kun samaan aikaan maatalous ajetaan alas ja konkursseja tulee, niin sinne ei löydy rahaa, koska tästä on tullut tämmöistä ihme humanismia, mitä liekään.

Ruotsissa poliiseja irtisanoutuu sankoin joukoin, enkä ihmettele sitä lainkaan, kun maahanmuuttajajengit alkavat ottaa haltuunsa kokonaisia kaupunginosia ja hallita niitä pelolla ja väkivallalla. Viranomaisten peli niillä paikoin on pelattu. Ruotsissa on jo kymmeniä no go -alueita. Seurauksena on se, että kaikki kynnelle kykenevät muuttavat niin sanotusti paremmille alueille, sekä se, että tavallisetkin ihmiset alkavat pelätä ja sen takia varustautua: hankitaan turvasumuttimia, suojataan kodit ja muu omaisuus hälytysjärjestelmillä, ostetaan yksityisiä turvapalveluita, aletaan muuttaa arkipäiväisiä rutiineja, kuten kulkureittejä, ja kenties pukeutumistakin. Kaikki tämä tehdään turvallisuuden maksimoimiseksi. Henkilökohtaisesti en pidä ollenkaan huonona sellaisia ryhmittymiä kuin Odinin soturit. Nämä takaavat turvallisuutta, koska poliisi sitä ei pysty tekemään tällä hetkellä. Jos ja kun heidän läsnäolonsa estää yhdenkin rikoksen ja ennen kaikkea lisää kansalaisten turvallisuudentunnetta, ovat he onnistuneet.

Arvoisa puhemies! Suomessa on kateissa tuhansia turvapaikkaturisteja. Lehtitietojen mukaan sisäministeri olettaa heidän lähteneen maasta. Pidän hänen oletustaan turhan optimistisena. Uskon, että Suomessa on vähintään satoja mutta todennäköisesti tuhansia taistelukuntoisia nuoria Lähi-idän miehiä, joilla on pitkän ja luultavasti verisenkin historian tausta. Monet varmaankin muistavat irakilaisen herrasmiehen, jonka sosiaalisen median tililtä löytyi erittäin raakoja kuvia. Pirkanmaan käräjäoikeus tuomitsi tälle Irakin etsintäkuulluttamalle sotarikolliselle ehdollista. Missä kyseinen henkilö mahtaa olla nyt? Miten kävi hänen turvapaikkahakemuksensa?

Arvoisa puhemies! Toistan, mitä sanon debatissa: Lisäksi, kun otetaan huomioon tämä väestörakenne, miten me kotoutamme tämän islamilaisen porukan meidän kotimaahamme? Täällä on 155 kuntaa, joissa on nuoria miehiä ja sukupuolijakauma epätasapainossa samalla tavalla kuin Kiinassa. No, tänne meidän keskellemme aletaan laittamaan lisää näitä miehiä, ja tulee näitä Ismailin jälkeläisiä, jotka ovat sotineet aina keskenään, eikä koskaan rauhaa tule. Se on mahdoton yhtälö. Tulevaisuus tulee olemaan erittäin synkkä, jos

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tämä jatkuu. Sanoisin tähän — olen kerran aikaisemminkin puhunut siitä — että rajat kiinni ja paras eriste islamisaatiolle on piikkilanka. — Kiitos.

17.57 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on paitsi poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen ja muiden turvallisuusviranomaisten toimintaa ja resursseja myös, niin voi ehkä sanoa, että ennen kaikkea turvallisuudentunnetta kansalaisten keskuudessa. Monet tilastot osoittavat, että rikollisuus on sinänsä vähentynyt muutamia rikosnimikkeitä lukuun ottamatta, mutta samalla kansalaisten turvattomuuden tunne on monelta osin lisääntynyt, ja turvattomuutta tunnetaan vielä enemmän siellä, missä itse asiassa rikoksia tapahtuu vähän. Osin tähän vaikuttaa poliisin ja muiden viranomaisten vähäinen näkyminen katukuvassa. Senkin voi todeta, että harva-alueella poliisin vähäisyys voi johtaa ja toisinaan on jopa johtanut siihen, että rikoksista jätetään ilmoittamatta, kun ajatellaan, ettei poliisi tule kuitenkaan paikalle. Tällaista kehitystä meidän ei tulisi sallia.

Arvoisa puhemies! Hallitusneuvotteluissa sisäinen turvallisuus ja oikeudenhoito olivat niin sanottu kivijalkatyöryhmä. Tämä nimitys on mielestäni aika osuva siinä mielessä, että ulkoinen ja sisäinen turvallisuus ovat yhteiskunnan peruskiviä. Olemme huomanneet, että niissä maissa, joissa ulkoinen tai sisäinen turvallisuus järkkyy, kaikki yhteiskunnan toiminnot kriisiytyvät. Useinhan nämä tapahtuvat yhtä aikaa: maissa, joissa on sotia, ei ole ulkoista eikä sisäistä turvallisuutta. Silloin kun yhteiskunta ei pysty ylläpitämään turvallisuutta kansalaisille, ei kansalaisten hyvinvoinnistakaan kyetä huolehtimaan.

Siksi voi sanoa, että moderninkin yhteiskunnan ensisijainen tehtävä on pitää yllä sekä ulkoista että sisäistä turvallisuutta. Kun perusasiat ovat kunnossa ja riittävästi resursoitu, voidaan panostaa myös erittäin tärkeään arjen turvallisuuteen. Jokainen meistä varmasti haluaa tarjota turvallisen arjen niin lapsille kuin kaikille suomalaisille. Tällöin puhutaankin laajasta kokonaisuudesta, ennalta ehkäisevästä työstä, kriminaalipolitiikasta, alkoholi-politiikasta, oikeuspolitiikasta ja niin edelleen. Voi sanoa, että rosvot pitää saada kiinni, rikokset tutkia ja rangaista lakien mukaisesti.

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja muut oikeusvaltion peruspilarit ovat myös osa turvallisuutemme kokonaisuutta. On tärkeää huomata, että oikeusvaltion toimiminen ja tähän liittyen vaikkapa Suomessa erittäin vähäinen korruptio ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat myös kansalaisten turvallisuudentunteeseen, siihen tunteeseen, miten he ovat kokeneet, kuinka turvallinen maa tämä Suomi on elää ja asua.

Arvoisa puhemies! Meidän päättäjien tärkeä tehtävä on pitää turvallisuuden perusasiat siinä kunnossa, että voimme keskittyä tuohon edellä mainitsemaani arjen turvallisuuden parantamiseen ja kansalaisten hyvinvoinnin parantamiseen. Tällöin turvallisuus voi olla meille myös kilpailuvaltti niin matkailussa kuin kaikessa muussakin elinkeinoelämässä. Voin todeta, että jos ajattelemme Suomen ja etenkin pohjoisen Suomen nykyistä erittäin voimakasta matkailun kehittymistä — voi sanoa, että buumia — varmasti yksi selittävä tekijä on se, että meillä on olemassa toki hieno, ainutlaatuinen luonto, puhdas, voi sanoa, että mitatusti Euroopan puhtain ilma, mutta me olemme myös maa, jossa kaikki toimii ja tänne on turvallista tulla. Tämä on varmasti yksi niistä keskeisistä tekijöistä, jotka myös mahdollistavat meidän matkailumme tulevaisuuden kehittymisen.

18.02 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Viimeaikaisessa keskustelussa on korostunut huoli viranomaisresurssien riittävydestä ja tasosta tulevaisuudessa. Maassamme vallitsee tilanne, jossa sisäisen turvallisuuden kestävyyttä koetellaan sekä kansalaisten että

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

poliisiin näkökulmasta. Suomessa viranomaisiin luotetaan, ja hallitus haluaa vaalia tätä perinnettä, koska luottamus vahvistaa turvallisuutta. On kuitenkin realistista todeta, että poliisin työturvallisuus heikkenee, kun partioita vähennetään ja vaativiin tehtäviin mennään jatkossa pienemmällä porukalla, usein myös vailla mahdollisuutta saada apujoukkoja. Tämä saattaa johtaa voimakeinojen käytön lisääntymiseen ja sitä kautta poliisin nauttimaan luottamuksen heikkenemiseen.

Poliisien työtehtävien kenttä paisuu ja monimutkaistuu. Turvapaikanhakijat lisäävät painetta poliisin resursseissa ja yleisessä jaksamisessa. Tämä viesti tulee kentältä hyvin vahvana. Hälyttävää on myös se, että yhä enemmän tulee postia kansalaisilta, jotka kertovat pelkäävänsä omasta, perheensä tai läheisensä puolesta. Poliisien määrän vähentäminen entisestään sopii huonosti tähän yhtälöön. Kuten nyt käsittelyssä olevassa sisäisen turvallisuuden selonteossa todetaan, poliisien määrän pienentäminen tulee eittämättä johtamaan siihen, että poliisin keskeisiä tehtäviä joudutaan jättämään hoitamatta sekä poliisin näkyvyyttä yleisillä paikoilla laskemaan. On kuitenkin huomattava, että poliisimiesten määrä on ollut laskussa useamman määrärahauden. Kyse ei ole vain tämän hallituksen sopeutuksista, vaan myös edellisten aikana määrärahat ovat laskeneet.

Arvoisa puhemies! Jo nyt tiedämme, että esimerkiksi rikosten tutkinta-ajat ja oikeusprosessit ovat pidentyneet entisestään. Entä miten hoituu turvallisuuden ylläpito harvaan asutuilla alueilla tulevaisuudessa, joilla toimintavalmiusajat ovat jo nyt paikoitellen sietämättömän pitkiä? Tämän päivän Etelä-Suomen Sanomien mukaan Hämeen poliisissa keskimääräinen käsittelyaika on nyt 135 vuorokautta. Hankalimmat tapaukset voivat kestää vuosikautia. Yli puolitoista vuotta vanhoja juttuja on noin sata. Vähäisempiä juttuja ei välttämättä oteta lainkaan tutkittavaksi, koska poliisin voimavarat eivät yksinkertaisesti riitä. Rikosylikomisario Martti Hirvonen totesi haastattelussa, että priorisointia on tehtävä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten oikeusvarmuuden ja perusturvallisuuden varmistamisen tulee olla keskiössä Suomen tulevaisuutta rakennettaessa. On myös muistettava, että sisäinen turvallisuus on merkittävä kilpailutekijä, kun yritykset pohtivat maantieteellistä sijoittumistaan. Sisäisen turvallisuuden turvallisuushaasteisiin hallitus pyrkii vastaamaan muun muassa kehittämällä viranomaistoimintaa kaikilla hallinnonaloilla aikaisempaa voimakkaammin yhteisiin päämääriin tähtäävänä.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Mattilakin totesi puheessaan, Suomen suunta ja linja on pidettävä kirkkaana, jos haluamme pitää ja säilyttää Suomen yhtenä maailman turvallisimmista maista.

18.06 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä käsiteltävänä olevassa hallituksen sisäisen turvallisuuden selonteossa muun muassa todetaan terrorismin uhan kohonneen Suomessa. Selonteon mukaan terroriuhkaa kohottavat konfliktialueilla taisteluihin osallistuneiden tulo Suomeen ja ääriliikkeistä kiinnostuneiden henkilöiden määrän lisääntyminen. Myös laajamittainen laitton maahantulo on mainittu selonteossa merkittävänä turvallisuusympäristön muutoksen syynä.

Merkittävin sisäiseen turvallisuuteen kohdistuva muutos liittyy epäilemättä maahanmuuttokriisiin. Suomeen saapui viime vuonna ennätykselliset yli 32 000 turvapaikanhakijaa, joita varten perustettiin uusia vastaanottokeskuksia nopeassa tahdissa viime syksyn aikana. Vastaanottokeskuksista on kadonnut vuoden 2015 ja alkuvuoden 2016 aikana peräti noin 2 500 turvapaikanhakijaa. Merkittävä osa kadonneista turvapaikanhakijoista on to-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

dennäköisesti jäänyt oleskelemaan Suomeen, vaikka osa heistä onkin oletettavasti jo poistunut maasta.

Toissa viikolla keskusrikospoliisin tiedusteluosaston päällikkö Sanna Palo arvioi, että vastaanottokeskuksista viranomaisten tietämättä poistuneisiin turvapaikanhakijoihin liittyy vakavia riskejä. Palon mukaan niitä liittyy erityisesti henkilöihin, jotka ovat tulleet Suomeen väärillä henkilöpapereilla tai kokonaan ilman papereita. Toisaalta sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nergin arvion mukaan Suomessa on ennestään oleskellut hie-man yli tuhat paperitonta henkilöä. Tosin heidän tarkkaa määräänsä on varsin vaikea arvioida. Paperittomien lukumäärän kasvu on joka tapauksessa hyvin merkittävä, ja vastaanottokeskuksista kadonneiden henkilöiden motiivit saapua Suomeen eivät myöskään aina ole viranomaisten tiedossa. Edellä mainittujen noin 2 500 henkilön joukossa voi esimerkiksi olla lukuisia sotarikoksiin syyllistyneitä. On selvää, että heidän tavoittamisensa ja kiinni ottamisensa on erittäin tärkeää, ja kannustankin sisäministeriötä asian suhteen ripeisiin toimenpiteisiin, enkä luultavasti ole ainoa kansanedustaja, joka ajattelee samalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään muutamaan otteeseen jo todettu, emme voi jäädä lepäämään laakereillamme, vaikka turvapaikanhakijoiden määrä on ainakin väliaikaisesti tyrehtynyt vuotta 2015 edeltävälle tasolle. Suomen sisäisen turvallisuuden parantamiseksi eduskunnan tulee jatkossa muun muassa kiristää terrorismilainsäädäntöä, ottaa käyttöön minimipalveluita tarjoavat palautuskeskukset kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita varten, pienentää maahanmuuttoon liittyviä vetovoimatekijöitä ja panna täytäntöön muutkin hallituksessa jo sovitut maahanmuuttopolitiikkaa kiristävät toimenpiteet. Nämä toimenpiteet ovat myös taloudelliselta kannalta järkeviä, ja niiden toimeenpääntö on vähintäänkin, mitä tulevat sukupolvet voivat meiltä oikeutetusti odottaa.

18.10 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä selonteossa on paljon hyviä asioita. Tässä on sellaisia asioita, joista väitettiin tuossa debatin aikana, että niitä ei tässä ole. Sanottiin, että täällä vain halutaan vähentää poliiseja — näinhän ei ole. Tämän selonteon mukaan maassa tulee olemaan vähintään 7 000 poliisia. Hallitusohjelmassa tuo luku oli 6 500, mutta tämä selonteko nostaa luvun takaisin 7 000:een poliisiin, ja ministeri Orpo sanoi useampaan kertaan, että siihen tämänhetkinen tilanne myöskin pysäytetään: sen alle ei poliisien määrä laske. Se tarkoittaa käytännössä uusien nuorien miesten ja naisten kouluttamista poliiseiksi, ja se on hyvä asia. Se tuo paitsi koulutusta myös toimeentuloa, työtä ja turvallisuutta kansalle. Se, riittävätkö nyt nämä 400 koulutettavaa, mistä puhuttiin aikaisemmin, jää nähtäväksi.

Tällä hetkellä turvapaikanhakijoiden vyöry on pysähtynyt. Mutta jos se jatkuu samantyyppisenä ensi vuonna, me emme tiedä, mitä silloin tapahtuu. Mutta sen me tiedämme, että jo tällä hetkellä vastaanottokeskukset ovat olleet ja ovat edelleenkin potentiaalisia nahistelu- paikkoja, joissa poliiseja tarvitaan silloin tällöin, ja kun poliisi tarvitaan vastaanottokeskukseen, silloin hän on poissa muusta kenttätyöstä, esimerkiksi perheväkivaltilanteista. Me tiedämme, että vastaanottokeskuksissa nahistellaan muun muassa sen takia, että turvapaikanhakijoilla on erilainen tausta, ja yksi suuri syy on se, että uskonnolliset erot ovat niin suuret. On yleisesti tiedossa, että oikeastaan kaikkialla maailmassa šiirit ja sunnimuslimit ottavat keskenään yhteen uskonnollisista ja fundamentaalisista syistä.

Arvoisa puhemies! Tämän hetken ongelma meillä on kuntapaikkojen puute. Se on omiaan lisäämään häiriöiden määrää. Kansalaisten turvallisuus on koetuksella silloin, jos ka-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

dulla liikkuu ihmisiä, jotka ovat turhautuneita, työttömiä, toimeettomia. Silloin syntyy se tilanne, että se vain räjähtää jossain vaiheessa, varsinkin, kun siellä vastassa on aivan kantasuomalaisia tai täällä jo pitempään olleita maahanmuuttajia, jotka ovat myös työttöminä ja toimeettomina. Kun nämä kohtaavat toisensa ja siellä tulee erilaista huutelua ja tönimistä, niin se on räjähdysaltis paikka. Silloin tapahtuu, valitettavasti. Nämä ovat niitä asioita, joihin meidän pitäisi pystyä puuttumaan. Meidän pitäisi pystyä turvaamaan pihat, koulut, koulujen lähistöt, kaupungit ja ylipäätään raitit.

Arvoisa puhemies! Täällä arvosteltiin rajuin sanoin katupartioita ja nimitettiin niitä kaikkia rasistisiksi. Sitä ne eivät suinkaan ole. Meillä on monenlaisia katupartioita. Esimerkiksi meillä Vaasassa on sellaisia Saapas-ryhmän kaltaisia katupartioita, jotka pitävät huolen siitä, että jos nuoret ovat vähän juhlineet, niin he eivät jää sinne kadulle, eivät jää sinne pahoinpideltäviksi tai raiskattaviksi, vaan heidät viedään turvaan ja selviämään, ja aamulla sitten keskustellaan asioista. Näitä tarvitaan. Meillä on myös vanhempia partiomassa kadulla ja katsomassa omien nuortensa perään, millä tavalla he siellä kaupungilla ovat ja millä tavalla aikaansa viettävät. Se on myös rauhoittanut kaupunkikuvaa ja rauhoittaa kaikissa niissä paikoissa, missä sitä tehdään.

Kun me otamme huomioon sen, että Suomi on ollut varsin turvallinen maa — meitä on pidetty jopa maailman turvallisimpana maana — on valitettavaa, että me joudumme kohtaamaan pelkoa tänä päivänä. On valitettavaa, että meillä on ollut ikäviä kouluturmia. Näitä ei pitäisi olla eikä näitä saisi tulla. Myös näihin meidän pitäisi pystyä kiinnittämään huomiota. Tätä asiaa ei kuitenkaan pysty poliisi yksin turvaamaan, vaan siihen tarvitaan meitä kaikkia. Siihen tarvitaan äitejä ja isiä, siihen tarvitaan koulua ja siihen tarvitaan sosiaalityötä. Turvallisuuden luominen ei ole yksistään poliisin asia, se on kansakunnan asia. Meidän on otettava se asia esille ja kasvatettava omat lapsemme siten, että he tietävät, miten maailmassa eletään ja miten maailmassa ollaan. Se ei ole helppoa, sen tiedän, mutta siihen kannattaa aina pyrkiä.

Arvoisa puhemies! Kuulimme myöskin tänään, että Itärajalle on lisätty miehiä ja lisätään edelleen. Se on hyvä asia — mutta riittääkö se? Presidentti Putinin toimet Sallan ja Raja-Joosepin raja-aseilla olivat tervetulleita ja hyviä asioita. Mutta tämä ylityksen kieltäminen muilta paitsi Suomen, Venäjän ja Valko-Venäjän kansalaisilta päättyy lokakuussa. Mitä tapahtuu sen jälkeen, sitä meistä ei voi tietää vielä kukaan. Se on kuitenkin asia, johon meidän on syytä varautua. Meidän on syytä pudottaa suomet silmiltämme ja lakata sanomasta, että kaikki on hyvin. Ei kaikki ole hyvin, jos meillä täytyy tehdä erikoistoimenpiteitä, jotta laitton tai muuten ylimääräinen rajanylitys ei toimisi. Jos meidän rajavartijamme eivät pysty pitämään huolta tästä asiasta ilman, että toisen valtakunnan päämies siihen puuttuu, niin onhan tässä silloin jotakin vikaa. Jotakin on pahasti pielessä. Nämä asiat meidän on uskallettava ottaa esille ja katsottava kirkkain silmin, missä olemme menossa, ja toimittava sen mukaan.

Arvoisa puhemies! Näiden lisäksi kotien turvallisuus on asia, joka on kyettävä takamaan. Suomessa on valitettavasti lähisuhdeväkivaltaa, ennen kaikkea naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja myös lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että Istanbulin sopimus saatetaan täysimääräisesti voimaan ja täytäntöön. Myöskin sen ehtoja ja sen sanomia asioita on noudatettava. Meillä tarvitaan edelleenkin paikkoja naisille, jotka ovat kokeneet väkivaltaa. Meillä tarvitaan turvakoteja äideille ja lapsille — ja meillä tarvitaan turvakoteja myös miehille. Lähisuhdeväkivallassa on hyvä muistaa, että se ei pysäh-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

dy siihen, että vaimo saisi siellä kuonoon. Se saattaa tarkoittaa myös myöskin vanhuksia ja lapsia.

18.17 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Meillä täällä salissa on ollut tänään yhteinen huoli viranomaisresurssien riittämättömyydestä. Tehtävät ovat laajat mutta resurssit ovat niukat, kuten ministerikin tuossa totesi. Monilla alueilla on jouduttu luopumaan hyvistä turvallisuutta lisäävistä ja ennalta ehkäisevistä yhteistyökuvioista. Yksi tällainen on salissakin mainittu koulupoliisijärjestelmä. Tuttu koulupoliisi on ollut oiva koulun yhteistyökumppani.

Kaikkien viranomaisten resursseja, myös poliisin resursseja, joudutaan priorisoimaan. Koko ajan etsitään uusia, tehokkaampia toimintatapoja. Jo 1990-luvulla luotiin täydennyspoliisijärjestelmä. Suomeen koulutettiin 2 000 täydennyspoliisia, joille ei ole ollut lainkaan tämän järjestelmän olemassaoloaikana tehtäviä. Järjestelmän toimimattomuus ei ainakaan lisää jo koulutettujen täydennyspoliisien motivaatiota tehtävään. Nykyisen lain mukaan valtioneuvosto voi määrätä poliisin henkilöstöä täydennettäväksi täydennyspoliisilla vain valtion turvallisuuden tai poikkeuksellisten olojen vuoksi. Tämä resurssi on siis hyödyntämättä. Ministeri Orpo on toisessa yhteydessä kertonut, että tämän kevään aikana käynnistetään lainsäädäntöhanke, jossa linjataan, miten järjestelmää aiotaan kehittää. Mielelläni olisin kuullut ministeriltä, miten tämä etenee. Valitettavasti en onnistunut saamaan vastauspuheenvuoroa silloin, kun ministeri oli täällä paikalla.

Harvaan asutuilla seuduilla on monia turvallisuushaasteita: väki ikääntyy, mutta samalla kylillä asuvien on otettava lisää vastuuta omasta turvallisuudestaan. Erityisesti haja-asutusalueilla, harvaan asutulla maaseudulla ennalta ehkäisevä toiminta on ensiarvoisen tärkeää, jotta tulipaloja ja onnettomuuksia ei tapahtuisi. Siellä avun saanti kestää kauimmin. Palokunta ehtii kymmenien kilometrien päähän tavallisesti vain palon jälkeisen hiilloksen sammuttamiseen. Turvallisuutta lisäävä tekijä ovat sopimuspalokunnat, joiden henkilöstö suorittaa palo- ja pelastustoimen tehtäviä vapaaehtoisesti ja osa sivutoimenaan. Tätä järjestelmää tulee kehittää ja kannustaa nuoria mukaan tähän yhteiskunnalle tärkeään toimintaan. Kaikin keinoin pitää kannustaa haja-asutusalueella asuva nuorempi väki tukemaan viranomaistyötä.

Piirinuohousjärjestelmässä tutut olosuhteet tuntevat nuohoojat ovat olleet turvallisuutta lisääviä. He ovat perinteisesti katsoneet muitakin seikkoja, jotka voivat aiheuttaa onnettomuuksia, vaikka se ei heidän lakisääteisiin tehtäviinsä ole kuulunutkaan. Mielestäni ilahduttava innovaatio on kouluttaa vapaaehtoiseen pelastuspalveluun Vapepaan poromiehiä tueksi viranomaisille tilanteessa, jossa joku eksyy maastoon. Juuri poromiehillähän on paras paikallistuntemus. Toinen vastaava ryhmä, jolta paikallistuntemusta löytyy esimerkiksi etsintään, ovat metsästäjät. Kun koko poronhoitoalueen paliskunnat saadaan hankkeeseen mukaan, on jo puolella Suomessa hyvä tuki viranomaistoiminnalle etsintäasiassa.

Arvoisa puhemies! Sisäisessä turvallisuudessa suuri uhka on resurssipulasta johtuva tehtävien priorisointi, jossa helposti lähtee juuri sieltä ennalta ehkäisevästä työstä, kuten edellä mainitsemastani koulupoliisijärjestelmästä tai maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden viranomaistehtävistä. Mutta me jokainen voimme vaikuttaa arjen turvallisuuteen. Yhteisöllisyys, kanssaihmisistä välittäminen sekä vastuu omista tekemisistään pitää nostaa vahvemmin voimavaraksi. Maaseudulla naapurin mummon pihaa tulee vilkaistua samalla, kun auraa omankin pihan, ja kyytiä kauppaan tarjotaan myös autottomalle naapuril-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

le. Mutta kaupungeissakin on monia ihania ja hyviä yhteisöjä, joissa naapurit tunnetaan, heistä välitetään ja heitä autetaan.

Tulevaisuuden sisäinen turvallisuus edellyttää syvää ja sitoutunutta yhteistyötä niin eri viranomaisten, yhteisöjen, kansalaisjärjestöjen kuin elinkeinoelämän kesken. Hallituksen tavoite on mielestäni erinomainen: Suomesta maailman turvallisimaa maa. — Kiitos.

18.22 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nostan vain pari asiaa esille tästä valtavan laajasta ja tärkeästä selvityksestä, mikä käsissämme nyt on. Haluan puhua alaikäisten lasten tilanteesta.

Alaikäisten lasten tilanne on arvioitava ennen kuin heitä ryhdytään palauttamaan esimerkiksi Afganistaniin, Irakiin ja Somaliaan. Mehän tiedämme, että Maahanmuuttovirasto, Migri, on hiljakkoin tehnyt linjauksen, että näitä kyseisiä maita voidaan pitää riittävän turvallisina palautuksiin. Pelastakaa Lapset -järjestö nosti tämän asian heti esille. Olen tuon järjestön kanssa kyllä hyvin pitkälle samaa mieltä siitä, että jo YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen perusteella on kaikessa lapsia koskevassa päätöksenteossa arvioitava sen vaikutus lapsiin. Lapsen etu ei saa olla vain veteen piirretty viiva, ei suomalaislasten mutta ei myöskään turvapaikkaa hakevien lasten kohdalla. Kovia kokeneita lapsia ei pidä palauttaa takaisin olosuhteisiin, joissa heillä ei ole mahdollisuutta käydä koulua tai saada sosiaali- ja terveyspalveluja, suojaa, hoivaa, psykososiaalista tukea. Me emme mielestäni sivistysvaltiona saa syventää haavoittuvassa asemassa olevien lasten traumaa ja tehdä yhä vaikeammaksi heidän mahdollisuuttaan eheytyä ja kasvaa terveiksi aikuisiksi. Kotouttamiseen on panostettava edelleenkin monin eri tavoin.

Kohta tässä salissa puhutaan muun muassa perhehoidosta, ja siksi haluan mainita, että alaikäiset turvapaikanhakijat ja turvapaikan saaneet tarvitsevat perhehoitopaikkoja Suomeen. Mielellämme tietysti toivoisimme, että löydetäisiin heidän omista kulttuureistaan tulevia aikuisia, jotka haluaisivat valmentautua perhehoitajiksi. Se olisi erinomainen tapa eheyttää näitä lapsia.

Toinen asia, jonka lyhyesti nostan tässä puheenvuoroni lopuksi esille ja jonka moni muukin täällä salissa on jo nostanut esille, on ensivastetoiminnan suuri merkitys. Sillä on todellakin pelastettu ihmishenkiä kaikkialla. Pienissä kunnissa kaukana keskuksista ensivastetoiminta on vieläkin tärkeämpää ja oikein erityisen tärkeää. Tiedän sen omasta kokemuksestani, sillä oma sisareni olisi menehtynyt, ellei hänen ensivastetoiminnassa työskentelevä poikansa olisi pelastanut häntä.

18.25 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Kansainvälisen arviointiryhmän mukaan Suomen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma on yksi maailman parhaista esimerkeistä, jossa pitkäaikaisasunnottomuuteen sovelletaan niin sanottua asunto ensin -periaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että asunnottomalle etsitään ensin katto pään päälle ja vasta sen jälkeen ryhdytään ratkomaan muita ongelmia, ja tämä on ollut hyvin toimiva käytäntö myös rikollisuuden kitkemisessä ja katuturvallisuuden lisäämisessä. Monet tässä salissa istuvat ovat matkustaneet maailmalla ja osaavat kyllä verrata vaikkapa pääkaupunkiseudun katuturvallisuutta moniin muihin Euroopan metropoleihin. Me olemme aivan omaa luokkaamme, jotkut jopa kutsuvat meitä eräänlaiseksi mummolaksi, ja toivottavasti positiivisessa mielessä säilymmekin sellaisena.

Eurooppalaisen asunnottomuustyön kattojärjestön Feantsan mukaan Suomi on yleisesti ainoa EU-maa, jossa asunnottomuus laskee edelleen. Mutta — ja nyt tulee se mutta — jos

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

katsotaan asunnottomuutta pääkaupunkiseudun näkökulmasta, ei tilanne olekaan enää yhtään hyvä. Asunnottomuuden tilanne on viimeisimpien arviointien mukaan pahenemassa pääkaupunkiseudulla entisestään, kun väkimäärä kasvaa ihmisten muuttaessa muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle mutta myös pakolaiskriisin vaikutuksesta. Pääkaupunkiseudulla tehdäänkin lujasti töitä, että pystymme vastaamaan tähän selkeästi kasvavaan asuntotarpeeseen: Esimerkiksi kotikaupungissani Espoossa ollaan jo vauhditettu uusien asuntojen rakentamista. Seuraavien kymmenen vuoden aikana Espooseen rakennetaan peräti 31 000 asuntoa.

Arvoisa puhemies! Pääkaupunkiseutu on koko Suomen kasvun veturi, ja sillä on koko Suomelle väliä, miten täällä voidaan. Siksi haluankin nostaa tämän asunnottomuuteen liittyvän ja sisäisen turvallisuuden kannalta tärkeän kysymyksen tähän keskusteluun. Asunnottomuus lisää toivottomuutta, ja toivottomuus lisää rikollisuutta ja levottomuutta. Pääkaupunkiseudun on myös kyettävä olemaan turvallisuudeltaan houkutteleva niille yrityksille, jotka saattavat pohtia asettumista esimerkiksi Tallinnan, Tukholman ja Helsingin seudun välillä. Sillä on merkitystä, miten me täällä Suomessa tulemme pärjäämään.

Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että vaikka maan hallituksessa on useita ministereitä pääkaupunkiseudulta, se ei hallituksen päätöksenteossa kovin kirkkaana konkretisoidu, mitä tulee hallituksen suhtautumiseen tähän pääkaupunkiseudun erityiseen rooliin koko maan veturina. Tällä viitataan esimerkiksi hallituksen sote-linjauksiin ja puheisiin siitä, miten pääkaupunkiseutu on joutumassa tässä uudistuksessa hyvin hankalaan välikäteen. Nykyisen valmistelun toteutuessa pääkaupunkiseudulta ollaan viemässä tulonsiirtoina, jo entisten lisäksi, muualle Suomeen peräti 500 miljoonaa euroa. Tästä esimerkiksi kotikaupunkini Espoo joutuisi maksamaan peräti 200 miljoonaa, ja jos katsotaan, mikä nykyisellään on se maksuosuus, niin se on 160—200 miljoonaa per vuosi. Varmasti ymmärrätte, että tällainen on kestämatöntä pitkällä aikavälillä. On koko maan sisäisen turvallisuuden kannalta hyvin huono asia, jos pääkaupunkiseudulta viedään mahdollisuus kantaa vastuuta omasta sisäisestä turvallisuudestaan, ja näin on käymässä, jos pääkaupunkiseutu ja sen ihmiset laitetaan hallituksen sote-uudistuksen maksumieheksi. Tämä ei tule näkymään ainoastaan asunnottomuuden lisääntymisessä vaan kaikkien palveluiden turvaamisessa. Myös palveluiden puute edesauttaa turvattomuudentunnetta.

Arvoisa puhemies! Laitan toivoni siihen, että hallitus kuulee pääkaupunkiseudun hätää ja loppupeleissä tekee sellaisen sote-päätöksen, joka ei aseta pääkaupunkiseudun ihmisiä muuta Suomea heikompaan tilanteeseen. Kyse on mitä suurimmissa määrin koko maan sisäisen turvallisuuden ja tulevaisuuden kysymyksestä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoron oli pyytänyt edustaja Sarkomaa.

18.29 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean, että edellisen edustajan puheenvuorossa annettiin ymmärtää, että hallitus olisi jo tehnyt ratkaisun sote-järjestelmän rahoituksesta ja verotulojen tasausjärjestelmästä — tämä ei pidä paikkaansa. Jos julkisuudessa on ollut laskelmia, niin niitä hallitus ei ole vahvistanut. Mutta samaa mieltä olen siitä, että verotulon tasausjärjestelmää ei tule kiristää vaan pääkaupunkiseutu tarvitsee voimavaransa. Tulevaisuudessa entistä useampi asuu täällä, ja tällä hetkellä tuo tulontasausjärjestelmä ei ole oikeudenmukainen. Mutta näiden laskelmien ja valmiste-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

lun kanssa työtä tehdään, ja näitä ratkaisuja ei ole tehty. Tämän halusin sanoa, ettei jää väärää kuvaa tästä, arvoisa puhemies.

18.30 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa ei ehkä kuullut tuota loppukaneettiani. Hän on itse pääkaupunkiseudun päättäjä, ja arvostan kovasti hänen panostaan tämän kokonaisuuden hallinnan saamiseksi sellaiseksi, että se hyödyttää koko tätä aluetta ja Suomea loppupeleissä. Totesin tuossa lopussa, arvoisa puhemies, että laitan toivoni siihen, että hallitus kuulee pääkaupunkiseudun hätää ja loppupeleissä tekee sellaisen sote-päätöksen, joka ei aseta pääkaupunkiseudun ihmisiä muita heikompaan tilanteeseen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja puhujalistaan.

18.31 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kävimme tänään vilkkaan ja rakentavan keskustelun sisäisestä turvallisuudesta. On ilo huomata, että jokainen salissa puheenvuoron käyttänyt edustaja oli huolissaan poliisien määrästä. Meitä on liian vähän, totesivat poliisitkin omassa mielenilmauksessaan marraskuussa 2014. Suunnitellun kehyksen mukaan hallituskauden lopulla olisi poliiseja vain noin 6 500. Tällaiseen henkilömäärään kehyskaudelle kaavailut rahat riittävät.

Ministeri Orpo totesi tänään puheessaan moneen kertaan, että poliisien määrässä 7 000 henkilötyövuotta on alaraja, sen vähemmällä poliisimäärällä me emme tule toimeen. Minä ymmärrän, että taloudellisesti erittäin niukkana aikana on säästettävä. Sisäinen turvallisuus on kuitenkin sellainen oikeushyve, josta ei voida enää tinkiä. Minä tulkitseen ministeri Orpon puheen niin, että hallitus on kaikessa hiljaisuudessa lisäämässä poliisin rahoitusta niin paljon, että me kykenemme maksamaan palkan vähintään 7 000 poliisille. Puhutaan noin 20 miljoonan euron lisämäärärahasta. Tämä on syytä panna merkille ja olla tyytyväinen, että saamme vihdoinkin pysäytettyä poliisivirkkojen vähenemisen. Minä uskon ja luotan edelleen suomalaiseen poliisiin ja siihen, että poliisi kykenee selviämään nykyisistä tehtävistään. Jos tehtävät jostain syystä lisääntyvät, on poliisin resursseja lisättävä tarpeen mukaan.

Tänään käsitellään sisäisen turvallisuuden selontekoa ja tämän selonteon pohjalta lähde-tään laatimaan varsinaista strategiaa. Arvoisa rouva puhemies, luotan siihen, että strategia perustuu vähintään 7 000 poliisiin työpanokseen. — Kiitos.

18.33 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lausun kiitokset tästä selonteosta hallitukselle. Turvallisuudentunne on asia, jota ei todellakaan tule vähätellä. Turvallisuuden perusasioiden on tasapainoisessa yhteiskunnassa oltava kunnossa. Suomi on todellakin yksi maailman turvallisimpia maita monella mittarilla, missä on tietysti monia historiallisia tekijöitä taustalla. Turvallisuus on todella tunnetta; se on myös tunnekysymys monilta osin. Turvallisuutta luodaan monilla tasa-arvoista yhteiskuntaa edistävillä rakenteilla. Turvallisuutta luodaan sisäisen turvallisuuden palveluilla, mutta aivan yhtä lailla sitä luodaan kattavilla hoiva- ja hoitopalveluilla.

Tunne siitä, että jos sairastun mutta on mahdollisuus päästä kuitenkin pian hoitoon, luo turvallisuutta. On erittäin tärkeää, että ensihoitopalvelut ovat ihmisten saatavilla koko maassa. Yhdyn näihin kiitoksiin, mitä täällä on esitetty palokuntajärjestelmäämme kohtaan. On erittäin tärkeää, että meillä myös harvaan asutulla maaseudulla on saatavilla en-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

sivastepalveluita, jotka luovat hyvät mahdollisuudet reagoida äkillisiin sairauksiin, vaikka ambulanssi olisikin kauempana. Esimerkiksi omalla kotiseudullani on erittäin hyvät ensivastepalvelut joka kirkonkylässä, vaikkei sitten sitä omaa ambulanssia olisikaan sinne sijoitettu. Vapaaehtoistyön, vapaapalokunta-, sopimuspalokuntatoiminnan tekijät mahdollistavat todella nämä palvelut, ja se on erittäin suuren kiitoksen ansaitseva järjestelmä, jota meidän tulee edelleen kehittää. Se on myös erittäin kustannustehokas ratkaisu ja luo tätä peräänkuulutettua turvallisuudentunnetta.

Turvallisuus on myös erittäin keskeinen kansantaloudellinen asia. Kansainväliset yritykset, kansainväliset sijoittajat saattavat arvostaa tasapainoista yhteiskuntaa, jossa tehdään vähän rikoksia ja jossa yksilönsuoja on kohdallaan. Järjestyksen ylläpidossa paljon tänään puhuttanut asia eli poliisien määrä on ilman muuta keskeinen asia tästä puhuttaessa, kun ajattelemme Suomea toimintaympäristönä. Kannan huolta poliisipalveluiden saatavuudesta ja pidän nyt edellisissäkin puheenvuoroissa esiin tullutta, kuitenkin hyvää kehitystä määrärahojen osalta tervetulleena. Esimerkiksi omalla kotiseudullani pohjoisessa Keski-Suomessa on kuitenkin verrattain hyvät poliisipalvelut saatavilla, ja sieltä operoidaan laajaa aluetta. Toisinaan kuitenkin poliisi saattaa olla kaukana hädän yllättäessä. Siinänsä hyvin toimivat palvelut ansaitsevat kiitoksen, mutta kehittämistä edelleen tarvitaan, emmekä voi enää tinkiä poliisien resursseista.

Väkivaltarikokset ja niiden tekijät ovat yksi keskeinen turvattomuuden tunnetta luova asia maassamme. Väkivalta liittyy usein mielenterveyden ongelmiin. Se voi olla myös kuitenkin tällainen vahingollinen selviytymiskeino, joka on opittu kotoa tai johon on sosiaalistuttu muussa kasvu- ja elinympäristössä. Pidänkin opettajana koulun ja kasvatuspalveluiden roolia merkittävänä väkivaltarikosten ehkäisyssä. Hyvällä kasvattaja—oppilas-vuorovaikutuksella ja oikeanlaisilla roolimalleilla ja viesteillä voidaan kitkeä tällaisia haitallisia, jopa väkivaltaa ihannoivia käyttäytymismalleja, joita lasten ja nuorten parissa saattaa ilmetä, olivat ne sitten mistä tahansa lähtöisin. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että meillä kouluissa ja kasvatuspalveluissa laajemminkin suhtaudutaan väkivaltaan tuomitsevasti ja pyritään hyvän kautta tuomaan esille oikeanlaisen käytöksen paremmuus ja toivottavuus.

Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuus on laaja kokonaisuus toimenpiteitä ja julkisia palveluita, joita tässä selonteossa on käsitelty ennen kaikkea näiden sisäisen turvallisuuden palveluiden kautta. Meidän tulee myös muistaa, että luomme turvallisuudentunnetta myös omilla puheillamme ja teoillamme, ja tästä syystä meidän tulee tunnistaa uhat ja löytää oikeat toimenpiteet turvallisuudentunteen ylläpitämiseksi ja turvattomuuden vähentämiseksi yhteiskunnassamme.

18.38 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa me voimme tehdä turvallisuutta parantavia asioita. Me voimme säätää lakeja, jotka takaavat poliisille toimintamahdollisuudet erilaisissa asioissa. Tällä hetkellä näin ei aina välttämättä ole. Pelkkä epäily ei riitä siihen, että voidaan mennä tiukasti tutkimaan asioita. Meillä on kova yksilön suoja, kotirauhan suoja, puhelinsalaisuus, ja joissakin kohdin se saattaa kääntyä hie-man vastaan. Vaikka me tiedämme, että jotakin on tapahtumassa, meillä ei ole oikeutta mennä puuttumaan siihen ennen kuin jotakin tapahtuu. Nämä ovat asioita, joita kannattaa kanssa tarkastella hyvin. Silti täytyy olla erittäin varovainen sen takia, ettei lipsahdeta poliisivaltion puolelle. Sitä meistä ei kukaan halua, mutta toimintaedellytykset täytyy silti taata poliisille kaikissa tilanteissa ja varsinkin tässä maailman ajassa, missä me nyt elämme, kun me emme voi tietää, mitä tapahtuu, milloin tapahtuu ja missä tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan, lakivaliokunnan, puolustusvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto viimeistään 14.10.2016.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.40 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on todellakin maatalousyrittäjien lomituspalvelua koskeva lainsäädäntöesitys, ja haluan sanoa, että tämä lakiesitys on kannatettava. Todellakin tässä on tarkoituksena asettaa maatalousyrittäjät yhdenvertaiseen tilanteeseen työkyvyttömyyssijaisapuperusteen keston osalta riippumatta siitä, mistä sosiaaliturvajärjestelmästä työkyvyttömyyden aiheuttama ansionmenetys tapaturma- ja liikennevahingoissa korvataan. Tämä esitys vähentää maatalousyrittäjiltä vaadittavien hakemusten määrää, eli tämä on näitä hallituksen normitalkoita, ja tämä on erittäin hyvä lakiesitys, koska tämä helpottaa sitten maatalousyrittäjien arkea. Ja mikä tietenkin parasta: tällä esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Käymme tämän huolella läpi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Keskustelu

18.41 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen väestörakenne on voimakkaassa murroksessa. 2020-luvun Suomessa yhä suurempi osa suomalaisista on ikäihmisiä. Valtaosa heistä toivoo voivansa asua kotoa tai kodinomaisesti mahdollisimman pitkään. Tätä toivetta mahdollistetaan nyt hallituksen kärkihankkeella ja siihen liittyvillä lakiesityksillä. Lakimuutosten tavoitteena on tukea omaishoitajien ja perhehoitajien jaksamista. Kun hoitajat voivat hyvin, myös hoidettavat voivat hyvin. Hoitajien jaksamista tukemalla voidaan myöhentää merkittävästi hoidettavan henkilön muun hoidon tarvetta. Omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen on varattu mittava lisämääräraha, suurimmillaan lähes 100 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2018 alkaen.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä noin 4,5 prosenttia yli 75-vuotiaista on omaishoidon piirissä. Osuus on viime vuosina pysynyt samana, vaikka valtakunnallisena tavoitteena on ollut osuuden nostaminen jopa 6—7 prosenttiin. Nyt esitettävillä toimenpiteillä arvioidaan saatavan omaishoitajien osuus taas nousemaan. Vuonna 2020 omaishoidon osuuden arvioidaan olevan noin 5 prosenttia, ja vaikka tuo osuuden kasvu on maltillinen, määrällisesti muutos on merkittävä. Toimenpiteiden vaikutuksesta arvioidaan saatavan noin 4 500 uutta omaishoitajaa.

Tämän uudistuksen keskiössä on omaishoitajien vapaajärjestelmän kehittäminen. Tällä hetkellä arviolta noin 15 prosenttia omaishoitajista ei ole ollenkaan lakisääteisen vapaa-ikäisten piirissä. Uudistuksen myötä kaikilla omaishoitajilla olisi oikeus vähintään kahteen vapaavuorokauteen kuukaudessa. Tämä parantaa esimerkiksi omaa lastaan hoitavien, työssä käyvien omaishoitajien asemaa, joilla ei välttämättä ole ollut lainkaan mahdollisuutta raskaasta hoitovastuusta irrottautumiseen. Niillä omaishoitajilla, joiden antama hoitotyö on ympärivuorokautisesti ja jatkuvasti sitovaa, oikeus kolmeen vapaavuorokauteen säilyy samoin edellytyksin kuin nykyäänkin.

Keskeisin ongelmakohta omaishoitajien vapaissa on tällä hetkellä se, että arviolta lähes puolet omaishoitajista ei pysty tai halua hyödyntää oikeuttaan vapaaseen. Syynä on ollut usein se, että kunnan tarjoamia sijaishoitovaihtoehtoja on pidetty varsin yksipuolisina ja tarjolla on ollut useammin laitoshoidoa tai hoitoa palveluasumisyksiköissä ja esimerkiksi kotiin annettavaa sijaishoidoa on ollut vain harvoille tarjolla. Mutta monet hoidettavat eivät halua lähteä kodin ulkopuoliseen sijaishoitoon. Esimerkiksi muistisairaille se on vaikeaa.

Tilanteen korjaaminen vaatii siis ennen kaikkea kuntien toimintatapojen kehittämistä. Tähän pyritään ensinnäkin kärkihankkeiden toimenpiteillä, joissa sijaishoidon monipuolistaminen on yksi ikäihmisten kärkihankkeen kulmakivistä. Lakimuutosten toimeenpanon yhteydessä keskeisessä asemassa on lyhytaikaisen perhehoidon käytön laajentaminen myös omaishoitajien vapaan aikaisen hoidon järjestämisessä. Toimeenpanon ohjauksessa kiinnitetään huomiota toimeksiantosuhteiseen sijaishoitoon, jossa sijaishoitaja voisi olla esimerkiksi hoidettavan läheinen, sukulainen tai tuttava, joka voisi tulla hoitajan vapaan ajaksi hoidettavan kotiin.

On hienoa, että tämän uudistuksen myötä myös omaishoitajien valmennus, koulutus sekä hyvinvointi ja terveystarkastukset nostetaan lain tasolle. Omaishoitajien hyvinvointi ja terveystarkastukset ovat tärkeitä erityisesti niille omaishoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä. Näin voidaan ennalta ehkäisevästi puuttua riskitekijöihin.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa arvioidaan olevan tällä hetkellä noin 60 000 sellaista omaistaan tai läheistään hoitavaa henkilöä, jotka täyttäisivät omaishoidon tuesta annetun lain edellyttämät kriteerit omaishoitosopimuksen tekemiselle. Heistä noin 43 000 on tuon sopimuksen tehnyt. Osa on ilman sopimusta omasta tahdostaan, osa siksi, että kuntien kriteerit sopimuksen tekemiselle ovat tiukat ja määrärahat joudutaan kohdentamaan vaativampiin tilanteisiin. Kunnat voivat tukea ilman omaishoitosopimusta omaistaan tai läheistään hoitavia henkilöitä sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla. Nyt sosiaalihuoltolakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että kunta voisi järjestää päivittäin sitovaa hoitoa ja huolenpitoa omaiselleen tai läheiselleen antavan henkilön vapaan aikaisen sijaishoidon. Kunnan käytettävissä olisivat vastaavat keinot vapaan aikaisen sijaishoidon järjestämiseen kuin omaishoidon tuessakin, ja vapaan aikaisista palveluista perittäisiin hoidettavalta asiakasmaksu vastaavin perustein kuin omaishoidon tuessa.

Pidän näitä kahta lakiesitystä erinomaisina. Nyt kerta kaikkiaan panostetaan omaishoitajien ja perhehoitajien jaksamiseen.

18.46 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Omaishoidossa on kyse erittäin arvokkaasta mutta usein myös hyvin sitovasta ja raskaastakin työstä läheisten hoitamiseksi. Nyt tämä lähetekeskustelussa oleva esitys omaishoidon tuesta on merkittävä askel eteenpäin. Siinä tavoitteena on vahvistaa kaikenikäisten omaishoitoa.

Kokoomukselle oli hallitusneuvotteluissa todellakin olennaista, että omaishoidon kehittämisessä otettaisiin selkeitä askelia eteenpäin Kansallisen omaishoidon ohjelman viitoittamalla tiellä, ja tässä esityksessä nyt niitä askelia eteenpäin otetaan. Oli tärkeää, että hyvin vaikeassa taloustilanteessa, tilanteessa, jossa tehdään isoja, mittavia leikkauksia jotta-kuinkin joka hallinnonalalle, oikeasti oikeita euroja panostetaan omaishoitajien jaksamiseen ja omaishoidon kehittämiseen. Tämä on tärkeää, koska tulevaisuudessa yhä useampi hoitaa sairasta tai muuten apua tarvitsevaa läheistään. Omaishoitajien jaksamisen tukeminen on inhimillisesti välttämätöntä, mutta se on myöskin yhteiskunnalta kannattava investointi. Jo hallitusneuvotteluissa sovittiin merkittävästä panostuksesta omaishoitoon, eli omaishoitajien ja perhehoitajien vapaajärjestelmän kehittämiseen on varattu 75 miljoonaa euroa vuosittain.

Tässä lakiesityksessä todellakin lisätään omaishoitajien oikeutta vapaaseen ja omaishoitajille järjestetään valmennusta ja täydennyskoulutusta sekä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia tarvittaessa, näin lukee lakiesityksessä. Ja erittäin tärkeä on tuo muutos, jolla vahvistetaan niiden henkilöiden oikeutta vapaaseen, jotka toimivat käytännössä omaishoitajina ilman, että siitä on tehty omaishoitosopimus.

Tämä on todellakin tärkeä esitys, ja näillä kaikilla ehdotuksilla parannetaan hoitajien jaksamista ja edellytyksiä huolehtia entistä paremmin hoidettavastaan, eli tämä esitys parantaa perheiden arkea ja omaishoidon laatua. Tällä hetkellä noin 15 prosenttia omaishoitajista ei ollenkaan käytä vapaapäiviään. Tietysti tilastointi on vielä epätarkkaa, mutta nämä luvut ainakin itselleni olen saanut, ja me tässä salissa olevat tiedämme, että tämän esityksen tärkeä osa on se, että tuodaan joustavuutta vapaiden käyttöön. Omaishoitajat ovat toivoneet, että vapaapäivää voi käyttää myöskin vähemmän kuin vuorokauden eli pienissä pätkissä, eli sen vapaan käytön on oltava joustavaa niin, että se palvelee sitten hoitajan ja hoidettavan, tämän kokonaisuuden, tarvetta.

Tämän lakiesityksen mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää omaishoitajille tarvittaessa valmennusta ja koulutusta. Tämän valmennuksen ja koulutuksen antajina ovat ol-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

leet perinteisesti järjestöt, ja on tärkeää, että tämä järjestökokonaisuus — mitä tämä merkitsee, kun tämä lakiin kirjataan, mitä tämä merkitsee järjestöille — käydään tarkkaan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa läpi, ja myöskin se, mitä nämä terveystarkastukset merkitsevät, kun tämä on kirjattu nyt tietenkin ensimmäistä kertaa lainsäädäntöön. Tästä on ollut kuntaohje aikaisemmin. Toivottavasti tämä vahvistaa sitten kunnissa sitä, että omaishoitajille tehdään näitä ennalta ehkäiseviä terveys- ja hyvinvointitarkastuksia. Ainakin omassa kotikaupungissani nämä ovat olleet tähän mennessä sähköisiä, omahoitoa tukevia tarkastuksia, ja toivon, että saamme sitten vauhtiin sen, että myöskin ihminen kohtaisi omaishoitajan. Toivottavasti tuleva sote-uudistuskin vahvistaa perusterveydenhuoltoa, että omaishoitajat ja -hoidettavat pääsevät ajoissa hoitoon.

Arvoisa puhemies! Totean taloudellisista vaikutuksista, että tämän esityksen tarkoitus on tukea palvelurakennemuutosta ja myöskin muutosta kotihoitopainotteisemmaksi koko palvelurakenteessa ja parantaa hoidon laatua. Sillä, että me tuemme omaishoitajien jaksamista, voimme myöhentää muun kodin ulkopuolisen hoidon tarvetta ja sitä kautta pienentää myöskin kuntien kustannuksia merkittävästi. Tämän valmistelun yhteydessä on arvioitu, että lisääntyvä omais- ja perhehoito vähentäisi kuntien kustannuksia vuoteen 2020 mennessä noin 220 miljoonaa euroa. Nämä ovat tietenkin arvioita, mutta suunta on oikea, koska olemme vielä jäljessä siitä tavoitteesta, mitä meillä olisi omaishoitajien määrä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Haluan todeta näiden ruusujen lisäksi hieman risuja. Totean todellakin, että hallitusneuvotteluissa totesimme, että tämän tavoitteena on kehittää kaikenikäisten omaishoitoa, mutta tästä lakiesityksestä puuttuu nyt lapsivaikutusten arviointi, ja pidän sitä harmillisena sen takia, että hallitus on erityisesti luvannut tässä lapsivaikutusten arvioinnissa edetä, ja nämä vaikutusarviointit puuttuvat niin tästä omaishoidon tuki -lakipaketista kuin tästä perhehoitostakin, ja haluan todeta, että niin perhehoidossa kuin omaishoidon piirissäkin on paljon eri-ikäisiä, tarpeiltaan erilaisia lapsia, joiden oikeuksiin ja hyvinvointiin nyt ehdotetaan muutoksia, ja niihin näillä on merkittävä vaikutus.

Totean vielä lopuksi, kun tässä puhutaan esimerkiksi omaishoidettavan vanhemman lomista, että on kysymys tilanteesta, jossa lapsi on erossa vanhemmastaan, ja tämä on erityisesti semmoinen seikka, mitä YK:n lapsen oikeuksien komitea on todennut, että siinä tilanteessa pitäisi arvioida nämä lapsivaikutukset. Ja totean vielä, että pääministeri Sipilän hallituksen strategisessa ohjelmassa olemme todenneet, että Ratkaisujen Suomi -ohjelmassa on todettu, että käyttöön otetaan lapsi- ja perhevaikutusten arviointi, ja mielestäni tämä lakipaketti jos mikä olisi ollut sellainen, että nämä vaikutukset olisi pitänyt arvioida. Mutta me palaamme tähän valiokuntatyössä.

18.53 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat Euroopan ahkerimpia omaishoitajia. Kansallisen omaishoidon kehittämissuunnitelman mukaan jopa 1,25 miljoonaa ihmistä hoitaa omaista tai läheistään. Näin toteaa Kelan tutkija Sari Kehusmaa väitöskirjassaan. Hallitusohjelman tavoitteena on kehittää kaikenikäisten omaishoitoa ja erityisesti iäkkäiden perhehoitoa. Omaishoidon järjestämisestä laaditaan kunnan ja hoitajan välinen toimeksiantosopimus, johon liitetään hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä hoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Arvoisa puhemies! Työelämässä noudatetaan erilaisia työehtosopimuksia, joissa määritellään muun muassa erilaisten taukojen pituus tai maksimiviikkotyömäärä. Omaishoito-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

työ on usein 24/7-työtä ilman lakisääteisiä kahvi- tai ruokataukoja. Omaishoitajalla ei myöskään ole väsymystä mittaavia ajopiirtureita, jotka määrittäisivät lepotaukojen pitämistä. Lepotauot pidetään silloin, kun ne sattuvat hoidettavan päivärytmiin sopimaan. Omaishoitaja ei välttämättä edes huomaa omaa loppuunpalamistaan, sillä usein omaishoitettavan tarpeet ovat etusijalla. Omaishoitajan sosiaaliset suhteet voivat myös supistua, ja hän voi helposti syrjäytyä muusta yhteiskunnasta. Eräs vanhempi rouva totesi minulle ker- ran olevansa vankina omassa kodissaan, hoidettava aviopuoliso kun ei halunnut vaimonsa juuri käyvän kodin ulkopuolella.

Jotta omaishoitajan uupumista ja syrjäytymistä voitaisiin ennalta ehkäistä, lisättäisiin käsittelyssä olevan esityksen mukaan lakiin kunnille velvollisuus järjestää omaishoitajalle tarvittaessa valmennusta ja koulutusta sekä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Tämä on erittäin kannatettava uudistus. Uudistuksella viedään eteenpäin sekä Kansallisen omaishoi- don kehittämisohjelmaa KOHOa että asteittain perhehoidon lainsäädännön kehittämistyö- ryhmän esityksiä. Omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen on hallitusohjelmassa varat- tu lisämäärärahaa, jonka suuruus on erittäin merkittävä.

Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään lakia, jolla omaishoitajien oikeutta vapaaseen laajen- nettaisiin siten, että kaikilla omaishoitosopimuksen tehneillä omaishoitajilla olisi oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajilla, jotka ovat sidottuja hoitoon yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin, olisi oikeus vapaaseen jatkossakin vähintään kolme vuorokautta ka- lenterikuukautta kohti. THL:n selvityksen mukaan kuitenkin noin puolet vapaaseen oikeu- tetuista omaishoitajista jätti lakisääteiset vapaansa pitämättä. Kuntien viranhaltijat ovat ar- vioineet, että 45 prosenttia omaishoitajista kieltäytyi vapaista, koska he eivät halunneet jät- tää hoidettavaa muiden hoitoon. Vapaan laajentaminen kaikkia sopimuksen tehneitä omaishoitajia koskevaksi on perusteltua omaishoitajien jaksamisen kannalta. Uudistus pa- rantaisi muun muassa sellaisten kokoaikatyössä käyvien omaishoitajien asemaa, joiden hoito on muulloin kuin omaishoitajan työaikana omaishoitajan vastuulla. Tämä parantaisi omaishoidon ja ansiotyössä käynnin yhteensovittamismahdollisuuksia. Kunta ja omaishoi- taja voisivat sopia, että omaishoitaja pitää vapaansa useampana alle vuorokauden pituisena jaksona. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös sosiaalihuoltolakia. Lakiin ehdo- tetaan lisättäväksi omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaita koskevaa sääntelyä: miten kunta voisi järjestää vapaata omaistaan tai läheistään hoitaville henkilöille, jotka täyttävät omaishoidon tuen edellytykset mutta eivät ole tehneet omaishoitosopimusta.

Arvoisa puhemies! Kesälomia pidetään jo, ja monet odottavat oman lomansa alkamista. Yli 250 000 hoitosuhdetta kuuluu omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittamisen piiriin. Työkaveri voi lomalle jäädessään hehkuttaa oman lomansa rentouttavaa vaikutusta, mutta kun sekä ansiotyötä että omaishoitotyötä tekevä jää ansiotyöhön kuuluvalla lakisääteiselle lomalle, omaishoitotyö jatkuu normaaliin tapaan. Omaishoitotyö tarkoittaa vastuuta omas- ta omaisesta tai läheisestä. Se on aina mielessä. Omaishoitosuhteessa ei oteta lomaa.

18.58 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan heti aluksi todeta, että on hienoa, että hallitus panostaa nyt voimakkaasti omaishoittoon. Hallitus antaa vihdoin edus- kunnalle hallitusohjelmassaan luvatus esityksen omaishoitolain muuttamisesta. Hallitus keskittyy lähinnä omaishoitajien vapaapäivien kehittämiseen: esityksessä turvataan kaikil- le omaishoitajasopimuksen tehneille oikeus vähintään kahteen vapaapäivään kuukaude- sa. Jos omaishoito on yhtäjaksoista ja sitovaa, oikeus olisi jatkossakin kolme päivää kuus-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

sa. Kuntien täytyy järjestää vapaiden aikainen sijaishoito, ja lisäksi niitä veloitetaan järjestämään omaishoitajille tarvittaessa valmennusta, koulutusta ja terveystarkastuksia. Tämä kaikki on erittäin hyvää.

THL:n selvityksen mukaan noin puolet omaishoitajista jätti lakisääteiset vapaat käyttämättä. Tähän on monta syytä, esimerkiksi: Hoidettava kieltäytyy sijaishoitojärjestelyistä. Omaishoitajat itse eivät halunneet käyttää niitä. Omaishoitajat ovat ilmaisseet, etteivät olleet tyytyväisiä kunnan tarjoamiin sijaishoitopaikkoihin. Osa omaishoitoperheistä olisi halunnut, että hoitaja olisi tullut kotiin. Kokemukset vapaapäivistä ovat olleet kielteisiä. Kunnat ovat tarjonneet palveluseleitä, jotka ovat kattaneet vain osan vapaapäivistä aiheutuneista kuluista. Omaishoito on koettu omaksi velvollisuudeksi. Erilaisia syitä ja tarinoita löytyy monia.

Mielestäni on tärkeää, että mahdollisimman moni omaishoitaja käyttäisi vapaapäiviä. Tämä tukisi hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tästä syystä toivon vahvasti, että kunnat lähtevät nyt kehittämään erilaisia sijaishoito- ja hoitomuotoja nimenomaan asiakkaiden, omaishoitajien ja hoidettavien, tarpeista. Kyse on myös luottamuksesta, siitä, että sekä hoidettava että omaishoitaja voivat luottaa, että vapaapäivien aikana hoidettavan tilanne sijaishoito- ja hoitopaikassa tai kotona olisi riittävän hyvä. Tärkeää on myös se, että hoidettava viihtyy sijaishoito- ja hoitopaikassa. Kyse ei saa olla säilytyspaikasta, jonne hoidettava menee siksi aikaa, että omaishoitaja voi vähän hengähtää ja kerätä voimia.

Meidän tulee kehittää sijaishoitoa sisällöllisesti siten, että se vahvistaa myös hoidettavan hyvinvointia ja kuntoisuutta. Sijaishoidon on oltava yksilöllistä, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Se voi olla kodin ulkopuolella tarjottua sijaishoitoa tai se voi olla kotiin vietävää hoitoa. Hyvin hoidettu sijaishoito voi tarjota myös kriisihoitoa, jos omaishoitaja sairastuu eikä kykene huolehtimaan hoidettavastaan. Tämä tarkoittaa myös sitä, että sijaishoidossa on huomioitava yksilöllisyys, omaishoitoperheen päivittäinen arki sekä rytmitykset ja toimintakäytännöt. Jos totuttua arkea lähdetään muuttamaan, omaishoitoperheet kokevat, että vapaapäivien jälkeen arki vaikeutuu, minkä takia ei jatkossa haluta käyttää lain antamia vapaapäiviä. Parhaimmillaan omaishoito- ja hoitovapaat tukevat omaishoitoa kokonaisuutena, niin hoidettavan kuin myös omaishoitajan. Tämä on meidän yhteinen tavoite.

Arvoisa puhemies! Olen myös tyytyväinen siihen, että hallitus huomioi niitä omaishoitajia, jotka eivät ole tehneet sopimuksia kunnan kanssa. Omaishoito saattaa olla erittäin sitovaa ja vaativaa, mutta erinäisistä syistä sopimusta kunnan kanssa ei ole. Näissä tilanteissa vapaiden myöntämisen kriteerien tulee olla selkeitä, niin että kunnat myös käyttävät tätä sosiaalihuoltolain antamaa oikeutta. Myönteistä on myös, että vapaapäivien asiakasmaksu perustuu vastaaviin seikkoihin kuin sopimusta tehneiden.

Arvoisa puhemies! Myönteistä on myös, että esityksessä kiinnitetään erityistä huomiota omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin. Tämä ei saa olla vain tekninen seuranta. Kyse on ennalta ehkäisevistä toiminnoista. Jos omaishoitaja tarvitsee jaksamisen ja hyvinvoinnin tueksi kuntoutusta tai vapaa-aikaa esimerkiksi liikkumiseen, omaan harrastukseen sekä oman kuntoisuuden ylläpitämiseen, tulee tämä hänelle turvata vapaapäivien lisäksi. On tärkeää, että me huolehdimme omaishoitajien jaksamisesta ja oikeudesta myös omaan elämään. Sopimusomaishoito on lähes aina hyvin sitovaa. Omaishoitajat eristäytyvät herkästi kotiin, he kokevat itsensä yksinäisiksi ja sitä kautta masentuvat myös herkästi. Tutkimusten perusteella omaishoitajien kuntoisuus ja terveydentila on keskimääräisesti heikompi kuin muun väestön. Tästä syystä tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Arvoisa puhemies! Myönteistä on myös, että omaishoitajien valmennukseen ja koulutukseen kiinnitetään huomiota. Omaishoito voi tulla aivan yllättäin tai pikkuhiljaa. Siihen ei olla välttämättä valmistauduttu. Koko elämä voi muuttua aivan hetkessä esimerkiksi liikenneonnettomuuden, vammautumisen, vammaisen lapsen syntymän tai yllättävän vaikean sairauden myötä. Toisaalta ikääntymisen myötä ilmenee monia vakavia sairauksia, kuten muistisairauksia, joissa sairauden ymmärtäminen helpottaa arjesta selviytymistä. Näihin valmennus ja koulutus ovat erittäin hyviä tukitoimia omaishoitajalle ja hänen perheelleen. Meillä on hyviä kokemuksia Omaishoitajat ja läheiset -liiton järjestämistä valmennuksista. Niitä järjestetään tällä hetkellä jo useilla paikkakunnilla yhteistyössä kuntien kanssa. Palautteet ovat erittäin hyviä.

Arvoisa puhemies! Kuten olen todennut, lainsäädäntöesityksessä on paljon hyvää. Palaan seuraavassa puheenvuorossani sitten näihin kriittisimpiin kohtiin. — Kiitos.

19.04 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys todella ansaitsee suuret kiitokset. Pidän omaishoitajien tuen parantamista yhtenä tämän hallituksen keskeisimmistä sosiaalipoliittisista hankkeista. Omaishoitajat tekevät erittäin arvokasta, pyyteetöntä työtä. Omassa lähipiirissäni olen tämän nähnyt. Tämä työ kyllä ansaitsee meidän kaikkien vilpittömän arvostuksen. Täytyy muistaa, että omaishoidolla on merkittävä arvo myös kansantaloudelle, jos sellainen halutaan nähdä. Tällä hallituksen esityksellä ja myöskin sitten lisätalousarviossa tulevalla määrärahalla osoitamme arvostavamme tätä kodeissa tehtävää tärkeää hoivatyötä ja sen tekijöitä ja tuemme myöskin omaishoitajien jaksamista. Vähimmäispalkkion nostaminen ja kahden vapaapäivän takaaminen kaikille omaishoitajille on äärimmäisen tärkeä ele tässä tilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tutkimusten mukaan varsinaista omaishoitajan tukea saavien, tätä työtä tekevien, lisäksi on myös epävirallista omaishoitoa. Tällainen naapurien, ystävien tai lähiomaisten satunnainenkin apu on nähtävä mielestäni myös eräänlaisena omaishoitona, joka edistää hoivan ja avun tarpeessa olevan kotona selviytymistä ja hyvinvointia. Tälläkin on todennäköisesti merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia näiden hyvinvointivaikutusten lisäksi. Sekin myös ansaitsee oman huomionsa nyt tässä keskustelussa, mitä tämän hallituksen esityksen myötä käydään.

19.06 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Omaishoidon tuesta annettu laki tuli voimaan vasta vuoden 2006 alusta, siis kymmenen vuotta sitten. Omaishoitoa oli toki tapahtunut jo kauan sitä ennen, ja käytäntö eri kunnissa oli hyvinkin kirjavaa. Ja jos tarpeeksi kauas historiassa mennään, ikäihmiset ja vammaiset on ihan luontevasti hoidettu kodeissa ja perheissä.

Puhemies! Nyt omaishoitolakia ja myös seuraavana lista-asiana olevaa perhehoitolakia korjataan sen vuoksi, että ikääntyneitä ja vammaisia voitaisiin hoitaa entistä paremmin kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa. Nykyisin ikääntyneitä ihmisiä on pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa ja vanhainkodeissa 13 500 ja erilaisissa palveluasunnoissa noin 36 000, ja omaishoidon tuella hoidetaan runsaat 40 000. Tämän lisäksi omaishoidossa on arviolta 20 000 sellaista ihmistä, joiden hoidosta ei ole omaishoitosopimusta kunnan kanssa.

Tiedämme, että toisinaan sairaan ja ikääntyneen ihmisen hoito on hyvin vaativaa. Vaativaa on myös fyysisesti terveemmän mutta muistisairautta sairastavan ihmisen hoito. Laitoshoidossa tai palveluasumisessa esimerkiksi vuoteeseen hoitamisessa yksi auttaja ei ri-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tä, kun vaihdetaan potilaan tai vuoteen vaatteita. Toisaalta monet omaistaan hoitavat tekevät tätä työtä sitten yksin, ja työvuoro ei pääty säännöllisesti kello 16.

Puhemies! Tämä omaishoitolain muutos pyrkii parantamaan nimenomaan omaishoitajan jaksamista. Keskeisenä on omaishoitajan vapaapäiväjärjestelmän kehittäminen. Lisäksi lakiin nostetaan myös omaishoitajien valmennus, koulutus sekä terveydenhuolto joiltakin osin. Omaishoitajat eivät kuulu työterveyshuollon piiriin. Omaishoitoon myös satsataan vuodesta 2018 alkaen 95 miljoonaa euroa vuodessa. Lakiehdotuksessa tehdään mahdolliseksi, että kunta voisi järjestää omaishoitajan tapaan vapaapäiviä myös niille, jotka hoitavat päivittäin omaistaan ilman sopimusta. Sosiaalihuoltolakiin tätä tarkoitusta varten tehtävä muutos ei kuitenkaan tee näiden vapaapäivien järjestämistä pakolliseksi. Se on kyllä edelleenkin puute, vaikka kokonaisuudessaan nämä lakiehdotukset ovat iso ja erinomainen muutos.

Puhemies! Toisaalta on hyvä muistaa, että tämä omaishoitolain muutos on osa hallituksen kärkihanketta, joka on nimeltään niinkin hieno kuin "Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa". Siksi toivon, että jatkossa edelleenkin pyritään omaishoitoa korjaamaan. Tässä lakiuudistuksessa ei esimerkiksi ole ollut mahdollista tehdä korjauksia omaishoitopalkkioihin, jotka ovat nykyisin sitä luokkaa, että hoitajalle on todella suuri uhraus esimerkiksi keskeyttää työuransa joksikin epämääräiseksi ajaksi.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallituksen kärkihanketta jatkettaessa panostetaan myös siihen, että omaishoidon kriteerejä ja eritasoista hoitoa tarvitsevien palkkiotasoja tarkastellaan ja pyritään samaan ne tasapuolisiksi koko maassa. Niin ikään vapaapäivien sijaistuksia tulee kehittää jo tämän lain voimaantulon jälkeen niin, että vammaista tai ikääntynyttä ei tarvitse sijaistuksen takia siirtää laitokseen.

19.11 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Ryhtyminen omaishoitajaksi merkitsee monelle hyppyä tuntemattomaan. Omaishoitajuus tuo uudenlaisen roolin, jossa läheisen lääkittäminen ja hoitotoimenpiteet tulevat osaksi arkea kuten alan ammattilaisilla. Muistisairaana omaisen hoitajalle arjen haasteet tarkoittavat ehkä kokonaan uudenlaisen ajattelun opettelemista. Kun tuttu ihminen ei käyttäydykään enää samalla tavalla kuin ennen, se vaatii totuttelua kaikilta läheisiltä ja erityisen paljon omaishoitajalta. Joillekin ihmisille tämä sopii luonnostaan, ja he sopeutuvat uuteen tilanteeseen luontevasti. Toiset taas kokevat sen vaikeaksi ja raskaaksi.

Suomessa on viime vuosina vannottu kovasti omaishoitajuuden nimeen. Valitettavasti kuitenkin syy siihen on yleensä säästöt. Tiedämme, että vanhusten määrä kasvaa ja hoidon tarve kasvaa, ja omaishoitajuus on ikään kuin haluttu löytää ja ajatella tällaisena edullisena vaihtoehtona vastata näihin tarpeisiin. On sanottava, että meidän tulee pohtia, miten paljon omaishoitoa voidaan kasvattaa tai miten paljon omaishoitoa voidaan tavoitella, että omaishoito olisi vielä hoidettavalle itselleen mutta myös omaishoitajille elämän arvoista elämää.

Tässä esityksessä uudistukset ovat kannatettavia, sillä kaikki parannukset omaishoitajien arkeen ovat tervetulleita, mutta joskus realismi on kuitenkin hieman erilainen kuin mitä me poliitikot esimerkiksi juhlapuheissamme todistamme. On muistettava, että tällä hetkellä moni omaishoitaja on hyvin iäkäs. Me puhumme esimerkiksi paljon hyvinvointi- ja terveystarkastuksista, ja nehan ovat positiivinen asia, koska niiden kautta voidaan tarttua ongelmiin. Käytännössä kuitenkin palaute omaishoitajilta näistä terveystarkastuksista on ollut esimerkiksi se, että kysymykset seksuaalisuudesta on täysin väsyneen, iäkkään

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

omaishoitajan kohdalla koettu jopa loukkaaviksi. Siksi meidän tuleekin ymmärtää, että se arkitodellisuus on usein aivan jotain muuta kuin mitä me haluamme katsoa kokonaisuutena, kun puhutaan vaikka hyvinvoinnista. Omaishoitajalle paljon tärkeämpää on saada nopeasti apua silloin, kun käsi on kipeä vaikka jatkuvista nostoista tai oma mieli on niin maassa ja on niin väsynyt olo, että olo on jatkuvasti itkuinen ja joka päivä tuntuu olevan vain yhtä selviytymistä. Näihin pitäisi pystyä puuttumaan, näitä pitäisi pystyä auttamaan, kun me puhumme vaikka terveys- ja hyvinvointitarkastuksista. Nopeaa apua oikeisiin tarpeisiin, joita omaishoitajat kokevat.

No, sitten tämä omaishoitajan vapaapäivä, joka on todella tärkeä asia. On tärkeää, että mekin siitä puhumme ja teemme töitä sen eteen, mutta usein, valitettavan usein, palaute omaishoitajalta on kuitenkin se, että vapaapäivän pitäminen saa aikaan perheessä sellaisen kaaoksen, että omaishoitaja ikään kuin itseään säästääkseen jättää käyttämättä tämän vapaansa. Meidän tuleekin miettiä, miten me pystymme luomaan sellaisen pysyvän ja turvallisen sijaistusmallin, joka käytännössä vastaisi näiden omaishoitajien tarpeeseen. Esimerkiksi se, että yksi ja sama hoitaja voisi toimia sijaisena, tuo turvaa, tai se, että on aina sama hoitopaikka, mihin sitten omaishoitaja voi hoidettavansa viedä, voisi jollain tavalla auttaa heidän arkeaan. Meidän on kuitenkin nähtävä näiden ylätasen käsitteiden taakse, mitä ne arjessa tarkoittavat, ja pyrkiä löytämään niihinkin vastaukset.

Arvoisa puhemies! Olen ajatellut, että hoivatyötä vanhustenhuollossa tehneenä minä tunnen omaishoitajan arjen. Tiedän kyllä, millaista on huolehtia lääkkeistä, seurata terveydentilan muutoksia tai avustaa aamutoimissa. Keskustelut omaishoitajien kanssa ovat saaneet minut ymmärtämään, että omaishoitajuus on paljon muutakin kuin hoivassa avustamista. Monelle se on työtä 24 tuntia vuorokaudessa 7 päivänä viikossa. Se on katkonaisia yöunia, jatkuvaa huolta ja riittämättömyyden tunnetta. Se on yksinäisinä iltoina vastuunkantoa ja huolenpitoa sairauden edetessä. Liian moni omaishoitaja asettaa aina hoidettavan tarpeet omiensa edelle jopa oman jaksamisensa kustannuksella. Ja kuitenkin samalla omaishoitajuus on rakkaudenosoitusta, yhteisiä hellyyden ja ilon hetkiä arjen keskellä sekä inhimillistä hoivaa omassa kodissa. Toisinkaan ei omaishoitaja haluaisi valita. Nyt tiedän, että vaikka tunnen hoitotyön arjen, en voi sanoa tietäväni, mitä omaishoitajuus on. Sen todellisuuden tietävät vain omaishoitajat.

19.16 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Omassa kotikaupungissani Kuusamossa on mietitty keinoja, kuinka tehdä omaishoidosta houkutteleva. Onko raha vai onko joku muu tekijä, esimerkiksi omaishoitajan saamat palvelut houkutteleva tekijä? Kuusamon kaupunki päätti oman kokeilun nimissä syksyllä 2013 kaksinkertaistaa ympärivuorokautista laitoshoidon tarvitsevaa omaistaan hoitavien palkkion. Oman uuden luokituksen mukaista palkkiota maksetaan tilanteessa, jossa työikäinen ja työkykyinen henkilö ottaa hoitovastuun runsaasti hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevasta henkilöstä ja hoitaja tekee tätä hoivatyötä päätoimisesti tai ilman merkittäviä sivutehtäviä. Tämä ekstrahoitopalkkio on tänä vuonna 1 525 euroa kuukaudessa. Ajatus oli siinä, että ihan aidosti tuki korvaisi laitoshoidon ja antaisi hoitajalle aidon valinnanmahdollisuuden jäädä työstään hoitamaan läheistään. Joitakin uusia sopimuksia tehtiin alkuvaiheessa, mutta näyttää siltä, että muu tuki, esimerkiksi vapaapäivät ja toimiva sijaishoito ovat ratkaisevampia. Omaishoitajat itsekin toteavat hoidon olevan palvelua läheiselle ihmiselle.

Mielestäni on tärkeää tukea omaishoitajan jaksamista, ja tähän hallituksen esityksellä tähdätäänkin.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

19.18 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Omaishoidon tuesta annetussa laissa ei ole säännöksiä omaishoitajien valmennuksesta, koulutuksesta tai omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksista. Omaishoitajan valmennuksessa on käytössä järjestöjen kehittämisiä toimintamalleja, joita kunnat käyttävät harkintansa mukaan. Kunta voi harkintansa mukaan järjestää valmennuksen itse tai hankkia sen muilta toimijoilta, kuten järjestöiltä. Järjestöjen tekemää työtä ei voi liikaa korostaa. Esimerkiksi 25-vuotiaan Omaishoitajat ja läheiset -liitto ry:n 70 paikallisyhdistystä tekevät äärimmäisen laadukasta työtä, jota on rahoitettu pääosin Raha-automaattiyhdistyksen tuella ja myös joidenkin kuntien taloudellisella tuella, esimerkkinä vaikkapa Lahden kaupunki, joka ansiokkaasti tekee yhteistyötä maan kolmanneksi suurimman omaishoitoyhdistyksen Päijät-Hämeen Omaishoitajat ja Läheiset ry:n kanssa.

Omaishoitotilanne voi tulla eteen yllättäen ja pyytämättä. Meistä kaikista voi tulla omaishoitaja tai omaishoidettava. Tiedon, tuen tai neuvojen etsiminen ja saaminen on erittäin haasteellista. Valmennuksella ja lisäkoulutuksella on merkittävä vaikutus tämän omaishoitotilanteen onnistumiseen. Omaishoitoyhdistysten tekemä työ omaishoitosuhteen eri vaiheissa on äärimmäisen tärkeää. Yhdistykset tukevat, ohjaavat ja neuvovat selviytymään arjessa sekä tarjoavat omaishoitajille niin arvokkaita ja tärkeitä vertaistapaamisia.

Arvoisa puhemies! Omaishoitoa on kehitetty paljon juuri järjestöjen toimesta. Tämä valmennus on siitä hyvä esimerkki. Jatkossa valmennus voi olla kunnan toteuttamaa tai osittavaa tai puhtaasti järjestölähtöistä toimintaa. Toimintaa rahoitetaan usein Raha-automaattiyhdistyksen taloudellisella tuella. Myytäviin palveluihin ei tällaista avustusta voi kuitenkaan käyttää. Jos ja kun valmennuspalvelua ryhdyttäisiin myymään, se ei olisi enää avustettavaa toimintaa.

Arvoisa puhemies! Jotta järjestöillä säilyisi jatkossakin mahdollisuus osallistua omaishoidon perkehoidon kärkihankkeisiin liittyviin kokeiluihin, tulee sosiaali- ja terveysvaliokunnan kiinnittää myös tähän asiaan huomiota.

19.20 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn edustaja Louhelaisen kanssa tähän järjestöjen roolin ja aseman merkitykseen. Omaishoitajat ja läheiset -liiton puheenjohtajana tietenkin minulla on ollut suuri mahdollisuus ja kunnia seurata siellä paikallisyhdistyksissä olevaa toimintaa ja sitten myös tätä valmennustyötä, jota siellä tehdään erittäin ansiokkaasti nimenomaan Raha-automaattiyhdistyksen tuella.

Arvoisa rouva puhemies! Jo edellisessä puheenvuorossani annoin kaiken tukeni hallituksen esitykselle, ja se on siltä osin oikein hyvä. Valitettavasti hallituksen esitys ei kuitenkaan korjaa sitä omaishoitoon liittyvää perimmäistä ongelmaa, että omaishoitajat, hoidettavat ja heidän perheensä ovat edelleen tämänkin lain jälkeen eriarvoisessa asemassa eri puolella Suomea. Omaishoidon suurimpia ongelmia on, ettei omaishoitajilla ole lain säättämää oikeusturvaa, minkä takia heitä kohdellaan hyvin eri lailla eri puolilla Suomea. Koska omaishoito on kuntien määrärahaperusteinen ja määrärahasidonnainen palvelu, kunnat voivat itse määritellä, milloin ja millä kriteereillä he antavat omaishoitopalveluja hoidettavalle ja omaishoitajalle. Kunnat voivat itse määritellä, milloin he tekevät omaishoitosopimuksen omaishoitajan kanssa. Valitettavasti kunnat eivät varaa riittävästi määrärahaa omaishoitoon. Kun määrärahat ovat kunnassa loppu, uusia omaishoitosopimuksia ei loppuvuodesta enää tehdä, omaishoitosopimuksia irtisanotaan ja palveluita heikennetään. Omaishoitokriteerejä nostetaan kesken kauden, minkä seurauksena omaishoitosopimuk-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

sen saaminen vaikeutuu. Kriteerien noston jälkeen kunnissa todetaan, että jokaiselle, joka täyttää kunnassa määritellyt kriteerit, tehdään omaishoitosopimus. Näin tilanne saadaan näyttämään paremmalta. Tämä on valitettavaa arkipäivää omaishoitajien arjessa Suomessa.

Omaishoitajat ja läheiset -liitto teki asiasta kantelun muutama vuosi sitten oikeusasiamiehelle. Liitossa me emme hyväksyneet kuntien yksipuolisia sopimusten irtisanomisia, palveluiden leikkauksia tai sitä, että kunnan kriteerien perusteella omaishoitajan kanssa, jolla olisi ollut oikeus omaishoitosopimuksen tekemiseen, sitä ei tehty vaan kunta eväsi sen, sillä määrärahat olivat loppu. Oikeusasiamiehen tulkinnan mukaan kunnat ovat toimineet laillisesti oikein. Näin omaishoitajat ovat lainsuojattomia omaishoitolaista huolimatta. Hän totesi, ettei nykyinen lainsäädäntö anna riittävää turvaa omaishoitajille ja heidän perheilleen. Omaishoito perustuu kunnan harkintaan. Tästä syystä olen todella harmissani, ettei hallitus jatkanut ministeri Huovisen käynnistämää uutta omaishoitolakia, jonka tavoitteena oli vahvistaa omaishoitajien oikeusturvaa, estää yksipuoliset sopimusten irtisanomiset ja turvata tasa-arvoinen asema eri puolilla maata asuville omaishoitajille.

Arvoisa puhemies! Omaishoitolaista lisäksi omaishoitoperheiden hyvinvointiin vaikuttavat myös muut yhteiskunnalliset päätökset. Hallitus on nostanut sosiaali- ja terveystalouden ja kuljetuspalvelujen asiakasmaksuja, jotka ovat osaltaan vaikeuttaneet omaishoitoperheiden mahdollisuutta saada tarvittavat palvelut. Asiakasmaksukorotusten yhteydessä olisi pitänyt uudistaa myös asiakasmaksukattojärjestelmä, johon olisi sisällytetty myös sosiaalipalveluita, kotiin vietäviä palveluja, mikä olisi turvannut omaishoitoperheiden ja kotiin vietävien palveluiden saatavuuden. Nyt moni omaishoitoperhe ei pysty hankkimaan kaikkia tarvitsemiaan tukipalveluja, koska heillä ei ole siihen taloudellisesti mahdollisuutta.

Työelämän, työttömyyden ja omaishoidon yhteensovittaminen teettää valtavasti ongelmia omaishoitoperheissä. Tämä on asia, johon pitäisi paneutua vahvasti, sillä Suomen tavoitteena on työllisyyden ja työllisyysasteen parantaminen. Valitettavasti hallitus pikemminkin heikensi tilannetta heikentämällä muun muassa vuorotteluvapaan mahdollisuuksia, joita käyttivät pääsääntöisesti keski-ikäiset naiset, joista suuri osa huolehti myös omista ikääntyneistä vanhemmistaan. Työssäkäynti ja omaishoito ovat myös hyvin kokonaiskuormittavia, mikä tulisi tunnistaa ja huomioida niin työterveydenhuollossa kuin myös omaishoitajien terveystarkastuksissa nyt jatkossa.

Arvoisa puhemies! Kansallisessa omaishoito-ohjelmassa hallituksen tavoitteena oli selkeyttää omaishoitajien asemaa, ja siinä esitettiin muun muassa: "Omaishoito ei olisi jatkossa palvelu vaan yksi hoitomuoto muiden hoitomuotojen rinnalla. Tätä hoitotehtävää toteuttaa toimeksiantosopimuksella määritelty omaishoitaja." Tavoitteena oli, että omaishoitajan asema vahvistuisi ja selkeytyisi. Nyt nämä KOHOn eli kansallisen omaishoito-ohjelman tavoitteet jäävät toistaiseksi toteutumatta. Toivottavasti tulevaisuudessa seuraavat eduskunnat huomioivat tämän kansallisen ohjelman nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Kuten olen todennut, hallituksen esitys on oikeansuuntainen mutta riittämätön. Toivon, että hallitus ottaa vakavasti tämän kaikkein perimmäisen ongelman eli sen, että omaishoitajat ovat tänä päivänä edelleen lainsuojattomia. Heillä ei ole riittävää lain säätämää oikeusturvaa. Tähän hallituksen esitys ei valitettavasti paneudu lainkaan.

19.26 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Honkonen taisi jo lähteä, mutta on kyllä todettava, että hyväntekeväisyys tai lähimmäisen apu ei ole omaishoitajuutta. Jos

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kaupassa käydessään tuo naapurinkin maitopurkin ja leivän, siitä ei voi puhua vielä samana päivänäkään, kun puhutaan omaishoitajuudesta. Toki tärkeää on lähimmäisen apu, yhä tärkeämpää tässä yhteiskunnassa, mutta kun puhumme omaishoitajuudesta, puhumme paljon enemmän hoitoa ja apua vaativista toimenpiteistä.

Me kaikki puhumme omaishoitajien puolesta. Olemme puhuneet jo vuosia, mutta teemme sen eteen hyvin hitaasti parannuksia. Valitettavasti tämä on todettava rehellisesti. Kansallisen omaishoidon kehittämisohjelma oli ja on edelleen hyvä pohja omaishoidon kehittämiselle. Sen vuoksi minunkin on todettava, että tässä hallituksen esityksessä olisi voitu mennä vieläkin pidemmälle, jos omaishoitajien asemaa olisi kertaheitolla haluttu reilusti parantaa. Toivon, että jatkossa kiinnitetään huomiota juuri näihin kohteisiin, joita edustaja Kiljunenkin jo esille toi, kuten esimerkiksi omaishoidon muuttamiseen hoitomuodoksi, yleensäkin omaishoitajien oikeuksien vahvistamiseen, mutta myöskin palkkion parantamiseen. Myöskin hoitopalkkion verotuksen keventäminen on monelle omaishoitajalle erittäin tärkeä kysymys, ja sitten tietenkin kun hoitopalkkiota saa, niin nykyisen sosiaaliturvan lisäksi pitäisi olla joustavampaa yhteensovittamista, niin että tuet eivät leikkaa toinen toistaan ja siten sitten tietenkin aseta omaishoitajaa jopa entistä vaikeampaan asemaan.

19.29 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin selvää, että ihan kaikkea omaishoidon vaativassa maailmassa ei pystytä yhdellä hallituskaudella parantamaan, mutta kannattaa kuitenkin huomata, että nyt käsiteltävänä oleva omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen tähtäävä kokonaisuus on merkittävin sosiaalihuollon palvelujen uudistus tällä hallituskaudella ja suuruusluokaltaan valtion vuosittainen panostus omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen on suurempi kuin esimerkiksi edellisellä hallituskaudella koko vanhuspalvelulain toimeenpanoon.

Haluaisin huomauttaa siitäkin, että ennen kaikkea hoitajien hyvinvoinnin tukeminen tunnustaa ja tunnistaa sen merkityksen, joka sekä omaishoidolla että perhehoidolla on koko palvelujärjestelmän kestävyuden ylläpitämisessä. Hoidon painopiste voidaan siirtää kotona asumista tukeviin palveluihin vain, jos hoitajista pidetään riittävää huolta. Ja olen huolissani niistä omaishoitajista, jotka eivät osaa pyytää itselleen palveluita. Heitäkin on, ja heiltäkin me saamme puheluita. Kuntien pitää kertoa selvemmin tarjoamistaan palveluista.

19.30 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ei ole käsitelty omaishoitopalkkion verotusta. Monille pienituloisille ikäihmisille omaishoidon tuki voi olla ainoa tuki pienen eläkkeen lisäksi, ja moni kokee verotuksen omaishoitopalkkiosta kohtuuttoman suureksi työn raskauteen nähden. Kuten edustaja Salonen ansiokkaasti totesi, tukien ei pitäisi leikata toinen toisiaan. Tiedän täältä Helsingin seudulta tapauksen, jossa nuori opiskelijatyttö hoiti omaa äitiään omaishoitajana, ja omaishoidon palkkion saaminen leikkasi opintotukea, joka sittemmin perittiin takaisin.

Arvoisa puhemies! Omaishoito ei ole palvelu, vaan se on hoitomuoto. Omaishoito pitää nähdä laajempänä yhteiskunnallisena toimintana ja omaishoitaja kumppanina yhteiskunnallisessa järjestelmässä.

19.31 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Totean vielä: Kun elämme todella tiukkoja taloudellisia aikoja ja isoja leikkauksia on tehty, niin on kyllä sanottava, että tämä on merkittävä lisäpanostus, lisäeuroja valtion talousarvioon, kun omaishoitoa ja perhehoitoa

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

kehitämme, ja pidän tätä erittäin hyvänä. Totean myöskin sen, jos joku tätä keskustelua kuuntelee tai lukee näitä pöytäkirjoja, että kun tämän lain käsittely nyt alkaa, niin nämä ovat tietenkin minimimääriä. Monissa kunnissa ilman muuta omaishoitajien vapaapäiviä on enemmän, palkkioita maksetaan enemmän, eli kunnat nämä päätökset tekevät. Kun täällä on vahvaa tahtoa kehittää omaishoitoa, niin kyllä haluan sanoa myöskin edustajille, että sitä voi tehdä omassa kunnassaan.

Erityisen tärkeä havainto, jonka haluan sanoa, on — kun tammikuussa työskentelin vanhusten kotihoidossa ja kovin monta omaishoitajaa siellä kohtasin — että meidän täytyy tehdä myöskin työtä sen eteen, että sitten kun hoito ei enää kotona riitä ja tarvitaan yhteisökotia tai muuta hoitoa, sen pitää myöskin olla saatavilla. Eli tähän tarpeeseen pitää siellä kunnissa myöskin meidän päätöksentekijöiden vastata ja hoitaa, että tämä asia on kunnossa.

19.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä varmaan me kaikki olemme antaneet vahvan tuen tälle lainsäädäntöesitykselle, joka täällä on, mutta minun mielestäni on hyvä, että me tuomme tämän laajan kysymyksen tästä omaishoitajuudesta, koska me emme selviä ilman omaishoitajia, ja tulevaisuudessa, jos me emme vahvista omaishoitolainsäädäntöä, sitä perimmäistä lainsäädäntöä, meillä voi olla se riski, että meillä eivät enää ihmiset halua toimia omaishoitajina.

Meillä ikääntyvä ikäpolvi tänä päivänä vielä on vahvasti sitoutunut toisen ihmisen hoitamiseen ja läheisensä hoitamiseen, mutta kun meillä tänä päivänäkin on tilanteita, joissa tytär tai perhe asuu toisella paikkakunnalla ja sitten hoidettava asuu toisella paikkakunnalla, ja kun sitten pohditaan, miten tulevaisuudessa tätä omaishoitajuutta tai etäomaishoitajuutta hoidettaisiin, niin jos ei sitä työelämän ja omaishoidon yhteensovittamista taloudellisesti ja lainsäädännöllä vahvisteta, niin voi olla, että omaishoito ei saavuta niitä kaikkia tavoitteita — ei myöskään taloudellisia tavoitteita, rakennetavoitteita eikä palvelutavoitteita — joihin ehkä sitten tulevaisuudessa meillä olisi mahdollisuus, jos me hoitaisimme tämän asian kunnolla.

Tosiasia on myös valitettavasti se, että nyt kun kunnat ovat taloudellisesti vaikeassa tilanteessa ja haetaan säästöjä, niin omaishoito kun ei ole lainsäädännöllisesti velvoittava eikä pakollinen, säästöjä haetaan myös omaishoidosta, eikä näitä palkkioita kyllä koroteta, vaan valitettavasti pääkaupunkiseudullakin muun muassa Vantaa on tässä viimeiseksi pohjittanut sitä, että kaikki omaishoitosopimukset irtisanotaan ja käydään uudestaan läpi, ja sen seurauksena osa sopimusomaishoitajista tippuu palveluiden piiristä pois, ja sitä kautta heidän tilanteensa heikkenee. Näitä tapahtuu eri puolilla Suomea tällä hetkellä, mihinkä tietysti meidän Omaishoitajat ja läheiset -liitto reagoi vahvasti, ja annamme sitten oman tukemme paikallisille järjestöille, että he voisivat reagoida näihin.

19.34 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Pieni kommentti: Olen erittäin paljon samaa mieltä edustaja Sarkomaan kanssa siitä, että kuntapäätäjillä on myös vahva valtuutus tässä asiassa, että nämä asiat menisivät kunnissa niin kuin tämän hallituksen esityksen ja rahoituksen osalta olisi tärkeää. Tämän lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1. heinäkuuta tänä vuonna, ja voimaantulon jälkeen annetaan kuntainfo, eli kyllä kuntapäätäjilläkin on iso merkitys tässä asiassa, jotta nämä mahdolliset kehitysasiat saadaan omaishoitajaa ja perhehoitajaa tyydyttävällä tavalla eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perhehoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

19.35 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Iäkkäiden perhehoidon kehittäminen on ollut kehittämiskohteena monessa hallitusohjelmassa viime vuosina. Perhehoito ei kuitenkaan ole vielä vakiinnuttanut paikkaansa iäkkäiden palvelujärjestelmässä, sillä vuoden 2014 lopussa vain vähän yli 200 iäkästä hoidettiin perhehoidossa. Mutta vuoden 2016 alussa kunnille tehtiin kysely, ja sen perusteella tämän hallituskauden kehittämistoimet isotetaan nyt erittäin hedelmälliseen maaperään. Useissa kunnissa ja useilla alueilla on laadittu tai ollaan laatimassa iäkkäiden perhehoidon toimintaohjetta. Lisäksi osana kärkihankkeen toimenpiteitä ollaan muodostamassa alueellisia omais- ja perhehoidon keskuksia, jotka vastaisivat esimerkiksi perhehoitajien rekrytoinnista ja valmentamisesta. Kunnat palvelujen järjestäjinä ovat siis erittäin hyvässä asennossa tällä hetkellä perhehoidon kehittämisessä.

Perhehoidon vakiinnuttamisen keskeinen kysymys on ensinnäkin ennakkoluulojen voittaminen ja toisaalta perhehoitajien rekrytointi. Tässä asiassa toiminta itsessään on paras käytinkortti, ja siellä, missä iäkkäiden perhehoito on saanut jalansijaa, myös ennakkoluulot ovat hälvenneet. Tästä hyvänä esimerkkinä on seniorien perhehoitokylä Kaarinassa, jossa rakentamisvaiheen huutolaispuheet ovat vaihtuneet halukkaiden perhehoitokylän asukkaiden jonoksi.

Kotisairaanhoidajien tekemien havaintojen mukaan perhehoidossa olevien ikäihmisten toimintakyky on parantunut jo muutamassa viikossa: Turvattomuus, ahdistus ja masentuneisuus ovat vähentyneet. Säännöllisen arjen perusrhythmin ansiosta lääkityksiä, muun muassa unilääkkeitä, on voitu vähentää. Lääkärissäkäynnit ja sairaalajakso ovat vähentyneet. Perheytyminen, mielekäs arki ja puuhailu kodissa ovat lisänneet kokemusta oman elämän merkityksellisyydestä. Huomion saaminen omalla itsellä on vähentänyt tarvetta huomion saamiseen niin sanotun oirepuheen kautta. Omaishoitajien ja heidän läheistensä kokemukset lyhytkestoisesta perhehoidosta ovat myös hyvin rohkaisevia. Viime viikolla Keski-Suomen alueuutisissa haastateltu lyhytkestoisessa perhehoidossa oleva ikäihminen kuvasi olojaan: "Oli lottovoitto päästä tänne." Erittäin hyviä palautteita.

Perhehoitajaksi ryhtyminen vaatii heittäytymistä, ja erityisesti päätoimiseksi perhehoitajaksi ryhtyminen yksilön näkökulmasta on myös riski. Tuon riskin pienentämiseksi perhehoitajien tukea ja kannustimia kehitetään. Perhehoidon vähimmäispalkkiota korotetaan merkittävästi ja hoitajien oikeutta vapaaseen nostetaan vähintään yhdestä arkipäivästä kah-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

teen vuorokauteen kuukaudessa. Lisäksi päätoimisille perhehoitajille tulee järjestää hyvinvointi- ja terveystarkastuksia vähintään joka toinen vuosi. Tämä on erittäin olennainen uudistus, sillä päätoimiset perhehoitajat eivät ole työterveyshuollon piirissä. Kuten omaishoidossakin, tarkoituksena on päästä kiinni perhehoitajan tai perhehoidon sijoitusta koskeviin riskitekijöihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja näin ennalta ehkäistä mahdollisia myöhempiä ongelmia.

Hallitus uskoo, ja niin uskon minäkin, että uudistusten myötä perhehoito todella vakiintuu osaksi iäkkäiden palvelujärjestelmää 2020-luvulle tultaessa. Valmistelun kuluessa on arvioitu, että vuonna 2020 noin 1 450 iäkästä hoidettaisiin perhehoidossa. Lisäksi erittäin merkittävässä asemassa on lyhytaikaisen perhehoidon kehittäminen, joka tukee sekä omaishoitajien että perhehoitajien vapaan aikaisen hoidon järjestämistä.

19.39 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä oli tyytyväinen siitä, että myöskin perhehoitolaki on tässä samassa yhteydessä käsittelyssä, kun omaishoidon tuki -lakiesitystä viedään eteenpäin. Tässä on erittäin kannatettavia ja hyviä esityksiä. Lakiesityksissä todellakin korotettaisiin hoitopalkkiota ja pidennettäisiin hoitajan oikeutta vapaisiin sekä säädettäisiin oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin. Tässä on hyvä todeta, että perhehoitajalla olisi oikeus näihin tarkastuksiin kahden vuoden välein ja omaishoitajille sitten kunta voisi tarvittaessa niitä tarjota. Tämä on varmasti kokonaisuus, jota on hyvä valiokunnassa vielä katsoa ja arvioida, mutta uskon, että nämä perhehoitolakiin ehdotetut muutokset parantavat perhehoitajien jaksamista ja edellytyksiä huolehtia entistä paremmin hoidettavastaan, ja siinä mielessä nämä ovat lämpimästi tervetulleita. On todellakin hyvä, että tämä on kokonaisuus, eli perhehoitoa kehitetään yhdenmukaisesti omaishoidon kanssa ja nuo edellä omaishoidon osalta mainitut seikat, joita on nostettu esille esimerkiksi sijaishoittoon liittyen, hoitajan vapaan tai muun poissaolon aikana, pätevät myöskin perhehoitoon.

Yhden asian haluan tässä nostaa esille ja vähän valottaa asiaa, kun nostin esille lapsivaikutusten arvioinnin. Tässä esityksessä todellakin ehdotetaan muutosta perhehoidossa hoidettavien enimmäismäärään, eli muutoksella palattaisiin siihen tilanteeseen, joka vallitsi ennen 1.4.2015, eli edellisellä eduskuntakaudella teimme muutoksen, joka nyt sitten muutetaan ikään kuin takaisin. Tämän muutoksen myötä, jos eduskunta tämä lakiesityksen hyväksyy, käytännössä hoidettavien määrä olisi sama sekä perhehoidossa että ammatillisessa perhehoidossa. Tämä esitys sinänsä on nyt hallituksen yksimielinen esitys, mutta pidän huonona sitä, että hallituksen esitysluonnoksessa ei millään tavalla perustella tätä ehdotettua muutosta. Tämä teksti sisältää vain arvioita omais- ja perhehoitajien määrän kasvusta, mutta ei arvioida hoidettavien määrää tai arvioida, mitä tämä näitten hoidettavien lasten osalta merkitsee. Yhteiskunnallisia vaikutuksia kuvaavassa kohdassa todetaan, että muutos parantaisi päätoimisten perhehoitajien toimintaedellytyksiä, mutta ei arvioida vaikutuksia hoidettaviin. Pidän tätä valitettavana ja nostan tämän esille sen takia, että pidin perusteltuna ja pidän edelleen perusteltuna, että tämän lakipaketin, tämän kokonaisuuden osalta olisi tehty lapsivaikutusten arvioinnit eli myöskin tämän säännöksen muutoksessa olisi otettu huomioon sen vaikutukset lastensuojelun toimenpiteenä perhehoitoon sijoitettuihin lapsiin. Tämä on varmasti asia, josta jatkamme keskustelua sitten, kun tätä perusteltua ja muuten hyvää lakiesitystä käsitellään.

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

19.43 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten edustaja Sarkomaa totesi, tämä liittyy tähän kokonaisuuteen, jota äsken käsitelimme, ja niiden muutamien kokemusten perustella, joissa perhehoitoa on muutamilla paikkakunnilla käytetty, siitä on hyviä kokemuksia.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen tavoitteena on kehittää kaikenikäisten omaishoitoa ja erityisesti ikääntyneiden perhehoitoa. Tähän mennessä perhehoitoa on järjestetty eniten lastensuojelussa. Sitä on käytetty myös kehitysvammahuollossa, mutta iäkkäiden osalta perhehoito on ollut vielä vähäistä. Vuoden 2014 lopussa perhehoidossa oli ollut 213 iäkästä henkilöä. Iäkkäiden perhehoitoa on kehitetty jonkun verran omaishoitoperheiden tukena esimerkiksi Joensuun alueella. Kaiken kaikkiaan sitä on kehitetty mielestäni vielä yllättävän vähän.

Perhehoitolakia esitetään muutettavaksi siten, että perhekodissa hoidettavien määrä olisi enimmillään kuusi hoidettavaa. Esityksen mukaan perhekodissa voitaisiin pääsääntöisesti hoitaa samanaikaisesti neljä henkilöä, kun hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset. Hoidettavien määrä voisi jatkossa kuitenkin olla enintään kuusi, mikäli perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaisi vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista toisella olisi alaan ja työhön vaadittava ammatillinen kelpoisuus. Tämän lisäksi perhehoitajan vapaapäiviä lisättäisiin vähintään kahteen vuorokauteen kuukaudessa niissä tilanteissa, jolloin hän on toiminut toimeksiantosopimuksella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. Täsmennystä vapaapäiviin tulee myös siltä osin, että vapaa-ajan määrittely muuttuu arkipäivästä vuorokauteen. Tämä on hyvä, sillä esitys selkeyttää perhehoitajien vapaapäivien määrittelyä. Toimintakäytännöt ovat olleet sekavia tällä hetkellä eri puolilla Suomea. Tämän lisäksi esityksessä esitetään nostettavaksi perhehoitajan vähimmäispalkkiota 775 euroon. Toimeksiantosopimuksen tehneellä päätoimisella perhehoitajalla on myös oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin joka toinen vuosi ja muilla toimeksiantosuhteisilla perhehoitajilla tarvittaessa.

Arvoisa puhemies! Muutama asia, joista kannan tällä hetkellä pientä huolta.

Ensinnäkin aina, kun perhekotiin sijoitusta suunnitellaan, lähtökohtana täytyy olla hoidettavan palvelutarve — ei siis perhekotiin sijoitettavien ihmisten määrä, vaan hoidettavan palvelutarve — ja tavoitteena pitää olla löytää hoidettavalle se oikea perhekoti. Perhekodissa on oltava ikääntyneen hoitoon liittyvää osaamista. Kuka tahansa ei sovi perhekodin pitäjäksi. Perhekotiin liittyvää valmennusta tulee parantaa, jotta jokainen, joka ryhtyy perhekodin pitäjäksi, tiedostaa siihen liittyvän sitovuuden ja vaativuuden. Tämän lisäksi kannan huolta myös siitä, että kun perhekotia suunnitellaan, siinä fyysisessä ympäristössä, jossa perhehoito toteutuu, täytyy huomioida ikääntyneiden fyysinen liikkuvuus, ja sitä kautta se tuo vaatimuksia fyysiseen ympäristöön, esteettömyyteen, wc-tiloihin, huoneiden sijoitteluun, ulos pääsyyn ja niin edelleen. Ei voi olla, että perhekodissa neljä hoidettavaa kaikki käyttävät yhteistä wc-tilaa, joka aiheuttaa monella tapaa erilaisia ongelmia, vaan nämä pitää suunnitella myös näitten hoidettavien palvelutarpeista lähtien.

Tämän lisäksi perhekodissa tulee huomioida myös asukkaiden palvelu- ja hoitotarve ja perhekodissa asuvien ryhmäytyminen ja sopivuus keskenään. Myös perhehoitajiin ja muihin asukkaisiin liittyvä kuormittavuus tulee arvioida. Meillä on erilaisia ikääntyneitä ihmisiä, erilaista palvelua ja hoitoa tarvitsevia ihmisiä, ja heidän keskinäinen ryhmittymisensä ja sosiaalinen verkostonsa onnistuu parhaalla mahdollisella tavalla, kun tämä nähdään myös kokonaisuutena tätä sijoitusta suunniteltaessa. Elämän ja asumisen perhekodissa on oltava turvallista, yhteisöllistä, sekä sen pitäisi olla koko elämäntilannetta vahvistavaa ja

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

tukevaa. Jos perhekodissa on asukkaita, jotka käyttäytyvät sairautensa vuoksi tai jostakin muusta syystä levottomasti, tulee nämä huomioida myös tässä sijoitustilanteessa. Tältä osin meidän pitää vahvistaa perhekodissa olevaa osaamista, ja sitä kautta tämän täytyy näkyä myös hoitajarakenteessa.

Nyt tässä ihan viime päivinä olemme valitettavasti kuulleet ja saaneet tietoa Valvirasta vanhusten kaltoinkohtelusta. Kysely paljasti puutteita muun muassa omavalvontajärjestelmässä ja ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa. Selvityksessä todetaan muun muassa, että kiire, resurssipula ja osaamisen puute lisäävät kaltoinkohtelua ja siihen liittyvää riskiä. Kun me kehitämme perhehoitoa, niin tämän tyyppiset asiat täytyy huomioida. Nämä eivät missään nimessä saa olla osa perhekotia, vaan päinvastoin, meidän pitää luoda sellainen järjestelmä, jossa tämän tyyppinen toiminta ei ole millään tavalla hyväksyttävää.

Me tiedämme, että perhekodissa hoito on erittäin sitovaa ja uuvuttavaa. Tämän takia perhehoitajien jaksamisesta, vapaa-ajasta ja hyvinvoinnista on pidettävä erityistä huolta. Tämän lisäksi ammatillisesta kelpoisuudesta ei tule tinkiä. Osaamista on edelleen kehitettävä. Monen vanhuksen levottomuuden ja aggressiivisen käyttäytymisen taustalla saattaa olla vahva sairaus, väärä lääkitys tai sopeutumattomuus paikkaan sinällään. Ammatillinen osaaminen auttaa näiden käsittelyyn ja oikeanlaiseen tulkintaan ja antaa siten myös paremmat edellytykset perhehoidon kokonaisvaltaiselle ja pitkäjänteiselle kehittämiselle ja laadun varmistamiselle.

19.50 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Perhehoito ja erityisesti iäkkäiden perhehoito on nyt monen huulilla ja ihan syystä. Uskon, että kotihoidon rinnalle tai kotihoidon sijaan sellaisille ikäihmisille, jotka kokevat kodissaan turvattomuutta ja yksinäisyyttä, pyritään etsimään erilaisilla hoitomuodoilla ratkaisuja heidän arkeensa, ja perhehoito on ollut yksi sopiva vaihtoehto juuri heille. Parhaimmillaan perhehoito onkin monelle hoitoa tarvitsevalle paras mahdollinen paikka. Siellä voi nauttia kotiruuasta, pienestä yhteisöstä, ympärivuorokautisesta läsnäolosta, kodinomaisuudesta, normaalista arjesta, ja ennen kaikkea sitä kautta syntyvät pysyvät ja läheiset ihmissuhteet. Kaikki paikat, joihin itse olen päässyt tutustumaan, ovat olleet hyviä, ja ihmiset, jotka sitä työtä tekevät, tekevät myöskin työtä sydämellään.

Mutta kolikolla on myöskin toinen puoli. 24/7-hoito on raskasta esimerkiksi muistisairaiden osalta, ja siksi minuakin on paljon mietityttänyt tämä ammatillisen koulutuksen puute. On nimittäin täysin inhimillistä, että ammatillisen koulutuksen kautta syntyy erilainen ymmärrys esimerkiksi juuri muistisairaiden henkilöiden aggressiivisuudelle, ja silloin ikään kuin pystytään ulkoistamaan se itsestä, mitä sitten taas ihan ymmärrettävästä syystä koulutuksen puute voi vaikeuttaa.

Edustaja Kiljunen nosti esille myöskin nämä tilat. On tärkeää huomioida, että tilat ovat myöskin sellaiset, jotka soveltuvat ikäihmisten hoitoon. Mutta kyllä tämä hoidettavien oikeusturva on myöskin mietittävä. Edustaja Kiljunen nosti myöskin tämän Valviran kyselyn kaltoinkohtelusta ympärivuorokautisessa hoidossa, ja missään hoitomuodossa ei voi sanoa, että tähän ei pitäisi kiinnittää huomiota.

19.52 Anne Louhelainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys perhehoitolain muuttamisesta liittyy kiinteästi pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan, jonka tavoitteena on kehittää kaikenikäisten omaishoitoa ja erityisesti iäkkäiden perhehoitoa. Perhehoitolakiin ehdotetaan muutoksia, joilla korotettaisiin hoitopalkkiota, pi-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

dennettäisiin hoitajan oikeutta vapaaseen sekä säädettäisiin oikeus hyvinvointi- ja terveys-tarkastuksiin. Hallituksen esitys on tervetullut parannus perhehoitajien asemaan.

Muutosehdotukset parantavat niin perhehoitajan jaksamista kuin edellytyksiä huolehtia entistä paremmin hoidettavastaan. Erityisen hyvänä ja merkittävänä pidän sitä, että hallitus luopui esitysluonnoksessa ehdotetusta muutoksesta perhekodissa hoidettavien enimmäismäärään. Aikaisemmin ehdotetun muutoksen myötä olisi hoidettavien määrä ollut sama sekä perhekodissa että ammatillisessa perhekodissa. Hoidettavien näkökulmasta päästään parempaan lopputulokseen, kun hoidettavien lukumäärä on perhekodissa mahdollisimman pieni, maksimissaan kuusi.

Arvoisa puhemies! Perhehoitajan tukea kehitetään osana perhehoidon laatusuosityöryhmän työtä. Käsiteltäviä asiakohtia ovat muun muassa perhehoitajien työnohjaus, täydennyskoulutus, vertaisryhmätoiminta sekä muut tukipalvelut. Kuten jo mainitsin, on erinomaista, että päätoimisille perhehoitajille olisi tarjottava hyvinvointi- ja terveystarkastuksia joka toinen vuosi. Kuten täällä on todettu, perhehoito voi hyvin onnistuessaan olla hyvä hoivamuoto ikäihmisten kohdalla, mutta kyllä siihen pitää myöskin paneutua, että ne kaikki kohdat, mitkä vaaditaan, on hyvin hoidettu.

19.53 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella voimaan tulleessa perhehoitolaissa rajattiin perhehoidossa hoidettavien määrä neljään. Tämä heikensi etenkin pariskuntien mahdollisuutta toimia päätoimisina perhehoitajina, sillä tuohon neljään laskettiin mukaan tietenkin alle kouluikäiset perheen omat lapset. Hätääntynyttä palautetta ja sähköpostia tuli paitsi omaan sähköpostiini myös Perhehoitoliiton sähköpostiin kymmenittäin ja kymmenittäin. Nyt tässä uudessa perhehoitolakiesityksessä mitoitus tosiaankin palautettaisiin entiselleen, eli perhehoidossa hoidettavia voisi olla se kuusi enintään, jos hoitopaikassa asuu vähintään kaksi kelpoisuusvaatimukset täyttävää perhehoitajaa.

Mutta nyt pitää muistaa, että perhehoitajat eivät sijoita itselleen yhtään ketään, vaan sijoittajakunnat ovat edelleenkin vastuussa tietenkin siitä, tarkastavat ja katsovat, kuinka monta lasta tai nuorta esimerkiksi yhteen perheeseen voidaan sijoittaa tai kehitysvammaista tai mielenterveyskuntoutujaa. Kuusi sijoitettavaa tarkoittaa sitä, että nämä pariskunnat edelleenkin voivat päätoimisina perhehoitajina sitten jatkossakin toimia.

Edustaja Kiljusen kanssa olen ihan samaa mieltä siitä, että meillä nimenomaan lapsia ja nuoria sijoitetaan valtavasti väärin paikkoihin, ja se johtuu osittain siitä, että meillä ei ole vielä riittävästi perhehoitajia eikä sijaisvanhempia. Elikkä se paletti ei ole valmis, että voitaisiin lapsen edun mukaisesti löytää se hänelle juuri sopiva sijaishoitopaikka. Mutta tähän toivottavasti nyt saadaan vähän parannusta.

19.55 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on jo useampi edustaja nostanut esille tämän hoidettavien enimmäismäärän, sen, että se on tärkeää määrittää. Ja edustaja Paloniemi tuossa kävi kertauksena muun muassa ne ongelmat, mitä on sitten syntynyt pariskuntien kohdalle, kun määrää on muutettu. Kuitenkin tässä määrä riippuu hyvin pitkälle myöskin siitä, kenen näkökulmasta asiaa katsotaan. Hoitajan näkökulmasta kuusi varmasti tuo varmemmin myöskin sitten sen pysyvyyden ja mahdollisuuden myöskin sitten elää sillä perhehoidolla, mutta hoidettavan näkökulmasta tämä neljä voisi olla perheenomaisempaa, kodikkaampaa hoitoa, ja nyt varmasti on sitten tasapainoiltava sen kanssa, kumman intressi on tärkeämpää. THL:hän on nostanut lausuntoluonnoksessaan esille aika kriittisestikin nimenomaan tästä määrästä muutamia kommentteja ja on myöskin arvioinut sitä, että

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

2015 voimaan tullutta lakia ei ole arvioitu, vaikka varmasti olisi ollut tarpeen arvioida sitä nyt myöskin tässä yhteydessä. THL:n mukaan myöskin lakiluonnos lähtee siitä, että nyt mennään palvelut edellä. Tavoitteena on hoidon lisääminen, ja esimerkiksi lastensuojelun osalta tutkimukset osoittavat, että perhehoidon valvonnassa on yhä puutteita.

Edustaja Sarkomaa nosti täällä myöskin esille tässä lakiesityksessä olevat puutteet nimenomaan tähän määrään mutta myöskin näihin vaikutusten arviointiin liittyen. Toivonkin, että valiokunta kiinnittää näihin nyt sitten jatkotyössä huolellisesti huomiota.

19.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän määrään liittyen haluan vain omalta osaltani todeta, että se määrä ei ole se oleellisin kysymys siinä kaikilta osin vaan se, että kun me lähdemme näistä asiakkaista — ovat ne sitten lapsia tai kehitysvammaisia tai ikääntyviä ihmisiä — niin kyse on näiden ihmisten palvelutarpeesta ja siitä, miten tämä hoidettavien kokonaistilanne tavallaan mahdollistaa sen, että jokainen näistä henkilöistä, ihmisistä saa sen parhaan mahdollisen hoidon ja kasvatuksen, mitä he tarvitsevat. On täysin eri asia — jos meillä on esimerkiksi neljä sisarusta — heidät sijoittaa kaikki yhdessä, mikä voi olla näille lapsille kaikille esimerkiksi erittäin hyvä asia, mutta jos me sijoitamme eri-ikäisiä, erilaista palvelua tarvitsevia lapsia, eri kodeista, eri taustoista, niin silloin tämä kokonaisuus näyttää aivan erilaiselta. Ja sen takia koko tämän perhehoidon lähtökohtana pitää olla se, että tämä perhekoti mahdollistaa näille ihmisille hyvän kasvuympäristön, hyvän hoitoympäristön, johonka voidaan sitoutua pitkäjänteisesti, pitkäaikaisesti, joidenkin ihmisten kohdalla useiksi vuosiksi eteenpäin.

19.58 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan muistuttaa, että valvontaa tarvitaan, mutta erittäin paljon ikäviä esimerkkejä on tietenkin myös laitoksista tullut siitä valvonnan puutteesta, eli tämä on nyt yleinen ongelma. Haluan vain todeta sen tähän ääneen.

Sitten minä ihan oikeasti haluaisin kysyä, onko lapsen edun mukaista se, että pariskunnasta molemmat eivät voisi toimia päätoimisina perhehoitajina, kun ajatellaan, kuinka paljon traumatisoituneilla lapsilla ja nuorilla on tarpeita, kuinka paljon on terapiakäyntejä, kuinka paljon on käyntejä sosiaalitoimessa, biologisten vanhempien tapaamisia ja niin edelleen. Kaksi päätoimista perhehoitajaa voi jakaa tuon vastuun, mutta jos kokonaan nyt poistuisi tämä mahdollisuus tällä liian pienellä mitoituksella, niin minun mielestäni se ei ole kyllä lapsen etu, kun meillä tarvitaan nimenomaan sydämiä ja käsiä ja jaksamista, ja se pariskunta kyllä jaksaa yleensä enemmän kuin se yksi perhehoitaja. Mutta totta kai on tärkeitä koko ajan katsoa se, minkälaisia lapsia ja nuoria ja minkälaisella taustalla perheisiin sijoitetaan, ja se määrä todellakin on kuntien vastuulla edelleenkin. Minä haluan sen vielä painottaa.

19.59 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lapsen etu ei määriy siitä, mikä on perhehoitajan senhetkinen tilanne. Kun lapsia sijoitetaan perhehoitoon, niin useimmiten kyse on pitkistä ihmissuhteista, jopa 10—18-vuotisista ihmissuhteista, joidenkin osalta se läpileikkaa koko elämän. Siltä osin tätä lapsen etua ei voi määrittää sillä, voivatko vanhemmat olla yhdessä siellä vai ei, vaan se lähtee siitä, että lapselle etsitään semmoinen perhekoti, joka on hänen kannaltaan kaikkein paras ja mahdollinen. Ja sitten jos se mahdollistuu, että siinä perhekodissa molemmat vanhemmat ovat mukana, niin se on joissakin tilanteissa hyvä, mutta voi olla elämäntilanne, että jossakin tilanteessa toinen van-

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

hemmista siirtyy esimerkiksi perhekodin ulkopuolelle töihin ja sitten taas tavallaan palaa takaisin. Nämä tilanteethan vaihtelevat vuosien varrella, aivan kuten edustaja Paloniemi-kin hyvin tietää. Mutta uskon, että meillä on ihan yhteinen käsitys ja näkemys tästä, että tässä pitää yhdistyä sekä lapsen etu, perheitten etu, ikääntyvien etu että näitten hoidettavien etu, ja meidän kaikkien yhteinen tavoite on kehittää ja vahvistaa perhehoitoa Suomessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2016 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 5/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 5/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä lisäpöytäkirjasta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 63/2016 vp tarkoitetun lisäpöytäkirjan ja siihen esitetyn varauman. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 63/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lisäpöytäkirjan ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä

Hallituksen esitys HE 26/2016 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 5/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 26/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 33 ja 34 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 48/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 8/2016 vp

Pöytäkirja PTK 57/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 48/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain ja Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 8/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 62/2016 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2015

Kertomus K 3/2016 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 4/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2016 vp. Asian käsittely keskeytettiin 20.5.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu ei jatkunut.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 3/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 25.5.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen